

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE

VZTAH DNEŠNÍCH MUŽŮ S JEJICH OTCI A SYNY

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Marta Franclová, Ph.D.

Vypracovala:

Vendula Kulhanová

České Budějovice 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 18. 4. 2013

Vendula Kulhanová

PODĚKOVÁNÍ

Dovoluji si poděkovat PhDr. Martě Franclové, Ph.D., nejen za její rady a názory, ale především za schovívavost a liberální styl vedení, díky kterému mohla tato práce vzniknout. Dále děkuji všem respondentům a přátelům, kteří mi dopomohli k realizaci výzkumu. V neposlední řadě děkuji své rodině, která mě podporovala nejen v psaní této práce, ale během celé doby mého studia.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá tématem, jaký vztah, mají dnešní muži s jejich otci a syny. Zda jsou muži, s těmito vztahy spokojeni a zda považují svého otce za vzor, při výchově vlastního potomka. Práce se skládá z části teoretické a praktické. Teoretická část je zaměřena na otcovství a roli muže, jako otce v životě syna. Praktická část je realizována za pomoci kvalitativních a kvantitativních metod v podobě hloubkových rozhovorů a dotazníkového šetření.

Klíčová slova: muž, otec, syn, otcovství, vztahy, rodičovství

ABSTRACT

The topic of this bachelor thesis is the relationship of today's men with their fathers and with their sons. It explores whether men are satisfied with these relationships and whether they perceive their fathers as role models for bringing up their own children. The thesis is divided into theoretical and practical part. The theoretical part focuses on fatherhood and the role of a man as father of a son. The practical part employs quantitative and qualitative methods, specifically in-depth interviews and questionnaire surveys.

Key words: man, father, son, fatherhood, relationship, parenthood

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
<hr/>	
1. OTCOVSTVÍ.....	10
1.1 OTEC & OTCOVSTVÍ.....	10
1.1.1 <i>Otcovská identita & otcovská role</i>	11
1.1.2 <i>Typy otcovských rolí</i>	12
1.2 OTCOVSTVÍ V KONTEXTU HISTORIE.....	15
1.2.1 <i>Otcovství před naším letopočtem</i>	16
1.2.2 <i>Otcovství v 19. Století</i>	17
1.2.3 <i>Otcovství ve 20. Století</i>	18
1.3 SOUČASNÁ PODOBA OTCOVSTVÍ.....	19
2. OTEC & SYN.....	21
2.1 PROČ MATKA NEDOKÁŽE NAHRADIT OTCE.....	21
2.2 PROČ JE OTEC V ŽIVOTĚ SYNA DŮLEŽITÝ.....	22
2.3 CHLAPCI – BUDOUCÍ MUŽI BEZ VZORŮ?	23
PRAKTICKÁ ČÁST	24
<hr/>	
3. CÍLE VÝZKUMU & VÝZKUMNÉ OTÁZKY	26
4. KVALITATIVNÍ VÝZKUM	25
4.1 METODY SBĚRU DAT.....	25
4.2 METODY ZPRACOVÁNÍ & ANALÝZA DAT.....	25
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK.....	26
4.3.1 <i>Metody výběru výzkumného vzorku</i>	26
4.3.2 <i>Výzkumný vzorek & kritéria jeho výběru</i>	27
4.4 ORGANIZACE VÝZKUMU.....	28
4.5 PŘÍPADOVÉ STUDIE	28
4.5.1 <i>Skupina „A“</i>	28
4.5.2 <i>Skupina „B“</i>	37

5. KVANTITATIVNÍ VÝZKUM.....	43
5.1 METODY SBĚRU DAT.....	43
5.2 METODY ZPRACOVÁNÍ & PRZENTACE DAT.....	43
5.3 VÝZKUMNÝ VZOREK – metody výběru a kritéria.....	44
5.4 ORGANIZACE VÝZKUMU	44
5.5 VÝSLEDKY KVANTITATIVNÍHO ŠETŘENÍ.....	45
6. VÝSLEDKY.....	69
7. DISKUZE	73
ZÁVĚR	74
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	75
SEZNAM PŘÍLOH.....	77

ÚVOD

Bakalářská práce „Vztah dnešních mužů s jejich otci a syny“ se zabývá převážně problematikou otcovství. Otázkami, jaké vztahy mají soudobí muži se svými otci a jak jsou nebo byli, s těmito vztahy spokojeni. Dále se zabývám tím, jak se tito muži staví k vlastnímu otcovství a jak jsou spokojeni ohledně vztahu se svými syny? Zda si ve výchově svých dětí počínají obdobně, jako jejich otcové a zda se je v něčem snaží záměrně napodobovat...

K napsání této bakalářské práce mne inspiroval článek uvedený v časopise „Reflex“, kde Ivan Hamšík položil mužům ve svém okolí jednoduchou otázku: „Jak vlastně vycházíš se svým tátou?“ Odpovědi, které obdržel, zněly převážně takto:

„Nikdy jsem ho neviděl.“

„Sblížili jsme se, až když mi bylo třicet.“

„Moc spolu nemluvíme.“

„Opustil nás, nikdy mu to nezapomenu.“

Ani jeden z dotazovaných neodpověděl, že se svým otcem vychází výborně, nebo že jsou kamarádi, kteří spolu řeší zásadní životní okamžiky. Když se autor článku doptával na to, jaké vztahy mají tito muži se svými dětmi, obdržel odpovědi typu:

„Bývalá manželka mi je nechce půjčovat.“

„vidím je jenom půl hodiny ráno.“

„Sám si připadám jako dítě.“

Jean-Paul Sartre pronesl: *„Dobrý otec neexistuje, to je pravidlo. Z toho bychom neměli vinit muže, ale prohníla otcovská pouta.“*

Vyvstává otázka, zdali je tomu opravdu tak? Jsou otcovská pouta vážně prohníla? Z mnoha stran slyším, že dnešní dobu lze označit dobou „mužské krize“. Role mužů se za posledních sto let značně proměnila a její vymezení není zcela jasné,

jako to mu bylo dříve. Téměř polovina manželství se rozpadá. Otcové od rodin jsou většinu dne mimo domov a na své děti nemají čas. Jakým otcem jsou tito muži svým synům? Jsou s nimi jejich syni spokojeni?

Cílem bakalářské práce je nastítnit odpovědi na tyto otázky a zmapovat, jak vztah mezi otci a syny v dnešní době skutečně vypadá.

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části se zaměřuji na to, proč je otec v životě syna – ale i dcery – důležitý. Jaké role se s otcovstvím pojí a jak se otcovství během historie proměňovalo. V části praktické části využívám kvalitativních a kvantitativních metod smíšeného výzkumu. Jako kvalitativní metodu jsem zvolila metodu hloubkových rozhovorů a metodu dotazníkového šetření, což je metoda kvantitativní. Obě výzkumné metody jsou v praktické části rozděleny do samostatných kapitol, kde se jim podrobně věnuji.

TEORETICKÁ ČÁST

1. OTCOVSTVÍ

1.1 OTEC & OTCOVSTVÍ

OTEC = mužský rodič dítěte.

OTCOVSTVÍ = můžeme jej rozdělit do tří složek na základě biologického, sociálního a legitimního vztahu muže k dítěti. (Otec, in Wikipedie: otevřená encyklopedie)

Člověk je biologický druh s vysokou otcovskou investicí do svých potomků. Lidské mládě se v porovnání s ostatními mlád'aty rodí velmi nezralé a je na hranici životaschopnosti. To, že do něj investuje nejen matka, ale i otec, zvyšuje šanci na jeho přežití a na zdravý vývoj. (Matoušek, 1997, s. 13)

Zásadní rozdíl mezi mateřstvím a otcovstvím spočíval odedávna ve faktu, že mateřství bylo jisté, kdežto otcovství nikoliv. Toto tvrzení dnes není zcela pravdivé vzhledem k možnosti mimoděložního oplození vajíčka. Za pomoci pokročilých medicínských metod můžeme určit biologického zploditele dítěte. Avšak aby mohl být tento „dárce“ pohlavní buňky nazýván otcem, je třeba, aby naplnil nejen biologickou, ale i sociální dimenzi otcovství. (Dudová, 2008)

Théra (1998, in Dudová, 2008) definuje tři složky otcovské filiace:

Biologickou – Otcem, je z tohoto pohledu muž, jehož pohlavní buňka oplodnila ženskou pohlavní buňku.

Domácí – Za otce je považován muž, který s dětmi sdílí bydliště a participuje na jejich každodenní výchově.

Genealogickou (= institucionální) – Otcem dítěte je označován muž, který je jako otec uznáván zákonem a který začlení dítě do své rodové linie.

Domácí a genealogická složka tvoří dohromady sociální dimenzi otcovství. Bylo by příznivé, kdyby tyto tři složky dokázal zastoupit jediný muž, avšak jak Théra poznamenává, dnes je stále častější, že tyto složky fungují v soudobé společnosti odděleně a není zcela jasné, koho vlastně otcem nazývat. Například při rozvodu je muž disponující biologickou složkou filiace často nositelem legitimní autority avšak složka „domácí“ může být zastupována otcem nevlastním. (Dudová, 2006, Dudová, 2008)

Biologické a sociální definice otcovství jsou často stavěny proti sobě a zvažuje se, která z nich nabývá větší důležitosti. Biologická definice otcovství bývá stavěna do popředí, jelikož je často zdrojem legitimacy a původu dítěte. Na druhou stranu sociální definice otcovství mívá ve výchově dítěte nezastupitelný význam. (Dudová, 2008)

** Filiace – základem jsou skutečné biologické vztahy mezi jedinci. Jedna osoba pochází z druhé. Do stejné kategorie ale patří z hlediska práva i příbuzenství, které vzniká sociálním a kulturním vývojem, např. adopce (Příbuzenství, In Wikipedie: otevřená encyklopedie)*

1.1.1 Otcovská identita & Otcovská role

Otcovská identita zahrnuje obecnou představu o otcovství a konkrétní představu o svém vlastním otcovství. Úzce se také týká mužova vztahu se svým otcem.

Otcovská role se vztahuje k dítěti, povinnostem a k očekáváním ve vztahu otce k dítěti. Kdežto otcovská identita se vztahuje přímo k otci. Muž si může uchovat otcovskou identitu, i když není aktivní v otcovské roli a jeho dítě například ani neví o jeho existenci. Otcovská identita velmi ovlivňuje osobní identitu a její proměny. Z analýzy hloubkových rozhovorů bylo zjištěno „Rodiče se podle výsledků kvalitativních rozhovorů shodují v tom, že jsou úplně jinými lidmi, než jakými by byli, kdyby nikdy neměli děti.“ (Dudová, 2008, s. 152)

Otcovské roli přisuzuje každý muž jinou důležitost a také přístup k ní, je velmi individuální. Proto někteří muži nepovažují svou otcovskou roli za mimořádně důležitou – mají jinou hierarchii hodnot. (Černá, 2001)

1.1.2 Typy otcovských rolí

V této kapitole budu čerpat převážně z Dudové (2008), která tvrdí, že otcovská role se skládá z pěti povinných otcovských repertoárů, ke kterým zaujímá každý muž individuální přístup.

Otec – „živitel“

I přes všechny změny, kterými otcovství během několik posledních desítek let prošlo, se vztah otců k výdělečné činnosti zásadně nezměnil. Dudová (2008) uvádí, že otcovská role živitele, je pro mužskou identitu klíčová. Většina mužů je přesvědčená, že by měla finančně zabezpečit rodinu a práce je jedním ze způsobů, jak se starají o rodinu. K této roli mohou muži přistupovat třemi různými způsoby. Bud' jako otcové – „*živitelé*“, kteří tuto normu bez výhrad akceptují a zastávají názor, že otec má v první řadě finančně zabezpečit rodinu. Nebo jako otcové – „*živitelé na úrovni reprezentace*“, kteří tuto normu akceptují, ale není pro ně již tak jednoznačná a samozřejmá a souhlasí s tím, že otec má i jiné povinnosti a nároky, kterým by měl dostát. Nebo jako otcové – „*odmítající normu živitele*“, kteří přikládají větší důležitost jiným dimenzím otcovství.

Otec – „pečovatel“

Tato dimenze zahrnuje osobní péči o děti i domácnost a poslední dobou začíná silně ovlivňovat otcovství. Spadá sem připravení stravy dětem, udržování jejich hygieny, ukládání ke spánku, doprava do školky či návštěvy lékaře atd. Dříve byla tato oblast doménou žen. V dnešní době má většina mužů alespoň v malé míře podíl v pečování o děti a domácnost. Přístupy k této roli lze rozdělit do tří kategorií. Otcové – „*pečovatelé*“, jsou přesvědčeni, že zvládnou úkony spojené s každodenní péčí a údržbou dítěte stejně dobře, jako matka. Otcové – „*pomahači*“, přenechávají hlavní slovo v péči o potomstvo ženám. Kloní se k názoru, že tato role je spíše ženskou záležitostí a muž nedokáže dítěti poskytnout tolik pozornosti a péče, kolik by potřebovalo. Určitým způsobem se na péči o dítě pravidelně podílí. Otcové –

„*nepečující*“, jsou přesvědčeni, že péče o děti je jednoznačně ženským úkolem a preferují rozdělení rolí: muž-živitel, žena-pečovatelka.

Otec – „blízky dítěte“

Opět jde spíše o součást moderního pojetí otcovství. Předpokladem je otcovství usilování o citovou blízkost, porozumění a důvěrnost mezi ním a dítětem. V určitých okamžicích dokáže zapomenout na to, že je autoritou a soustředí se výhradně na dítě a danou situaci. Tato dimenze je ovlivňována množstvím a charakterem času, který otec s dítětem tráví. V této dimenzi existují opět tři kategorie. Otcové – „*mazlíci se*“, budují blízkost s dítětem převážně prostřednictvím fyzické blízkosti (hlazení, mazlení) ale i hrou. Tento přístup je typičtější pro otce mladších dětí, ve vyšším věku ho doprovází mnoho zábran. Nebo otcové – „*komplikové*“, budování citové blízkosti realizují převážně skrze komunikaci s dítětem. Fyzické kontakty nehrají ve vztahu hlavní roli. Podstatná je konverzace, slovní interakce relativně důvěrného charakteru. Dokáže se přizpůsobit úrovni dítěte a jedná jako jeho vrstevník. Podstatou je najít správnou vzdálenost, nebýt moc blízko ani moc daleko. Otcové – „*na dálku*“, se svými dětmi nebudují žádný zvláštní druh blízkosti. Láska mezi otcem a dítětem není přímým důsledkem jejich vzájemných osobních kontaktů a blízkosti, ale přichází jako něco navíc, o čem se nahlas nehovoří. Tímto se podobají spíše otcům z let minulých. Objevují se také otcové – „*bez vztahu*“, kteří z různých důvodů nemají se svým potomkem žádný vztah např. rozchod rodičů.

Otec – „vychovatel“

Jednou ze základních úloh každého otce, je své dítě vychovávat. K výchově dětí byl dříve shledáván jako jediný kompetentní jejich otec. Díky proměně otcovství, se tato role značně oslabila. Otec je v tomto pojetí vnímán převážně jako autorita, člověk určující pravidla, normy a vyžadující jejich dodržování. Dnešní otcové tuto roli mnohdy opouští či modifikují, jelikož ji vnímají jako něco, co jim znesnadňuje navázat bližší vztah s dětmi. K této roli lze přistupovat třemi způsoby. Otec – „*průvodce*“, který dítě vychovává po verbální stránce spíše domluvou, poskytováním informací a

vysvětlováním nebo skrze aktivity, které mají dítě naučit určitým hodnotám. Není si zcela jist, jakým směrem by se měl ve výchově svého potomka ubírat a jako autoritativní figura se projevuje jen v extrémních případech, kdy např. matčina autorita na dítě neplatí. Otec – „*vychovatel*“ si je ohledně výchovného cíle jistější, má celkem jasnou představu o pravidlech a hranicích, kterým chtějí dítě naučit. Domluva je provázena zvýšením hlasu a vysvětlování doplněno příkazy. Poslušnost je vyžadována bez odmlouvání a diskutování. Tento přístup však neznamená, že k němu otec nemá v jiných ohledech blízko. Otec – „*kamarád*“ nepovažuje repertoár vychovatele doprovázený otcovskou autoritou, za zásadní. Vystupuje raději v roli „*komplice*“ a preferuje blízkost a přátelství s dítětem před jeho vychováváním. Bere dítě za sobě rovného a roli autority přenechávají matce.

Otec - „učitel“

Další úlohou otce, je naučit dítě znalostem a dovednostem. Od chůze až po sportovní či umělecké dovednosti a intelektuální rozvoj. Pro otce „*školního kouče*“, je velmi důležité plánování školního vzdělávání dítěte. Mají jasnou představu o tom, jaká škola by pro jejich dítě byla nejvhodnější. Učení se svými dětmi považují za samozřejmou součást rodičovství. Dále předávají dětem i svůj kulturní kapitál, učí je novým dovednostem a rozšiřují jim obzory skrze cestování po památkách či přírodě. Zapisují je do kroužků a vedou je k zájmovým činnostem. Otec – „*bavič*“ neshledává kulturní a intelektový rozvoj klíčový. Jeho zájem o školní prospěch se redukuje na zjištění známek a školní přípravu ponechává zcela na matce. Novému, učí dítě především zábavnou formou, jako návštěva hradu, zoologické zahrady, iq-parku, lanové dráhy. Primárním cílem těchto aktivit, je spíše příjemné strávení času s dítětem. Pokud dítě učí něčemu novému, týká se to většinou sportu, či fyzických aktivit. Chodí do přírody, staví bunkry, vytváří luky atd. Argumentují tím, že dítěti chtějí ukázat něco, co s matkou nezažije.

Biddulph (2007) ve své knize „Mužství – jak zvládat všechny mužské role“ popisuje čtyři typy „špatného“ otce, které v minulých letech převládaly.

Muž – král

Celý den tvrdě pracuje, po návratu domů se nechá obsluhovat ženou a dětmi, které mají být vidět, nikoliv však slyšet. Rodina kolem něj chodí po špičkách a dává pozor, aby ho „neobtěžovala“. Otec se ve výchově angažuje pouze v případě udílení či odpouštění trestů. Tuto roli nejlépe vystihuje věta: „Počkej, až přijde táta domů!“

Kritický otec

Otec poháněný frustrací a zlobou. Úspěchy jeho dětí pro něj nikdy nejsou dost dobré. Na všem a na všech nachází chyby. Zásadně nikdy nechválí.

Pasivní otec

Veškeré kompetence, úkoly i povinnosti náleží ženě. Do rodinného života se prakticky nezapojuje. Jeho děti ho vídají sedět u televize, novin, v dílně či hospodě.

Nepřítomný otec

Tento otec se věnuje své kariéře. Z domu odchází brzy a vrací se za noci. Nikdy se nebyl podívat na sportovním zápase svých dětí ani na jiných důležitých událostech podobného rázu. Finančně rodinu zabezpečil, ale děti vyrůstají bez jeho přítomnosti.

1.2 OTCOVSTVÍ V KONTEXTU HISTORIE

Otcovství, stejně jako mateřství, je i přes svůj biologický základ převážně sociálním konstruktem. Každá kultura má stanoveny, jaké chování mužů a žen je v ohledu na rodičovskou roli žádoucí. Otcovství i mateřství prošlo díky proměnám společnosti mnoha změnami. Role otce i matky byla postupem času pozměňována a

přizpůsobována kulturním či společenským požadavkům. V důsledku toho se měnila i otcovská/ mateřská práva a povinnosti. Každé společenství disponuje určitými zvyklostmi a kulturními aspekty, které statut otců a matek v rodině i společnosti definují. (Černá, 2001, Formánková & Rytířová, 2004)

1.2.1 Otcovství před naším letopočtem

Člověk mladší doby kamenné žil v pokrevně spřízněných skupinách. Muž si nemohl být jistý svým biologickým otcovstvím, jelikož bylo běžné, že ženy se stýkaly i s dalšími muži. Otcovství tedy nebylo možné dokázat a jistotu ohledně biologického pouta s dítětem, měla pouze matka. Díky tomu se uplatňoval tzv. „matrilinéární princip“, kdy byla příbuzenská linie určována ze strany matky. Roli otce zastával například matčin strýc. Kolem roku 8000 př.n.l. (po neolitické revoluci) se společnost začíná diferencovat podle majetku a vedoucí postavení v rodině i společnosti získávají muži. (Matoušek, 1997, s. 144, Klabouch, 1962)

Z filosofického hlediska odvodil jako první manželskou a otcovskou autoritu muže Aristoteles. Jeho pojetí je založeno na přirozené nerovnosti mezi lidmi, kdy ta z nejdokonalejších mezi bytostmi přirozeně rozkazuje ostatním členům rodiny. (Sedláček & Plesková, 2008, s. 26)

Stejně tak v křesťanství byla upevňována myšlenka otcovské a manželské autority muže. V knize Genezis je popsáno, jak Bůh stvořil ženu z žebra Adamova, čímž je demonstrováno, že žena vznikla z muže a tím pádem je mu podřízena. (Sedláček & Plesková, 2008, s.26)

V dobách antického Říma, měli otcové nad svými dětmi téměř neomezenou moc. Mohli je zabít či prodat do otroctví. Právo otce na dítě bylo srovnatelné s právem na majetek. Otec si po porodu novorozence prohlédl a mohl jej zavrhnout, pokud na něm shledal vadu. (Warshak, 1996, s. 24)

Domitius Ulpianus pronesl: „*Otcem rodiny je nazýván ten, kdo má v domě právo vládnout, a tímto jménem je nazýván oprávněně, i kdyby neměl syna: neboť není takto označena pouze jeho osoba, ale i jeho právo.*“ (Matoušek, 1997, s. 23)

Práva matek prakticky neexistovala. Pokud došlo k rozvodu, péče o dítě přešla automaticky na otce. (Matoušek, 1997)

Ve starověkém, vojensky zaměřeném Řecku, byli muži nuceni uzavírat manželství. Důvodem k tomu byla převážně potřeba kvalitního mužského potomstva. Řecká i Římská společnost byla silně patriarchální. Vdaná žena se starala o domácnost. Mužům byl schvalován styk s konkubínami a mohli se rozvést bez jakýchkoliv formalit např. z důvodu ženiny neplodnosti či nevěry. Žena se mohla rozvést, pokud její důvody schválil státní úředník např. dlouhodobé bití či špatné zacházení. (Klabouch, 1962)

Antická tradice ohledně otcovské nadřazenosti přetrvávala ještě po mnoho staletí. (Černá, 2001)

1.2.2 Otcovství v 19. století

V 19. století byl otec - pater familias - ztělesněním moci a autority. Byl jediným živitelem rodiny a také jejím představitelem ve společnosti. Manželku i děti zastupoval před právem a rozhodoval o tom, kdo se stane jeho dědicem. Manželka /matka/ byla v tomto období považována za snadno zastupitelnou, například při úmrtí byla nahrazena jinou ženou, či chůvou. Pokud došlo k rozvodu, děti byly automaticky svěřeny do péče otce. Patriarchální nadvláda byla také determinována tím, že neexistovala účinná antikoncepce a rozhodnutí týkající se početí či nepočetí bylo výhradně v „rukou“ muže. (Radimská, 2002)

V průběhu devatenáctého století bylo absolutní právo otce ohledně svěřování dětí do jeho péče, postupně redukováno. Pokud matka ještě kojila, nebo byl otec shledán „nemorálním“, putovalo dítě do její péče - avšak po dovršení čtyř nebo pěti let dítěte, bylo dítě opět vráceno do péče otce. Zde vznikla velmi zajímavá myšlenka, že porozvodové uspořádání, nemusí být trvalé a může se časem dle potřeb dítěte měnit. Do podvědomí veřejnosti pomalu penetruje názor, že malé dítě má jisté specifické potřeby, které dovedou lépe uspokojit matky. (Warshak, 1996)

Během 19. století vznikla tzv. první vlna feminismu, která sahala až do počátku 20. století. Přibližně v roce 1920, byla již preference matek ve svěřování dětí do jejich péče relativně pevná. Tato změna byla nejspíše zapříčiněna průmyslovou revolucí, v jejímž důsledku odcházeli muži z farem a hospodářství za prací do měst. Manželky tedy zůstávaly doma s dětmi. Také se pomalu ztrácela ekonomická výhoda, kterou děti dříve skýtaly – nebylo již třeba, aby se účastnili práce na poli a v případě rozvodů otcové stále ochotněji přenechávali péči o děti ženám. (Warshak, 1996)

1.2.3 Otcovství ve 20. století

Mateřství jako takové bylo nekriticky přeceňováno a oslavováno. Na počátku 20. století byly děti takřka bez výhrad svěřovány do péče matek. Otec získal roli živitele rodiny a platila teze, že na zdravý psychický vývoj dítěte má vliv převážně matka. Toto období je označováno jako tzv. „kult mateřství“, který rozvinul dva předpoklady: Zaprvé, ženy jsou od přírody lepšími rodiči než muži. Zadruhé, matky jsou pro děti důležitější než otcové. (Radimská, 2002, Badinter, 1998)

Boom mateřství byl také podpořen psychoanalytickou teorií S. Freuda. Ta přikládá otci na vývoj dítěte vliv, zprvu pouze na rovině symbolické. Fyzická i symbolická nepřítomnost otce vede k nemožnosti vytvoření oidipální triangulace, což zvyšuje pravděpodobnost rozvinutí psychózy u dítěte. O otci je tedy při jeho nepřítomnosti důležité alespoň hovořit. *„Děti vychované bez přítomnosti otce byly ve výzkumech shledány více nestabilní a odporující a neustále vyžadující pozornost své matky.“* (Radimská, 2002)

V 60. až 70. letech 20. století dochází k dalším masivním změnám. Tato éra je známá jako „druhá vlna feminismu“. Radikálně se snižuje počet sňatků a roste počet rozvodů - žádají o ně častěji ženy. Získávají také účinnou hormonální antikoncepci, tím pádem i moc nad reprodukcí. Vybojuvávají si právo na interrupci a rozhodují o bytí či nebytí jejich potomstva. Masivně vstupují na pracovní trh, muži tedy ztrácejí postavení výhradních živitelů rodin. Mužská role, jakoby nebyla pro reprodukci a rodičovství nijak zásadně důležitá. Otcové nejsou těmto změnám příliš nakloněni a spokojují se se symbolickou otcovskou rolí. Dojde-li k ukončení partnerského vztahu, znamená to

většinou i konec blízkého vztahu otce s dítětem. (Sullerot 1992, in Radimská, 2002, Možný, 1990)

Muži tedy ztratili své výhradní postavení v ovládnutí reprodukce a výchovy dětí. Jejich otcovství bylo závislé na rozhodnutí žen (matek) a na vztahu, který muž s matkou svého dítěte měl. Mužský monopol byl nahrazen monopolem ženským a absolutní mocí namísto mužů disponovaly ženy. (Radimská, 2002)

V 70. letech je již mnoha výzkumníky zpochybňována výlučná fixace dítěte na matku a zpochybňována je i Bowlbyho teorii attachmentu z roku 1951, která předpokládá, že vztah dítěte a matky je nezbytný ke zdravému vývoji dítěte a za běžných okolností je vztahem nejdůležitějším. (Bowlby později svou teorii upravil.) Bylo zjištěno, že děti si mohou vytvářet různé vazby s otci i jinými pečovateli, stejně tak, jako s matkami. (Segal, 1990)

V 80. letech vzniká tzv. fenomén „nových otců“ a objevuje se názor, že otcové jsou po všech stránkách schopni aktivně se účastnit péče o dítě v celém jejím rozsahu a že jejich přítomnost, je pro vývoj dítěte důležitá. Objevují se tedy otcové, pečující o své děti od raného věku, preferující blízkost a citovou zúčastněnost. „Muži se začínají domáhat svých práv po rozvodu a přestávají akceptovat automatická rozhodnutí soudu. Otcovství se stává předmětem studia a začíná se hovořit o potřebě rehabilitace otcovských práv. (Radimská, 2002)

1.3 SOUČASNÁ PODOBA OTCOVSTVÍ

„Nové typy rodin na konci 20. století nabízejí nové způsoby, jak přistupovat k rodičovství a jak jej prožívat. Objevily se nové ideály otcovství, které odpovídají současným kulturním a společenským trendům a postupně opouštějí již překonaná tabu a dogmata minulých historických období.“ (Sedláček & Plesková, 2008, s. 34)

Rozdíly mezi typicky „ženskými“ a typicky „mužskými“ rolemi se pomalu stírají a jejich vymezení není už tak ostře stanoveno. Otcovský i mateřský monopol, který se během posledních dvou set let vystřídal, je postupně nahrazován rovností mezi

pohlavími. Nemám v úmyslu tvrdit, že v dnešní společnosti se již model otcovství, který byl dříve považován za tradiční, nevyskytuje. Avšak objevují se další modely, ukazující, jak může rodičovství 21. století vypadat.

Chmelařová (in Sedláček & Plesková, 2008) uvádí, že: „soudobá literatura předpokládá minimálně postupný pohyb směrem k novému otcovství.“ I Biddulph (2007) poznamenává, že synům chybějí kvalitní mužské vzory. K podobné myšlence se kloní i Vágnerová (1998), která uvádí, že dnešní mužské vzory nepodporují základní archetypální mužské vlastnosti.

Avšak v posledních 30. letech se otcové zapojují více do péče o své potomky. Otec přestává být chápán jako pouhý živitel rodiny či autorita. Vstupuje do role primárního pečovatele a stává se ženě (matce) rovným partnerem. Mnoho otců se chce podílet na výchově svých dětí více než v minulosti a také ženy se začínají dožadovat toho, aby otcové věnovali svým potomkům více času, lásky a pozornosti. Tento prototyp muže, představuje spíše to, čím by mnozí z mužů chtěli být, aby uspokojili své sebevědomí. (Zoja, 2005)

2. OTEC & SYN

2.1 PROČ MATKA NEDOKÁŽE NAHRADIT OTCE

Základním předpokladem k tomu, stát se otcem je skutečnost, že musíte být mužem. Žena (matka) – muž (otec) se v řadě věcí liší. Liší se také v přístupu k určitým situacím a mnohdy přicházejí se zcela odlišnými řešeními.

Otec podporuje dítě v exploraci, v objevování nových a neznámých věcí. Naopak matka skýtá pocit bezpečí, zázemí a jistoty. Pokud učí svou ratolest plavat maminka, většinou uvidíme směs nafukovací gummy, ze které vykukuje ruka či noha. I přes kruhy, rukávky a plavací destičky, maminka považuje za nutné nadzvednout dítě pokaždé, když se blíží vlna vyšší než dva centimetry. V okamžiku, kdy se výuky plavání chopí tatínek, zůstávají ochranné pomůcky na břehu a oba se vydají do větší hloubky. Slyšíme pískot dítěte, pokaždé když ho tatínek vyhodí vysoko do vzduchu. Maminka se na břehu křížuje a když se dítě dostatečně naloká vody, běží do mámina náručí, kde si odpočine a pochlubí se novými zážitky.

Stejně tak na dětském hřišti jsou tátové ti, kteří dítě podporují ve zdolávání složitějších prolézaček, kdo je motivuje k větší rychlosti či je vysoko rozhoupá na houpačce. Otec učí dítě samostatnosti, ukazuje mu svět a matka mu poskytuje emocionální oporu a místo, kam se může vrátit. (Ballnik, 2010)

Pokud by byly tyto rozdíly mezi mužem a ženou zapříčiněné biologicky, chlapci by nepotřebovali své otce jako vzory a ve „správné“ muže a otce, by se vyvinuli zcela automaticky pouze díky biologickému vývoji. V tomto případě by se všechna společenství chovala v otázkách feminity a maskulinity stejně, nebo velmi podobně.

Margaret Meadová zkoumala tři kmeny z nové Guineje (Arapeše, Mundugumory, Čambulie) a zjistila, že různá společenství se staví k maskulinitě a feminitě různě. (Oakleyová, 2000)

Biddulph (2007) uvádí, že lidské dítě se nepromění ve fungujícího dospělého jedince, bez značné pomoci ostatních. K tomu, aby se naučilo býti správným mužem

či ženou, potřebuje strávit tisíce hodin ve společnosti starších a mentálně lépe vybavených příslušníků svého vlastního pohlaví. Chlapec tedy potřebuje otce, který by ho zasvětil do „mužského“ světa a naučil ho, jak se v tomto prostředí pohybovat a orientovat.

Matka, i přes veškerou snahu, nedokáže mužský, potažmo otcovský vzor nahradit. Chlapcova potřeba kontaktu s kvalitními mužskými vzory přetrvává až do dospělosti – muž každého věku potřebuje možnost trávit čas se starším mužem. (Biddulph, 2007)

2.2 PROČ JE OTEC V ŽIVOTĚ SYNA DŮLEŽITÝ

Díky odlišnosti mužské a ženské role, dokáže otec u dětí rozvíjet jiné vlastnosti a schopnosti než matka. Hry, se kterými přichází otcové, jsou obecně považovány jako více stimulující a vzrušující. (Matoušek, 2003)

Otec je pro psychický i fyzický vývoj dítěte stejně důležitý jako matka. Postoj, že dítě se vyvíjí v diádě je nahrazován předpokladem, že dítě se vyvíjí především v triádě: matka-otec-dítě. Pokud jeden člen z trojice chybí, dítě je znevýhodněno. Matka má, k dítěti blíže díky kojení, ale čím je dítě starší, tím více potřebuje otce - tato potřeba bývá nejvýraznější v období puberty. (Ballnik, 2010)

Dítě, které má krom matky i otce se snáze začleňuje do kolektivu, dává přednost společenským hrám před individuálními. Má výrazně rozvinutější sociální chování. Je otevřenější a sebejistější. Konflikty řeší spíše verbálně než fyzicky či pomocí nadávek. (Ballnik, 2010)

Syn se nemůže identifikovat s matkou, hledá tedy mužský vzor, ke které mu může vzhlížet a napodobovat jeho chování. Otec svým chováním stanoví hranice, normy a hodnoty, kterými se dítě bude řídit (později si vytvoří vlastní hodnoty, ale základ získá již v dětství). Otec je pro svého syna vzorem i v partnerské rovině – chlapec vidí, jak se chováte ke své partnerce a to ovlivní průběh jeho budoucích milostných vztahů. Otázkou je, kolik času potřebují trávit děti se svým otcem? Peter

Ballnik ve své studii o tatíncích zjistil, že „dobří“ otcové tráví se svými dětmi (3-10let) jednu hodinu denně a se staršími dětmi půl hodiny denně. O víkendech se tato potřeba zvyšuje na tři až čtyři hodiny denně. Teenager potřebuje dvě až tři hodiny. (Ballnik, 2010)

2.3 CHLAPCI – BUDOUCÍ MUŽI BEZ VZORŮ?

Vágnerová (1998) uvádí, že dnešní doba neposkytuje vzory, které by podporovaly základní mužské archetypální vlastnosti.

V dnešní společnosti jsou to převážně ženy, které vychovávají děvčata i chlapce. Muži se po většinu dne v životech dětí nevyskytují a malý chlapci často vyrostou jen ve větší „malé chlapce“, kteří nevědí, jak se vyrovnat s normálními mužskými pocity, nebo jak navázat normální vztah s jinými muži. Z toho pramení osamělost, zmatenost, izolovanost. (Biddulph, 2007)

Pokud by byla dívka vyrůstala s otcem a byla by obklopena převážně příslušníky mužského pohlaví - učiteli, opatrovníky atd. neptali bychom se, zda z ní vyroste „normální“ žena? Přesto stejná absence kontaktu mezi chlapci a muži je všední záležitostí. (Biddulph, 2007)

Synovo mužství, je založeno na mužství jeho otce. Většina mužů si uvědomuje, že způsoby, postoje i fráze, které jejich otec používal, jsou v nich hluboce zakořeněny a mají tendenci vystupovat napovrch. Pokud muž, se svým otcem v mysli bojuje, bojuje se svou vlastní mužskostí. Proto je otec pro svého syna tak důležitý. Pokud otec chybí, chlapcovo mužství může být vystavěno na základech z písku. To, co se chlapec nedozví od otce, mu můžou poskytnout jiní starší muži či ženy (a jejich role je významná), avšak přední místo v životě chlapce, bude vždy zaujímat otec. A to i v případě, že to byl alkoholik, který bil svou ženu či zneužíval vlastní děti. I v případě, že se chlapec se svým biologickým otcem nikdy nesetkal, bude na něm záležet nejen chlapcovo mužství, ale i všechny životní role, které postupně získá. Pokud není muž schopen vůči svému otci cítit lásku, úctu, a také ji od něj přijímat, zůstanete chlapcem. (Biddulph, 2007)

PRAKTICKÁ ČÁST

Vzhledem k povaze práce a zvolenému tématu, jsem k realizaci praktické části použila metodu smíšeného výzkumu, která využívá jak metod kvalitativních, tak metod kvantitativních. Hendl definuje smíšený výzkum „*jako obecný přístup, v němž se mísí kvantitativní a kvalitativní metody, techniky nebo paradigmatata v rámci jedné studie.*“ (Hendl, 2005, s.60)

Praktická část je rozdělena do dvou hlavních bloků. Kvalitativního, kde je využívána metoda hloubkového rozhovoru a kvantitativního, který je realizován skrze originální (nestandardizovaný) dotazník. Kvantitativní stránka výzkumu má spíše doplňující charakter a slouží převážně k ucelení pohledu a vytvoření komplexnější představy o vztahu otce a syna. Spojení těchto dvou metod, mi umožní lépe proniknout do problematiky daného tématu a také mi poskytne dostatečné informace pro vyvození relevantnějších závěrů.

3. CÍLE VÝZKUMU & VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Primárním cílem této bakalářské práce je zjistit, „*jak vypadá vztah dnešních mužů s jejich otci a syny?*“ Chci zjistit, jak muži vztah se svými otci a syny vnímají, jak se tento vztah proměňoval v čase. Jak může vztah s jejich otci ovlivnit, popřípadě ovlivňuje, nejen v otázkách vlastního rodičovství. Zda muži jsou, nebo byli, se vztahem k jejich otcům a synům spokojeni a zda považují své otce za kvalitní rodiče. Dále bych chtěla zjistit, zda muži berou svého otce jako vzor, při výchově vlastního potomka.

Na základě těchto cílů, byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- 1) Jak vypadá vztah mezi dnešními muži a jejich otci? Jsou a byli s tímto vztahem muži spokojeni? Změnili by na tomto vztahu něco?
- 2) Jak vypadá vztah mezi dnešními muži a jejich syny? Jsou a byli s tímto vztahem muži spokojeni? Změnili by na tomto vztahu něco?

V kvantitativní části výzkumu, se budu zabývat výhradně tím, jak muži vnímají vztah s jejich otci a jak tento vztah vnímali během svého dětství a dospívání.

4. KVALITATIVNÍ VÝZKUM

Kvalitativní přístup využívá jedinečnosti a neopakovatelnosti, kontextuálnosti, procesualnosti a dynamiky. Jde o výzkum, který výsledků nedosahuje pomocí statistických procedur či jiných způsobů kvantifikace. Využíváme jej pro popis, analýzu a interpretaci nekvantifikovaných a nekvantifikovatelných vlastností psychologických fenoménů. (Miovský, 2006, Strauss & Corbinová, 1999)

4.1 METODY SBĚRU DAT

Data byla získávána za pomoci hloubkových rozhovorů, z nichž obdržíme informace o postojích, přáních či obavách respondenta, dále pak informace o jeho vnitřním světě, které je jinými metodami složité zaznamenat. (Hendl, 2005, Svoboda, 1999)

Z variant, které tato kvalitativní metoda nabízí, mi s ohledem na zvolené téma, nejvíce vyhovoval rozhovor polo-strukturovaný, nazývaný též jako „rozhovor pomocí návodu“. V tomto typu rozhovoru je jasně stanoven záměr a cíl, kterého chce výzkumník dosáhnout. Také jsou předem stanovena témata či otázky, která je třeba s respondentem prodiskutovat. Tento typ rozhovoru poskytuje jak osnovu, podle které se výzkumník řídí, tak volnost, která dovoluje přiměřenou možnost improvizace. (Hendl, 2005, Svoboda, 1999) Osnova rozhovoru viz. příloha č. 1.

4.2 METODY ZPRACOVÁNÍ & ANALÝZA DAT

Rozhovory s jednotlivými respondenty byly zaznamenány (fixovány) do podoby zvukových stop, které byly posléze převedeny metodou transkripce do podoby psaného textu. (Miovský, 2006) Vzniklá data byla zpracována do podoby případových studií.

Vzhledem k tomu, že jsem použila metodu polo-strukturovaného rozhovoru, který sám o sobě uspořádává data do jistých tematických celků, neshledala jsem jako nezbytné použít analytický přístup analýzy dat a zvolila jsem analýzu holistickou. Ta nerozděluje data na jednotlivé části, ale posuzuje je spíše jako celek. (Hendl, 2005)

Veškerá data byla anonymizována. Někteří respondenti si nepřáli, aby byly přiloženy audiozáznamy rozhovorů, s tohoto důvodu byla audiodata po transkripci z diktafonu smazána.

Jednotlivé otázky byly při samotném rozhovoru přeformulovány do podoby, která dle mého nejvíce vyhovovala konkrétnímu respondentu. Rozhovory nebyly přepisovány do spisovného jazyka z důvodu zachování autenticity.

4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK

4.3.1 Metody výběru výzkumného vzorku

Pro získání respondentů byla zvolena kombinace dvou metod. Metoda „záměrného (účelového) vzorkování“ a metoda „sněhové koule“ tzv. „snowballe technique“.

Miovský (2006) uvádí, že metoda záměrného účelového vzorkování je pro výběr probandů používána v kvalitativním výzkumu zřejmě nejčastěji. V rámci tohoto vzorkování rozeznáváme několik variant, ze kterých mi s ohledem na dané téma, nejlépe vyhovovala metoda *prostého záměrného (účelového) výběru*. Jde o přístup, během něhož volíme respondenty tak, aby odpovídali námi zadaným kritériím, byli ochotni na výzkumu participovat a souhlasili s jeho podmínkami. (Hendl, 2005, Miovský,2006)

Objevuje se zde také jev, který lze označit jako „samovýběr“. Vybereme jedince, kteří splňují kritéria, ale záleží na samotných respondentech, zda se budou výzkumu účastnit. Tomuto jevu se dá jen obtížně zabránit.

Další využitou technikou byla metoda „sněhové koule“ tzv. „snowball technique“, kdy nás ke vhodnému respondentu přivede určitý informátor.

4.3.2 Výzkumný vzorek & kritéria jeho výběru

Výzkumný vzorek tvoří 9 respondentů (n=9), kteří jsou rozděleni do tří výzkumných skupin. Každá skupina je složena ze tří mužů, tří generací, kteří jsou v přímém příbuzenském vztahu. Nejstarší respondent je otcem prostředního respondenta a ten je otcem respondenta nejmladšího. Jde tedy o vztah „děd-syn-vnuk“.

Kritéria pro výběr výzkumného vzorku zněla takto: Muž, který má jak svého otce, tak syna, jejichž mentální a fyzický stav umožňuje realizaci hloubkových rozhovorů.

Předpokládám, že příbuzenství mezi všemi respondenty (v rámci jedné výzkumné skupiny) a fakt, že se navzájem znají, mi umožní lépe proniknout do podstaty vztahu otce a syna. Z rozhovorů obdržím informace ohledně toho:

Jaký vztah má muž se svým otcem, a to z pohledu obou účastníků vztahu - tedy z pohledu *muže* i z pohledu jeho *otce*. Dále zjistím, *jaký vztah má muž se svým synem*, opět z pohledu obou účastníků vztahu – tedy z pohledu *muže* a z pohledu jeho *syna*. Třetí člen skupiny (*děd/vnuk*) mi poskytne pohled na to, *jak vnímá konkrétní vztah mezi otcem a synem*, ze své vlastní perspektivy - dostanu tedy odpověď např. na to, *jak vnuk vnímá vztah mezi svým otcem a jeho otcem*, nebo *jak děd vnímá vztah mezi svým synem a jeho synem*. Toto zjištění bude mít spíše doplňkový ráz a nebude považováno za informaci o velké výpovědní hodnotě.

4.4 ORGANIZACE VÝZKUMU

Rozhovor trval přibližně dvacet minut a byl proveden s každým respondentem individuálně. Odvíjel se od předem připraveného schématu, které bylo zkomponováno s ohledem na hlavní výzkumné otázky a cíle výzkumu.

Respondenti byli obeznámeni s náležitostmi ohledně výzkumu. Souhlasili s použitím diktafonu a uveřejněním výsledků v této bakalářské práci. Vzhledem k nezletilosti některých respondentů, byla jejich účast ve výzkumu podmíněna nejen souhlasem samotného nezletilého respondenta, ale i souhlasem zákonného zástupce.

4.5 PŘÍPADOVÉ STUDIE

Jednotlivé rozhovory byly zpracovány do podoby případových studií. Plné znění přepsaných rozhovorů viz. příloha č. 3

4.5.1 Skupina „A“

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 1 – VZTAH S OTCEM

Muž: 73 let

Na otázku, jaký vztah měl respondent se svým otcem, odpověděl: *„No moc velký ne.“* Od doby, co ho matka přestala kojit, vyrůstal na vesnici u dědy a babičky. Rodiče a jeho starší bratr bydleli ve městě v podnájmu a on už se tam nevešel: *“Jeden pokoj, záchod, malinká kuchyň a koupalo se v neckách. Tak co se mnou měli dělat.”* K rodičům se přistěhoval, až když měl začít chodit do školy. Uvádí, že mu u babičky a dědy nic nechybělo a že tam se cítil nejlépe a až do vojny tam byl každou chvíli. Prý to tam miloval. Každý den měl k obědu masu, což u rodičů měl jen otec a to v neděli (vše bylo na lístky). Také nemusel chodit do školy. *„Naši přijeli na víkendy, nebo jsme jeli k nim, jenže tam to bylo na prd... V sobotu ráno jsme tam přijeli a večer už jsme zase jeli pryč, protože bychom se tam nevešli.“*

S otcem měl prý „normální“ vztah: *„Občas se mnou hrál fotbal, občas mi nařezal, když jsem to potřeboval - asi jsem to potřeboval. Chodil do práce na směny, takže jsme se viděli třeba jen jednou, dvakrát za týden.“*

Čas, který s otcem trávil, mu přišel jako dostatečný. Společné aktivity či zájmy neměli: „*On měl fotbal a já měl judo.*“ Jednou spolu před domem budovali zahrádku. Také zmiňuje, že otce učil jezdit na motorce.

Na otázku, zda si s otcem byli blízcí, odpovídá bez zaváhání: „*Jistě*“ pak dodává, „*Tak kolikrát jsem byl nasranej, když mě seřezal ale dneska, když si to tak uvědomuju, tak říkám: Měl mi dávat víc a hlavně častěj. Škoda každé rány, která padne vedle.*“

Respondentův otec vyžadoval absolutní poslušnost, přesnost a žádné diskutování. Tohle mají prý s otcem společné. Nepovažoval jej ani za přítele ani za kamaráda. Byl pro něj autoritou. „*Ten když řekl, že je to zelený, tak tomu museli všichni věřit a nikdo si nedovolil říct, že ne. On byl hlava rodiny, on byl šéf.*“

S tátou se nehádali: „*On akorát trval na tom, že když se něco řekne, tak se to musí udělat a žádné výmluvy. Bez keců, udělat.*“ Tohle je prý další věc, ve které jsou si s otcem podobní.

V 16 letech přišel domů opilý a čekal, že ho otec „*zase zmydlí*“, ale ten mu pouze řekl: „*Seš velkej chlap, řezat tě nebudu, tak se podle toho chovej. A když se někdy vožereš, tak kdybys měl přijít až za dva dny, tak přijdeš v pořádku a střízlivej. Jak sem vlezeš vožralej, tak tě zmlátím.*“ Toto respondent říkával později i vlastním dětem.

Vzpomíná, že když se střelil do palce prakem: „*Jedinou radou, kterou pro mě táta měl, bylo: Bolí to moc? Tak kopni bosou nohou do zdi. Ono to určitě přestane.*“

Na otázku zda s otcem probíral, zda byl do někoho zamilovaný, odpovídá: „*To né, takové věci se doma neprobírají. Kdepák, holky. ..smích...Já měl kluky, pak holky, taky motorku. Nebyl čas kecat s rodiči.*“

Od otce dostával spíše než zákazy, tresty. Což je další věc, kterou mají společnou. Dostával fyzické tresty, ale otec si stěžoval, že by jej musel „*utlouct*“, takže mu dával tresty pracovní, například nařezat pilkou na železo hranici dřeva. Respondent uvádí: „*Já byl hroznej. Drškatej, nevychovanej, sprostěj...Na vesnici jsem vyrůstal jak dříví v lese a když jsem přišel domu, tak se mě táta snažil kultivovat a nějak mu to nešlo, tak to potom vzdal.*“

Na „*výprasky*“ byl zvyklý z domova i od dědy, ten ho prý kolikrát sešlehal bičem.

Táta ho dával staršímu bratru často za vzor, protože byl manuálně zručný a dovedl opravit hodně věcí. Když se přivezlo uhlí, tak vzal lopatu a nikoho se na nic neptal a šel skládat. Otec ho za to chválil. Fyzický kontakt spolu také měli: *„To jo, jistě. Obejmul, dal pusu, to bylo normální. Nejvíc mě vždycky překvapil, když šel okolo a pohladil mě po vlasech a pronesl: No jo, ty seš náš trouba. On mě tím vlastně pochválil.“*

Dále uvádí: *„Já byl tátův mazánek. Páč jediný já jsem si ho dovolil nasrat tak, že byl na mrtvici. Tamty ne, ty se ho báli, až srali, ale já se ho nebál. Když mi bylo tak deset nebo dvanáct let a on vzal řemen a řezal do mne, tak jsem se otočil a povídám mu: Nějak funíš, už nemůžeš, co? Toho mohl šlak trefit. Máma ta mu vždycky říkala: To víš, znáš moje bráchy, to jsou tvrdý palice a ten to od nich všechno na té vesnici pochytil.“*

Na vztahu se svým otcem by nic neměnil. Na otázku, zda mu byl otec dobrým tátou, odpovídá: *„Určitě. To si piš, že jo. Nikoho jiného bych nechtěl.“*

Na otázku, zda svého otce považoval za vzor, při výchově vlastních dětí odpovídá: *„No sakra že jo. Do kolika let, ležel na skříni řemen, kterým mě řezal můj táta. Pak ho ty smradi někam schovali, ale říkám – stejně jako můj táta – já se na vás můžu vysrat, řezat Vás nebudu, jste dost velký.“*

Jak vypadal vztah mezi otcem a jeho otcem, neví. Jeho děda zahynul v první světové válce, takže táta ho vlastně ani pořádně neznal.

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 1 – VZTAH SE SYNEM

Respondent má nevlastního syna. Pamatuje si ho již v jeho dvou letech, ale vyzvedávat ze školky ho směl až ve čtyřech letech. Vlastní otec s tím nejdříve nesouhlasil, ale později došel k závěru, že bude lepší, když se jim bude vyhýbat.

Respondent uvádí, že ze začátku ho syn nesnášel: *„Když jsem přijel na motorce a posadil si ho na nádrž, to miloval, ale jak jsem za sebe posadil mámu, to by se mohl zbláznit, že mu maminka někam odjede.“* Ale myslí si, že spolu vycházejí i vycházeli dobře. Syn mu prý občas vyčte, že na něj byl zbytečně tvrdý, na to mu respondent odpovídá: *„No. Asi sis to zasloužil.“*

„Taky mu vadilo, že všechno co jsem řekl, muselo být hned. Ale když měl hlad, tak byl rád, když bylo všechno hned, když potřeboval nový boty, tak to byl taky rád, když to

bylo hned. Ale on je pořád nezodpovědný. Už je to dospělej chlap a pořád je to nezodpovědný lempl... a ještě by s toho chtěl udělat přednost.“

Na otázku, zda se synem měli nějaké společné aktivity, odpovídá, že chodili na výlety, také dělali judo, ale syn prý žádné zájmy vlastně neměl. *„Nejraději si sedl a čučel do televize. Taky jsme spolu pracovali na zahradě, já sekl, on obracel. Krmili jsme králíky. Chodili jsme na houby. Hromadu času jsme spolu trávili.“*

Se synem trávil čas rád hlavně v době, než začal chodit do učení: *„Pak začal dělat machra, tak jsem ho musel taky trochu zkrotit. On si myslel, že je mistr světa, když je mu patnáct.“* Prý ho hodně podporovala máma, která synovi kolikrát řekla, ať ho neposlouchá, že to není jeho táta.

Respondent prý nikdy neřešil, jestli je vlastní nebo nevlastní. *„Já ho měl jako svého, já ho měl od mala.“* Dále uvádí, že chtěl, aby měl syn jeho příjmení, ale že to máma nechtěla s toho důvodu, že by na něj pak biologický otec nemusel platit. *„Jsem jí povídal, že je nějaká hloupá...prý platit... až ten kluk začne myslet, tak si bude připadat, že jsme o něj nestáli, nebo že ho nechceme, nebo že ho tady jen trpíme.“* Respondent uvádí, že mu občas připadalo, že to syn takhle vnímá, ale nikdy se na to nezeptal. *„Taky se mě kolikrát ptali, jestli je to můj kluk, tak povídám, že jo. A proč se jmenuje jinak? Tak říkám, že jsem ho vyženil. Takže není tvůj. Je, já ho živím, já ho šatím, já mu nařežu, když je třeba, já s ním hraju fotbal, takže je můj.“*

Na synovi obdivuje, že nikdy nekouřil a nekouří. O svém dětství mu vyprávěl, ale jinak si spolu nikdy nějak zvlášť nepovídali. *„Když se jich na něco zeptáš, tak mlčí. Bud' aby mně nenasrali, nebo neurazili, nebo co já vím.“* Syn si k němu občas přišel pro radu, *„...ale že by se svěřoval třeba s holkama, to ne. S průšvihama se taky nechlubil...to bylo nebezpečné.“*

Fyzický kontakt spolu prý také měli: *„Ale jo, když byli smradi malý, tak jsem je pořád choval. Jistě že. Normálně i dneska, když přijedou, tak je obejmou, dáme si pusy na přivítanou.“*

Na otázku, zda syna respektuje, odpovídá: *„Tak já ho respektuji jako normálního dospělého chlapa, ale že bych byl nadšený s toho, že nedospěl a už velký je, tak to tedy nejsem. Já nevím, jak uvažuje.“* Uvádí, že byl syn dvakrát ve vězení, za to, že nepracoval a že je nepoučitelný, dodnes se mu prý nechce. Jaká má práva, to ví dokonale, ale

povinnosti, to už neví. Zaplat' pánbů, že už přestal dělat děti. On aby nemusel platit na kluka, tak nechodí do práce.

Respondent uvádí, že nemůže říct, že by byl na syna hrdý. Nejvíce mu vadí to, že je úplně jiný, než on a že je nezodpovědný. *„Chtěl bych, aby se trochu srovnal konečně už. Jako vztah je dobrej, ale sere mě, že si neuvědomuje, jak sám sobě škodí. On až půjde do důchodu, tak nic nedostane. Neplatí si povinné ručení na autě, prostě nic. Má všechno na háku. 47 letý chlap.“*

Na otázku, za si myslí, že byl dobrý táta odpovídá: *„Tak to já říct nemůžu, to musejí říct oni a to oni asi neřeknou...smích...Jó ten nás řezal, ale na to druhé si nevzpomenou. Já se k nim choval tak, jak bylo potřeba, byl jsem k nim tvrdší... přísnější.. Samozřejmě, ale také spravedlivější. Žádný nedostal jen tak ze srandy, nebo kvůli špatné náladě.“*

O tom, jaký vztah má jeho syn, se svým synem mnoho neví: *„Nevím, jestli se stýkají nebo se navštěvují. Párkrát jsem slyšel, když brblal, že na něj platit nebude. Tak hergot je to jeho kluk, tak at' se stará. On si myslí, že k němu ten kluk půjde a bude tam šťastněj, když si ho celá léta nevšiml a nedal mu ani korunu a máma to musela táhnout sama.“*

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 2 – VZTAH S OTCEM

Muž: 47 let

Respondent svého vlastního otce viděl naposledy ve čtyřech letech. Nemá s ním žádný vztah, je to pro něj cizí člověk. Posledních pět let přemýšlí o tom, že by se s ním seznámil. Ví, kde pracuje a jednou už stál před dveřmi, ale v poslední chvíli si to rozmyslel a odešel. *“Přišly na mne myšlenky, že jsem ho 40let neviděl a on si bude myslet, že po něm něco chci. Pak mě to štvalo. Říkám si, že to nic není. Prostě přijdu, řeknu: Ahoj, já jsem synek. Zajdeme na pivo, zapaříme...“*

O nevlastním otci se vyjadřuje převážně pozitivně. Svůj vztah s ním označuje jako *„dobrý, bezvadný“*. Nahradil mu tátu, kterého neměl, ale dodává, že otec byl velice tvrdý, mnohdy až zbytečně. To že má jiné příjmení a je nevlastní prý nikdy negativně

nevnímal. Vždy věděl, že byl „odjinud“, ale měl pocit, že do rodiny zcela patří. Uvádí, že se o něj ani o sourozence nikdo moc nestaral. *„Nějaké učení do školy, to nikdy moc neprobíhalo. Naštěstí, protože oni na to neměli nervy. Třeba ségra, když jí táta učil matiku, tak s toho měla modřiny ještě týden.“*

S otcem během dětství trávil hodně času a s jeho množstvím byl stoprocentně spokojený. Chodili spolu sáňkovat, stříleli ze vzduchovky. Prý bylo příjemné, mít za zády někoho, kdo mu řekl, co má dělat a jak. Když se přestěhovali, začal otec pracovat u JZD. *„Když nebyl na poli, tak byl v hospodě, ale taky mě bral na statek s koňmi, psi a tím mě dostal, to jsem miloval.“* Dva nebo tři roky docházel k otci do oddílu na judo, ale ten pak kroužek zrušil. *“Taky jsme se rádi dívali na televizi – na hokej, na fotbal. Ale tím to končilo... naše společné chvílky.“*

V období dospívání to bylo prý *„trochu divočejší“*. Respondent uvádí, že si do věcí nenechal moc mluvit *„...je pravda, že jsme tvrdé hlavy a všichni jsme měli nějakou představu, ze které jsme moc nechtěli slevit. Čím jsem starší, tím spíš si říkám, že táta měl v lecčem pravdu a v lecčem jsem mohl být trpělivější a mohl jsem ho víc poslouchat.“*

S otcem si nikdy nepřišel jen tak popovídat. *„Já si myslím, že jsem se bál nějakého výsměchu nebo lepáka...a lhát se ti nechce, tak rozhovor není.“* S otcem se nehádali: *“To se nedalo. On byl tvrděj tak, že jsme prostě měli strach mu říct svůj názor, protože to končilo hnedka lepancem.“* Jak řekl, tak to muselo být a nikdy se nediskutovalo. Nikdy si k němu nechodil pro rady ani se mu nesvěřoval. Tahle oblast prý vůbec nefungovala. Otec si s ním přišel popovídat asi dvakrát nebo třikrát v životě. Jednou, když mu zemřela prababička – to chodil do páté třídy a nechtěl jet na pohřeb, tak si s ním otec přišel promluvit. *„Nemám rád takové smutné věci, ale nedokázal jsem mu to vysvětlit. Každý pohřeb pro mne byl nehorázná deprese. Ať je to jak chce, takhle malé dítě bych na pohřeb vůbec nebral.“*

Na otázku, zda otec křičel, odpovídá: *„Vůbec nekřičel. Jestli se rozčiloval, tak to na sobě nedával znát, většinou ti hned jednu stráhnul.“* Děti prý nikdy nebil jen kvůli špatné náladě, nebo proto, že by si vyléval vztek. Vždy za drzost, omlouvání, nebo když něco provedli.

Fyzický kontakt, jako obejmutí, poplácání po zádech, spolu mají až dnes, dříve *„spíše ne“*. *„My se ani nijak nemazlili.“* Zpětně hodnotí, že mu to nejspíše chybělo, jelikož mu dělalo veliký problém obejmout přítelkyni, nebo kamaráda. *“Ted’ už je to*

v pohodě, ale dřív jsem s tím měl hrozný problémy. Třeba přátelské obejmutí? To nepřipadalo v potaz. Tohle to mi v tom vztahu asi chybělo, no. Žádné velké přehánění, ale mělo to být trošku jinak.“

Respondent si pamatuje, že ho otec moc nechválil. *„On na pochvaly vůbec nebyl. Jednou pronesl něco, co se dalo považovat za pochvalu, když jsem na tréninku udělal něco, co jiní nedokázali.“* Dodává, že se mu několikrát podařilo vyhrát na zápase pohár, ale otec to vždy nějak přešel. Respondent byl tedy překvapený, když zjistil, že se s tím otec chlubí v hospodě.

Na otázku, zda si myslí, že ho otec respektoval, odpověděl: *„Nevím, jestli táta tenhle výraz táta vůbec zná. Jestli něco respektuje...možná sám sebe...to je asi stejné jako s tou chválou.“*

Nějaké povinnosti mu otec ukládal, jako nakrmit zvířata a podobně, ale zákazy moc nezná. *„On moc nezakazoval, on nařezal.“*

Otec by podle respondenta vtipný, férový, uměl navodit dobrou náladu, akorát ráno byl spíše zachmuřený. Nevybavuje si, že by od otce dostával jiné dárky, krom vánočních a narozeninových. O peníze si chodil říkat vždy mámě, otci nikdy.

Připadá mu, že čím je otec starší, tím je příjemnější a „měkčí“. Respondent prý s postupem času začíná chápat, že si nemohl přát nic jiného. Možná by chtěl, aby ho otec v dětství a dospívání, čas od času pochválil, nebo aby ho někdy obejmul, ale jinak by nic neměnil. Snad tu otcovo, mnohdy až zbytečnou, tvrdost. Také ho mrzí, že otec přestal vyučovat judo, protože se mu pak už nemohl věnovat a začal s ním zase až na vojně. Několikrát za otcem přišel, jestli by ho nenaučil něco nového, ale byl odmítnut – buď byl otec unavený, nebo bylo třeba dělat něco jiného.

Svého otce označil několikrát za opravdu tvrdého chlapa. Uvádí, že respondentův táta byl na jeho otce taky hodně tvrdý, a myslí si, že se k dětem a rodině chovali oba zcela stejně. *“Vyprávěl mi o svém otci a ten se s ním taky moc nemazlil, takže to přešlo samozřejmě dál.“*

Otce viděl plakat jednou v životě, když mu zemřel táta *„...ale to bylo jednou jedinkrát. Táta je tvrdý chlapík, on asi moc nepláče.“*

Na otázku, zda mu byl otec dobrým tátou, odpovídá: *„Jo, to určitě. Nikdo není dokonalý a čím jsem starší, tím víc to chápu a nemůžu si přát nic jiného. To že si mně*

moc nevěšimali, mně naučilo samostatnosti, což je docela výhoda, taky se ze všeho hned nerozsypu.“

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 2 – VZTAH SE SYNEM

Respondent je dvakrát rozvedený a má dvě děti, každé z jiného manželství. Dceru (23 let) vídá jednou za půl roku. Syna (16 let) vídá tak jednou, dvakrát do měsíce. Od rodiny se odstěhoval, když synovi bylo přibližně sedm let. V té době vztah se synem vnímal jako „nadstandardně dobrý“. S jeho matkou se rozešli kvůli tomu, že ona byla „neskutečně žárlivá“ a jeho bývalá žena by prý udala důvod, že nezřízeně pil. Nikdy mu nedělalo problém, syna obejmout, vzít do náručí, nebo ho pochválit. Jeho vztah se synem, je dle respondenta „výborný“: „*Je skoro dospělý, tak mu akorát brnknu, on najde tisíc výmluv, proč nepřijede. Občas zajdeme na večeři nebo se jdu podívat na jeho tréninky.“*

Respondent dále uvádí, že toho o synovi moc neví. „*Já ho loni zlanářil na statek a on se mě zeptal, jestli si sebou může vzít kamarádku. Já si do té doby myslel, že je pořád - takhle - malej, že se ještě někde honí za mičudou...no... takže toho o něm asi moc nevím.“*

Se synem by chtěl trávit daleko víc času. „*Udělal jsem chybu, že jsem si nenechal napsat papír od úřadů, jak často ho mám mít. Nikdy jsem nechtěl jít do žádného konfliktu. Takže já si těžkám na to, že s ním nejsem, ale vlastně jsem si to taky trochu zavínil.“*

Zda by s ním chtěl syn trávit víc času, neví. Jednou prý potkal respondentova bratra a říkal, že by s ním jel za tátou: „*To se ještě nestalo, to byla asi spíš taková fráze, že by jel taky.“* Prý mu nabídne dva víkendy do měsíce a on nikdy nemůže ani nenavrhnout jinou variantu. „*Pro něj je to tady asi taky zapadákov. Když tu byl se slečnou, tak to ho to bavilo, ale to jsem ho skoro neviděl.“*

Svého otce za vzor při výchově syna spíše nebral. „*Já si myslím, že táta byl dost tvrdý...zbytečně tvrdý, řekl bych. Tam byla opravdu až zbytečná tvrdost.“* Respondent uvádí, že v rodinách, které založil, nikdy netrávil tolik času, aby si mohl říct, že cesta kterou se ve výchově dal, byla správná. „*Ale táta byl opravdu moc přetvrzelej, takže já se asi snažil být na synka daleko měkčí a zkoušel jsem být větší kámoš.“*

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 3 – VZTAH S OTCEM

Muž: 16let

Respondent svůj vztah s otcem popisuje jako dobrý. Mrzí ho, že se s tátou tolik nevidají. Syn je sportovně zaměřený, hraje basketbal, kterému věnuje mu hodně času. Trénuje přibližně čtyřikrát týdně a když není na soustředění nebo na zápase, tak se raději věnuje přítelkyni, nebo jde někam s kamarády.

S otcem se o důvěrných věcech nebaví, je pro něj spíše vzdálený kamarád. Tátu označuje jako pohodáře, ale není prý moc spolehlivý.

Na otázku, zda ho otec respektuje, odpověděl: *„To si myslím, že určitě jo. On mi vlastně nikdy nic nerozkazuje, ale taky se mnou moc není – aby mi mohl říkat, co mám dělat.“* Myslí si, že je na něj otec hrdý. Převážně ve sportu prý se často chlubí kamarádům. Času spolu moc netráví, tak jednou do měsíce se stane, že spolu něco podniknou, ale jinak se táta chodí koukat docela často na jeho tréninky.

Na otázku, zda bude považovat svého otce za vzor při výchově vlastních dětí, odpověděl: *„Ty jo, to nevím, protože on mě vlastně táta moc nevychoval. Jako do těch sedmi let jo, ale to bylo takový vychovávání nevychování. Vždycky se choval spíš jako kámoš, což je dobrý, ale nevím, jestli se to dá nějak přirovnat k výchově... Jako určitě bych chtěl, abych měl se svýma dětma podobný vztah, jako mám s tátou, ale daleko propracovanější.“* Jako otec by chtěl být také zodpovědnější.

Fyzického kontakt mezi respondentem a otcem je – pokud tedy otec nechce svého syna objímat na veřejnosti, před kamarády, to se pak respondent trochu vzpouzí.

O vztahu svého táty a dědy toho prý moc neví. *„Děda, byl hodně ostrej, co vím od táty a od strejdy. Oni se ho všichni báli a vlastně se ho bojí dodnes. Já vím, že když bych potřeboval, tak za tátou přijít můžu a můžu mu cokoliv říct.“* Respondent dodává, že takový vztah s dětma, jako má jeho děda, by rozhodně nechtěl a že je za tátou rád, i když má své chyby.

4.5.2. Skupina „B“

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 1 – VZTAH S OTCEM

Respondent si svého otce vážil. Považoval ho za odborníka - truhláře. Ve společnosti byl otec spíše veselý, v soukromý spíše tvrdší. *„Když jsem něco provedl a měl na mně vztek, tak mi taky jednu lupnul a když jsem mu udělal po vůli, tak ke mně byl hodnej.“*

Trávili spolu hodně času, mělo hospodářství, takže spolu pracovali na poli, což se respondentovi moc nelíbilo, jelikož ostatní běhali po lukách a on musel pracovat. Krom práce spolu moc času netrávili: *„Táta jako truhlář dělal pořád, ale třeba jsem za ním přišel a koukal jsem se, jak co dělá a to bylo dobrý a tátovi se to taky líbilo. Byl rád, že se o truhlářinu zajímám. Tenkrát krom práce, práce a zase práce nic jiného nebylo.“*

Respondent uvádí, že si s otcem byli celkem blízcí. *„Otec se kamarádil s naším kantorem, takže měl celkem přehled a občas jsem dostal taky jednu za ucho. Mě ta čeština nikdy moc nešla.“*

Respondent neměl nikdy potřebu trávit s otcem více času: *„Já byl rád, když jsem mohl někam vyběhnout s klukama. Jak jsme byli pořád na tom poli...“*

Svého otce považoval jak za kamaráda, tak za přítele. Chodil k němu spíše pro technické rady, jinak ne. S otcem se nikdy nebavili o to, zda je do někoho zamilovaný. Když si přivedl manželku, tak s tím měli doma problém. S otcem se nehádali: *„To bylo spíš vyřízený ručně a stručně a nějaké velké domlouvání nebylo.“*

Otec prý respondenta před válkou celkem usměrňoval a dával mu práci, kterou bylo třeba splnit. Taky dával pravidla a když je respondent nedodržel, tak zpravidla následoval „vejprask“: *„Za nás ten vejprask byl dost často, my byly čtyři děti a občas jsme vydali za deset.“*

Respondent si myslí, že mu otec celkem rozuměl. Respektoval ho spíše v situacích, když si myslel, že jde o rozumnou věc. *„Když si myslel, že je to blbost, tak mě o tom přesvědčoval.“*

Otec s ním mluvil o tom, jaké to bylo, když sám vyrůstal. *„Otec byl muzikant, takže byl dost živej.“*

Otec oceňoval, že je respondent zručný a dokáže si zpravit a vytvořit plno věci.“ *Co se týče technický práce šmírácký, tak tomu on neodolal. Taky se dost kolikrát divil, že jsem něco dokázal opravit.“*

Náklonost se u nich dávala najevo spíše verbálně: „Nějaké objímání, to u nás nebylo. Nato jsme nebyli. Já po tom ani nikdy nezatoužil. To bylo jenom řečí..“

Svého otce nikdy neviděl plakat: *„On byl dost tvrdáckej ,máma ta jo, ta brečela každou chvíli. Ale táta ten byl tvrdší, i když neříkám, že by byl nějak hrubej, ale on byl zvyklý s těch funusů, na kterých hrál.“*

Na otázku, zda byl jeho otec dobrým tátou odpovídá: „Já si myslím, že jo, nemůžu si stěžovat. Já si myslím, že kdyby každý táta vypadal, jako můj, tak je to v pořádku.“

Jaký vztah měl jeho otec se svým otcem neví. „Děda umřel hodně brzy, takže to opravdu nevím.“

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 1 – VZTAH SE SYNEM

Svůj vztah se synem respondent charakterizuje takto: *„Já bych řekl, že je to dost podobné vztahu, který jsem měl se svým tátou. Kolikrát za mnou přišel, že chce s něčím poradit. To on si zase poradit nechá dost. Dřív se radil třeba o tom, jak udělat luk, prak, nebo sáňky...později přicházel s tím, jak postavit barák. Se synem jsme vycházeli dobře, občas taky dostal nařezáno, když provedl nějakou lumpárnu. Ale nějaké velké drama nikdy nebylo.“*

Dětem se prý celkově víc věnovala manželka: *„Já jsem od rána do večera pracoval. Když jsem přišel z práce, tak jsem s dětma dělal třeba úkoly, což byl vždycky velkej problém.“* Uvádí, že dětem se věnoval tak z poloviny.

Uvádí, že syn se s ním radil, ale že by se mu chodil svěřovat, to si nevybavuje. *„No o lumpárnách to se nezmiňoval, to ne. O těch jsem se většinou dozvěděl až z druhé ruky a to pak bylo horší.“*

Když bylo třeba, tak syna „zaúkoloval“, ale vzhledem k tomu, že v té době, již zemědělství nebylo, tak měli děti plno volného času. „U nás bylo nejhorší, že jsme přišli

ze školy a museli jsme na pole. Ta další generace už měla povinnosti pouze s učením a jinak už byla zábava.“

Na svého syna je hrdý a myslí si, že to ví. Prý se spolu ani nehádali: Někdy jsme měli rozdílné názory, to samozřejmě, ale nějaké velké rozpory, to ne.“

K fyzickému kontaktu se synem se vyjádřil takto: „Když bylo potřeba, tak dostal pár facek a bylo to. Jinak když byl starší, tak pak už ne.“ Respondent uvedl, že náklonost dával najevo spíš verbálně, než aby se se synem nějak objímal.

Na otázku, zda byl svému otci dobrým tátou odpovídá: „Já si myslím, že jo.“

K otcovství se prý staví úplně stejně jako jeho otec. Na vztahu se synem by nezměnil asi nic. „By bych radši, kdyby se líp učil a mohl jít studovat. Jinak nevím, co bych změnil“

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 2 – VZTAH S OTCEM

Muž: 44 let

Respondent pochází z úplné rodiny, má o tři roky mladší sestru. Svůj vztah s otcem označuje jako dobrý, dodnes se spolu vídají a pomáhají si. Žádné významné rozpory mezi sebou neměli a dá se říct, že si byli blízcí. Vídali se denně, pak když odjel na internát, tak jen o víkendech.

Mnoho společných zájmů a koníčků neměli: „*Na to nebyl čas. U nás se muselo pracovat. Nějaká zábava samozřejmě taky byla, ale že bychom dělali něco společně krom práce, to asi ne. Když jsem byl menší, tak táta stavěl barák a na nějaké hraní se mnou neměl čas. Tátu bavili motorky a truhlářina, takže tam jsme spolu trávili docela hodně času.“*

V jeho zálibách a aktivitách mu nebránil a prý by se dalo říci, že jej podporoval.

Na otázku, zda chtěl někdy více pozornosti od otce odpovídá: „Kolem těch patnácti až dvaceti už asi ne. Ale když jsem byl malej to jo, jenže to stavěl, takže na to neměl čas. Ani jsme si moc nehráli. Veškerý volný čas věnoval baráku, takže bohužel... Já jsem spíš vyrůstal s mámou.“

Respondent uvádí, že si k otci chodil spíše pro praktické rady ale nesvěřoval se mu, prý nebylo proč. *„Různě jsme spolu debatovali, nebo když jsem potřeboval něco probrat, tak jsem věděl, že můžu přijít. Ale že bych ho vyhledával, abych si s ním jen tak popovídal, to asi ani nebylo potřeba.“*

S otcem se nehádali, do nějakých patnácti let mu prý občas udělil nějaký zákaz, ale pak již ne. Na otázku, zda mu otec rozuměl, odpovídá: „Myslím si, že jo. Řekl bych, že mě i v určitých ohledech docela respektoval. Třeba když jsem dělal něco, o čem si asi myslel, že je to blbost, tak mi do toho nemluvil.“

Fyzický kontakt a projevy náklonosti považoval respondent za samozřejmé. Svého otce považoval za oporu a dá se říct, že i za přítele.

Otce považuje rozhodně za dobrého tátu a popisuje spíše jako společenského, obětavého spravedlivého. *„Takový, jaký by měl táta být.“ Ve výchově vlastního syna se jím inspiroval, ale snaží se s ním trávit více času.*

Kdyby mohl, nic by na svém vztahu s otcem nezměnil, akorát by chtěl, aby s ním táta trávil více času, ale jinak je spokojený.

Na otázku, jaký vztah měl jeho otec se svým otcem, odpovídá, že asi dobrý.

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 2 – VZTAH SE SYNEM

Respondent si myslí, že se svým synem mají dobrý vztah. Když byla manželka těhotná, tak se na dítě těšil. Momentálně je syn na internátě, takže se spolu vídají pouze o víkendech a prázdninách.

Ke společným zájmům se vyjadřuje takto: *„To je horší, kluka baví hlavně počítače a já jsem spíš na tu manuální práci. Ale pomáhá mi venku na zahradě a taky v garáži.“*

Společné aktivity se synem ho baví a myslí si, že jsou si blízcí. Nikdy mu nedělalo problém, navázat se synem kontakt. Respondent by ocenil, kdyby měl syn

více manuálních zájmů, ale uznává, že umět pracovat s počítačem je dnes nutnost. Se synem si povídají často.

Na otázku, zda si myslí, že synovi věnuje dostatek pozornosti odpovídá: *„Když byl malý on, tak jsem stavěl barák zase já. Stejně jako můj táta. Ale teď doufám, že mu věnuju tolik pozornosti, kolik potřebuje. Taky je mu už patnáct, tak má jiné zájmy.“*

Dnes, když je syn starší, tak ho otec považuje spíše za kamaráda. Dříve byl více rodičem, který ho usměrňoval. *„Dnes už mu zákazy vlastně ani nedávám. Občas tedy samozřejmě řeknu: takhle ne a přes to vlak nejede. Ale jinak bych řekl, že má volnost a může si dělat prakticky všechno, co chce. Ale to je taky proto, že mu důvěřuju a zatím mě nezklamal.“* Myslí, že svého syna respektuje a přistupuje k němu spíše jako k partnerovi. *„Teda většinou se o to snažím. Občas taky vymyslí nějakou blbinu....“*

Na svého syna je hrdý a doufá, že to ví. Přímo mu to asi neřekl, ale asi mu to řekne. Prakticky se spolu nehádají, občas na něj zvýší hlas, *„...ale to spíš, když spolu něco děláme v garáži a já chci aby něco chytil a on neví jak a drží to blbě. Ale to si myslím, že je u chlapů normální.“*

Respondent si myslí, že v něm syn cítí oporu. Když byl syn mladší, tak ho nechával občas vyhrát: *„Ted' už moc ne.. Musí se taky naučit, že nebude všechno zadarmo a bez práce.“* Syna popisuje spíše jako veselého, myslí si, že je mu dobrým tátou, ale jistě to tvrdit nemůže. V jejich vztahu mu nic nechybí a je spokojený s tím, jak to je.

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 3 – VZTAH S OTCEM

Muž: 15 let

Respondent uvádí, že se svým otcem vychází dobře. Když je třeba, tak si navzájem pomáhají. *„Jsem moc rád, že mám za tátu zrovna jeho. Dá se říct, že všechno umí, všechno opraví.“* Oba se zajímají o motory, jezdí spolu do lesa. *„Já jsem s tátou strašně rád, hlavně, když spolu něco děláme. Předává mi tím taky zkušenosti a občas taky já jemu, s tou novou technikou. Tomu zase on moc nerozumí, ale snaží se.“*

Jako rodina si dle respondenta užijí hodně zábavy a jsou si blízcí: *„Já myslím, že jsme si hodně blízcí. Máme toho hodně společného a taky se doplňujeme, třeba jako v té technice, on mě naučí opravit auto, já jemu ukážu jak s počítačem, nebo telefonem a tak.“*

Občas si ho prý otec dobírá za to, že sedí u počítače, což se mu nelíbí. Respondent má pocit, že se o něj otec zajímá. Myslí si, že se sobě věnují akorát a s časem, který spolu tráví je spokojený. Na jednu stranu ho považuje za svého kamaráda a na druhou stranu za rodiče, takže když něco otec řekne, tak to respondent dodržuje. K otci si chodí spíše pro rady, než aby se mu svěřoval, od toho má prý „mamku“. Otec si k synovi chodí pro rady hlavně v otázkách moderní techniky.

Občas se také pohádají, ale spíš kvůli něčemu nepodstatnému. Když jsou v dílně, něco s tátou dělají a on se mu do toho plete: *„To je potom táta nervní.“*

Zákazy u nich dávala spíše matka, ale to už teď také neplatí. Respondent říká, že má hodně volnosti. S otcem navzájem vyhledávají svoji přítomnost, kolikrát za sebou přijdou jen tak, aby měli chvílku pro sebe. Fyzický kontakt s otcem, jako obejmutí, pohlazení, pošťuchování, bere respondent za samozřejmý.

K otci se vyjadřuje takto: *„Myslím, že pro mě je nejlepší. Jiného bych nechtěl. Určitě je dobrý táta. Určitě ho budu brát jako vzor, ale na jednu stranu bych něco změnil. Možná bych trávil se svým synem víc času, snažil se mu ještě víc pomáhat a aby mi pomáhal on.“*

Na otázku, jaký vztah má jeho otec se svým otcem, odpovídá: *„Já myslím, že dobřej. Děda ho toho hodně naučil, oni si vypomáhají i teď. Řekl bych, že měli dobrý vztah, ale myslím si, že děda tátu hodně sekýroval. Oba se věnovali motorkám a motorům, na to dědu užije.“*

Z rozhovorů vyplývá, že většina respondentů, je se svými otci ve výsledku spokojena. Také muži, jako otcové, jsou spokojeni s tím, jak se staví ke své roli otce. A vztah s jejich syny jim převážně vyhovuje.. Výsledkům se podrobněji věnuji v šesté kapitole.

5. KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

Vzhledem k povaze zkoumané problematiky, jsem v této práci využila i techniku kvantitativní, která je zaměřena výhradně na zmapování toho, jak muž vnímá vztah se svým otcem dnes a jak tento vztah vnímal během svého dětství a dospívání. Tento výzkum má spíše doplňkový charakter, který mi poskytne komplexnější pohled na celkovou problematiku.

5.1 METODY SBĚRU DAT

Data v této části výzkumu byla získána na základě dotazníkového šetření. Skrze aplikaci „Google Docs“ byl vytvořen **originální anonymní dotazník**.

Dotazník byl distribuován převážně pomocí internetu. Obsahuje 49 otázek, dvě z nich jsou otevřené, zbylé otázky jsou uzavřené s možností výběru ze čtyř odpovědí. V horní části dotazníku jsou uvedeny účely, ke kterým má dotazník sloužit a instrukce pro jeho vyplnění. Dotazník viz. příloha č. 2.

5.2 METODY ZPRACOVÁNÍ & PREZENTACE DAT

Jednotlivé dotazníkové položky byly zpracovány metodou **deskriptivní (popisné) statistiky**, za použití programů „Microsoft Office Word 2010“ a „Microsoft Office Excel 2010“. Vzniklá data byla uspořádána do smysluplných informací a znázorněna v podobě tabulek a výsečových grafů. Takto zpracované informace byly doplněny základním popisem.

V tabulkách a grafech je uváděna absolutní a relativní četnost. **Absolutní četnost** udává číselnou hodnotu výskytu (např. 14 respondentů odpovědělo na otázku možností: „rozhodně ne“). **Relativní četnost** bývá uváděna většinou v procentech a udává poměr četnosti k rozsahu souboru (např. 27% respondentů odpovědělo na otázku možností: „rozhodně ne“) (Foret, 2011)

5.3 VÝZKUMNÝ VZOREK – metody výběru a kritéria

Celkový výzkumný soubor tvoří 124 respondentů ve věku od 15 do 73 let.

Tabulka č. 1: Věková struktura respondentů

Věkové rozmezí respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost
15 – 20 let	10	8%
21 – 30 let	92	74%
34 – 40 let	14	11%
41 – 50 let	7	6%
Nad 51 let	1	1%

Kritériem pro výběr výzkumného souboru bylo, že se musí jednat o muže či chlapce ve věku nad 14 let. Věková hranice byla stanovena za přihlídnutí k věku respondentů v kvalitativní části výzkumu.

Využila jsem kvalitativních způsobů vzorkování – metody *sněhové koule* a *záměrného (účelového) vzorkování*.

5.4 ORGANIZACE VÝZKUMU

V první fázi byl sestaven základní originální anonymní dotazník. Následně byla provedena tzv. „*Pilotní studie*“, během níž jsem dotazníky rozdala pěti mužům, které osobně znám. U vyplňování dotazníků jsem byla přítomná a měla jsem možnost s respondenty o jednotlivých otázkách hovořit. Na základě toho, jak muži otázkám rozuměli a jak je vnímali, došlo k úpravě obsahu dotazníku. Některé položky byly přeformulovány, některé přidány a některé zcela vyřazeny.

Dotazník v této finální podobě byl pak následně distribuován respondentům, kteří tvoří výzkumný vzorek této kvantitativní části. Distribuce dotazníku probíhala převážně pomocí internetu, většinou za použití metody *sněhové koule*, kdy se

dotazník dostal k cílovému respondentu zprostředkovaně, skrze jiného jedince, kterého jsem ve většině případů osobně znala a který byl ochotný rozeslat tento dotazník mužům ve svém okolí.

Samotný sběr dat probíhal v době od 28.03.2013 do 29.04.2013.

5.5 VÝSLEDKY KVANTITATIVNÍHO ŠETŘENÍ

V této části prezentuji výsledky jednotlivých položek dotazníku. Otázka č.2 a otázka č.3 jsou znázorněny pouze popisem. Plné znění otázky č. 49, je kvůli své obsáhlosti uvedeno v příloze č. 4

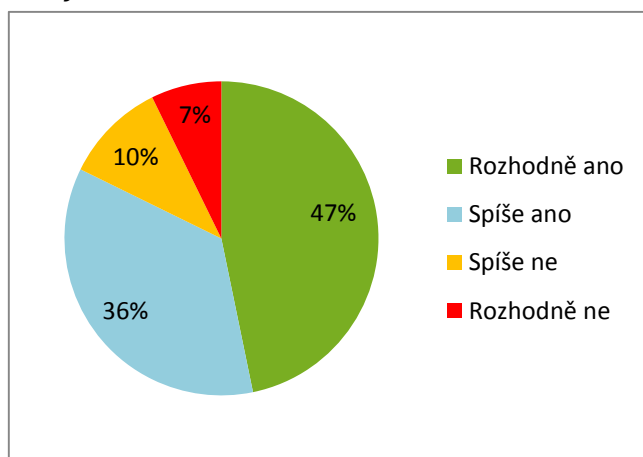
- 1)** Výzkumu se zúčastnili respondenti ve věku od 15 do 73 let, viz. Tabulka č. 1, str. 47
- 2)** 98% (n=122) respondentů se v dotazníku vyjadřovalo o vztahu ke svému biologickému otci. 2% (n=2) respondentů se vyjadřují o svém vztahu s jejich nebiologickým otcem.
- 3)** 80% (n=99) respondentů uvedlo, že většinu času během jejich dětství a dospívání s nimi jejich biologický otec žil. 20% (n=25) respondentů uvedlo, že s nimi jejich biologický otec během této doby většinu času nežil.

4.) "Myslíte si, že máte se svým otcem dobrý vztah?"

Tabulka č. 2: odpověď na otázku č.4

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	47	36	10	7
Relativní č. (n)	58	44	13	9

Graf č.1: relativní četnosti z tab. č.2

► 83% respondentů si myslí, že má se svým otcem dobrý vztah.

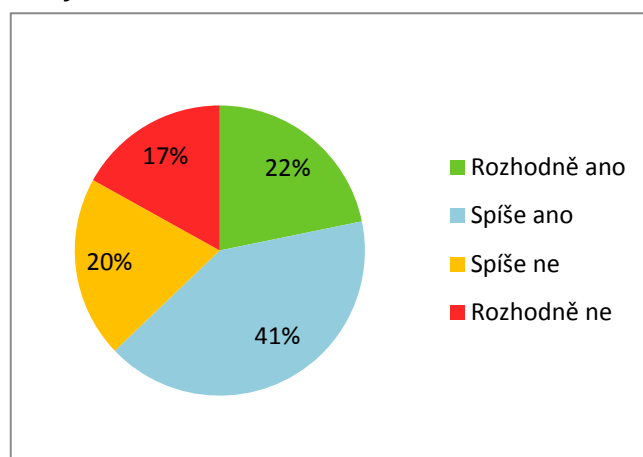
► 17% dotazovaných mužů si nemyslí, že má se svým otcem dobrý vztah.

5.) Byl jste spokojený s tím, jak vypadal vztah mezi Vámi a otcem v době Vašeho dětství a dospívání?

Tabulka č. 3: odpověď na otázku č.5

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	22	41	20	17
Relativní č. (n)	27	51	25	21

Graf č.2: relativní četnosti z tab. č.3

► 63% respondentů bylo spokojeno se svým vztahem s otcem, během jejich dětství a dospívání.

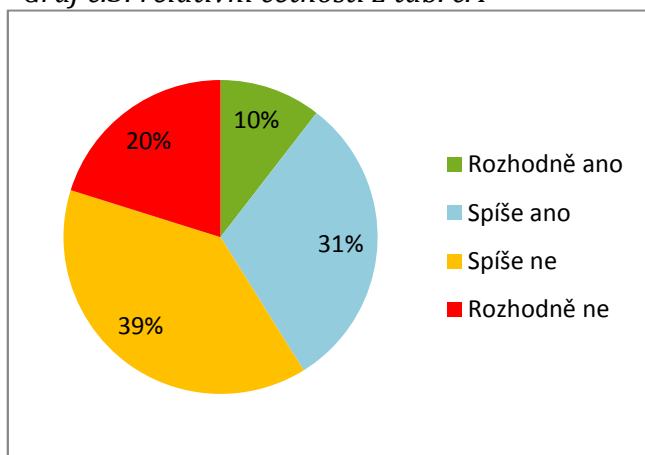
► 37% mužů v době dětství a dospívání nebylo spokojeno ohledně vztahu se svým otcem.

6.) Trávili jste spolu hodně času?

Tabulka č. 4: odpověď na otázku č.6

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	10	31	39	20
Relativní č. (n)	13	38	48	25

Graf č.3: relativní četnosti z tab. č.4

► 70% mužů uvádí, že s otcem netrávilo dost času.

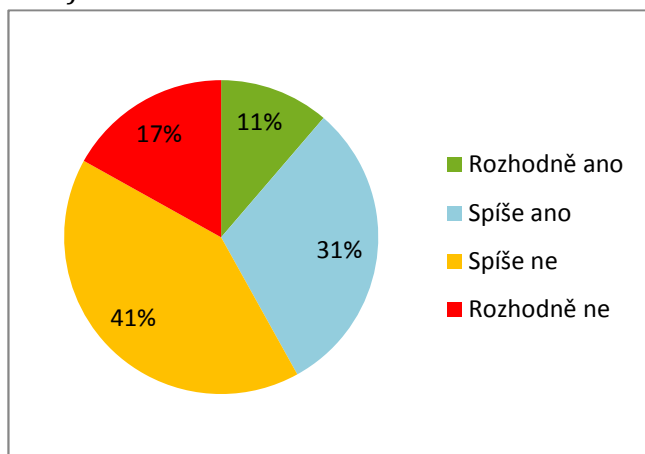
► 30% respondentů uvádí, že s otcem trávilo hodně času.

7.) Měli jste společné aktivity či zájmy

Tabulka č.5: odpověď na otázku č.7

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	11	31	41	17
Relativní č. (n)	14	38	51	21

Graf č.4: relativní četnosti z tab. č.5

► 72% respondentů se kloní k tomu, že se svým otcem mělo společné aktivity či zájmy.

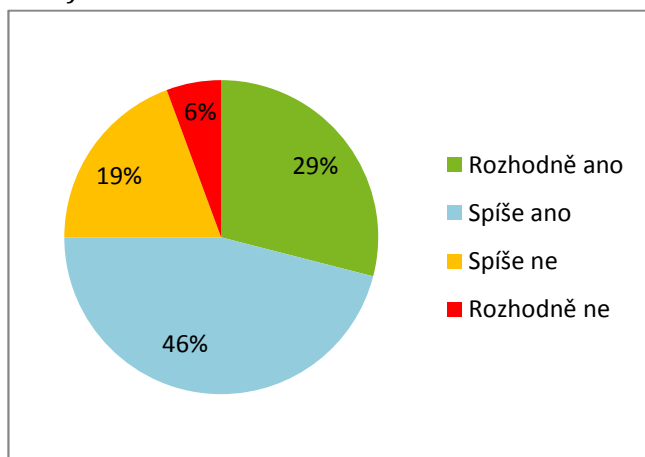
► 28% procent respondentů si myslí, že se svým otcem nemělo společné aktivity či zájmy.

8.) Bylo pro Vás příjemné trávit s otcem čas?

Tabulka č.6: odpověď na otázku č.8

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	29	46	19	6
Relativní č. (n)	36	57	42	7

Graf č.5: relativní četnosti z tab. č.6

► Pro 75% respondentů bylo příjemné, trávit s otcem čas.

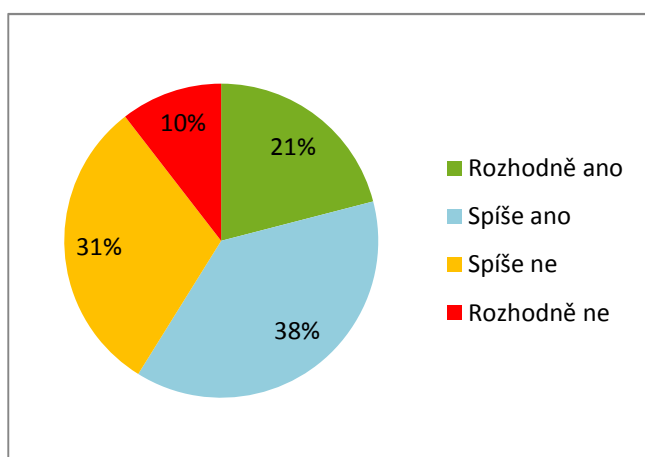
► Pro 25% respondentů trávení času s otcem příjemné nebylo.

9.) Smáli jste se spolu často?

Tabulka č.7: odpověď na otázku č.9

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	21	38	31	10
Relativní č. (n)	26	47	38	13

Graf č.6: relativní četnosti z tab. č.7

► 59% respondentů se kloní k tomu, že se s otcem často smálo.

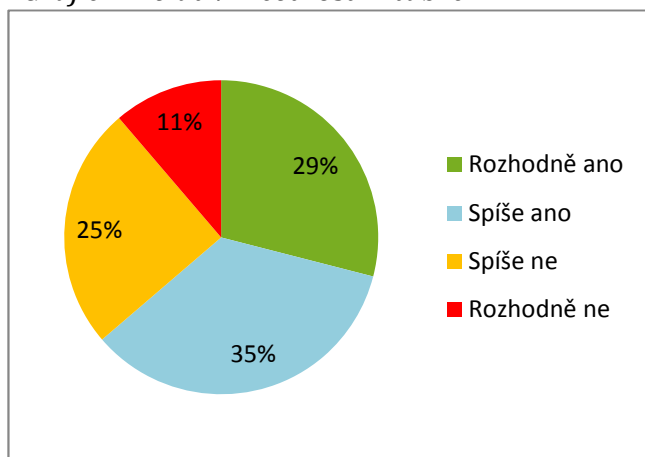
► 41% respondentů si nemyslí, že se s otcem často smálo.

10.) Dá se říct, že jste si s otcem byli blízcí?

Tabulka č.8: odpověď na otázku č.10

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	29	35	25	11
Relativní č. (n)	36	43	31	14

Graf č.7: relativní četnosti z tab. č.8

► 64% respondentů se kloní k odpovědi, že si byli s otcem blízcí.

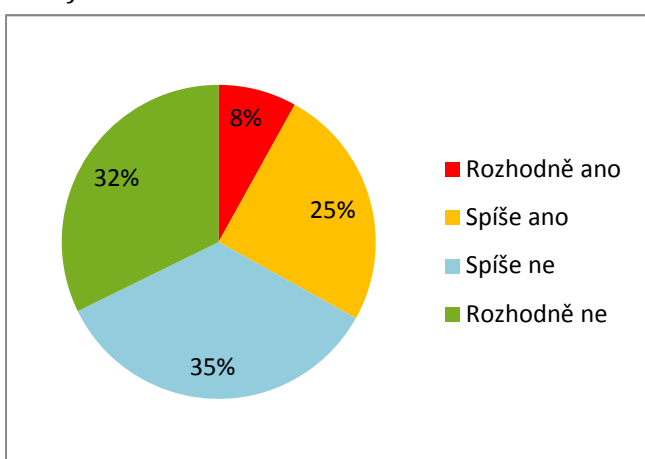
► 36% respondentů si nemyslí, že si s otcem byli blízcí.

11.) Myslíte, že bylo pro otce obtížné, navázat s vámi kontakt či vztah?

Tabulka č.9: odpověď na otázku č.11

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	8	25	35	32
Relativní č. (n)	10	31	43	40

Graf č.8: relativní četnosti z tab. č.9

► 67% mužů si myslí, že nebylo pro jejich otce obtížné navázat s nimi vztah.

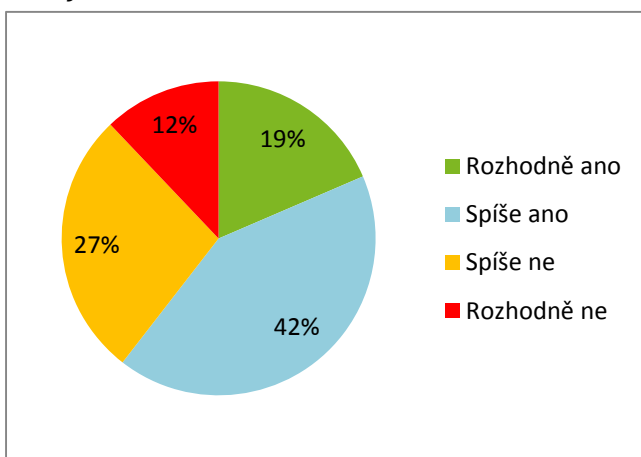
► 33% mužů si myslí, že pro jejich otce bylo obtížné navázat s nimi vztah

12.) Považoval Vaše zájmy, aktivity a věci, o které jste se zajímal za důležité?

Tabulka č.10: odpověď na otázku č.12

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	19	42	27	12
Relativní č. (n)	23	52	34	15

Graf č.9: relativní četnosti z tab. č.10

► 61% mužů si myslí, že otec považoval jejich zájmy za důležité.

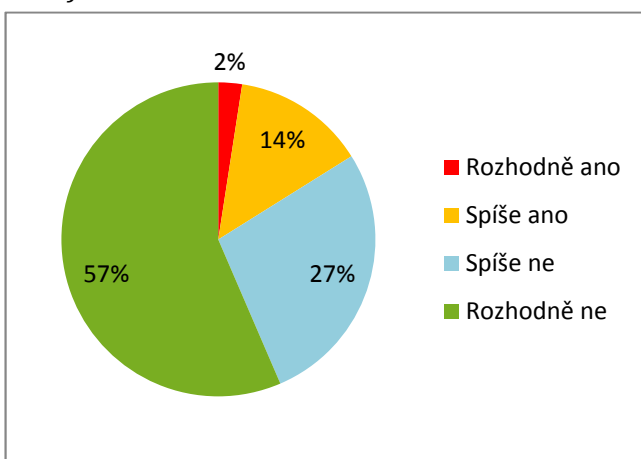
► 39% mužů si myslí, že otec nepovažoval jejich zájmy za důležité.

13.) Zesměšňoval Vás?"

Tabulka č.11: odpověď na otázku č.13

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	2	14	27	57
Relativní č. (n)	3	17	34	70

Graf č.10: relativní četnosti z tab. č.11

► 84% respondentů se kloní k odpovědi, že je otec nezesměšňoval.

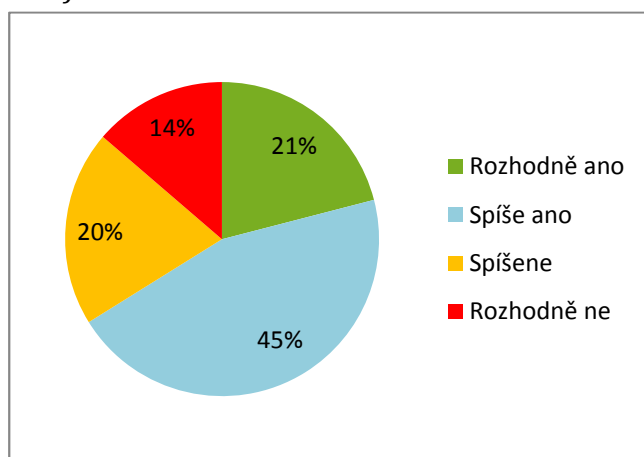
► 16% respondentů se kloní k odpovědi, že je otec zesměšňoval.

14.) Považoval jste ho za svého přítele?

Tabulka č.12: odpověď na otázku č.14

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	21	45	20	14
Relativní č. (n)	26	56	25	17

Graf č.11: relativní četnosti z tab. č.12

► 66% respondentů považovalo otce za svého přítele.

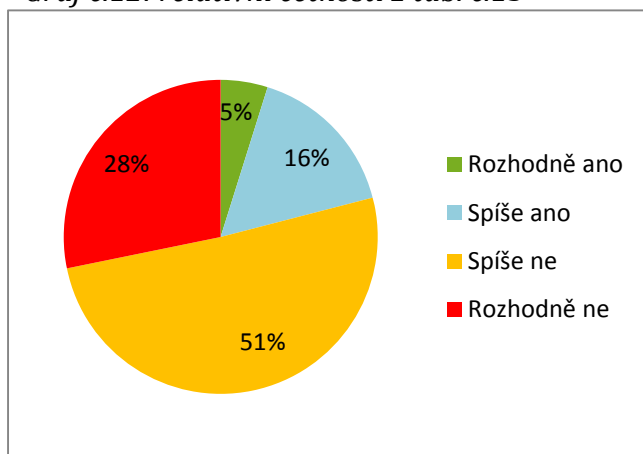
► 34% respondentů nepovažovalo otce za svého přítele.

15.) Svěřoval jste se mu?

Tabulka č.13: odpověď na otázku č.15

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	5	16	51	28
Relativní č. (n)	6	20	63	35

Graf č.12: relativní četnosti z tab. č.13

► 79% respondentů uvádí, že se svému otci nesvěřovalo.

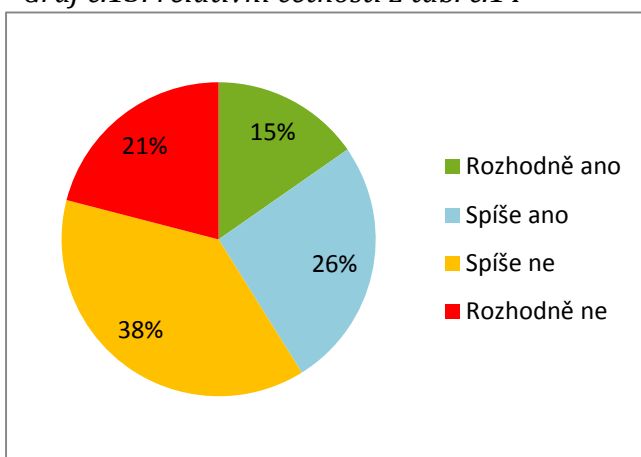
► 21% respondentů uvádí, že se svému otci svěřovalo.

16.) Chodil jste si k otci pro rady?

Tabulka č.14: odpověď na otázku č.16

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	15	26	38	21
Relativní č. (n)	19	32	47	26

Graf č.13: relativní četnosti z tab. č.14

► 59% respondentů uvádí, že si k otci nechodilo pro rady.

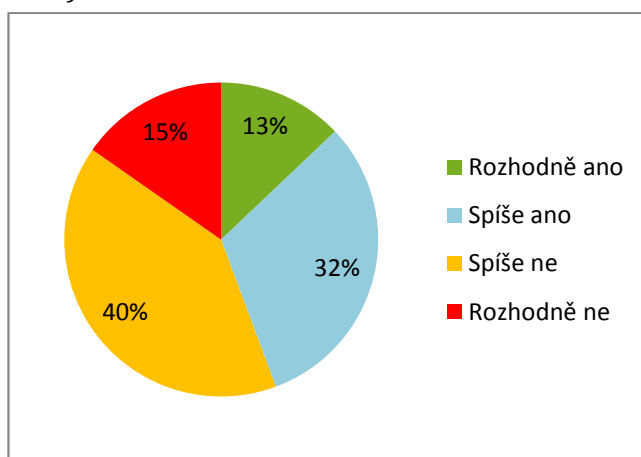
► 41% respondentů uvádí, že si chodilo k otci pro rady.

17.) Ptal se někdy na Váš názor a chtěl slyšet, co si myslíte o nějaké problematice?

Tabulka č.15: odpověď na otázku č.17

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	13	32	40	15
Relativní č. (n)	16	39	50	19

Graf č.14: relativní četnosti z tab. č.15

► 55% respondentů se kloní k odpovědi, že se otec neptal na jejich názor a mínění ohledně „něčeho“.

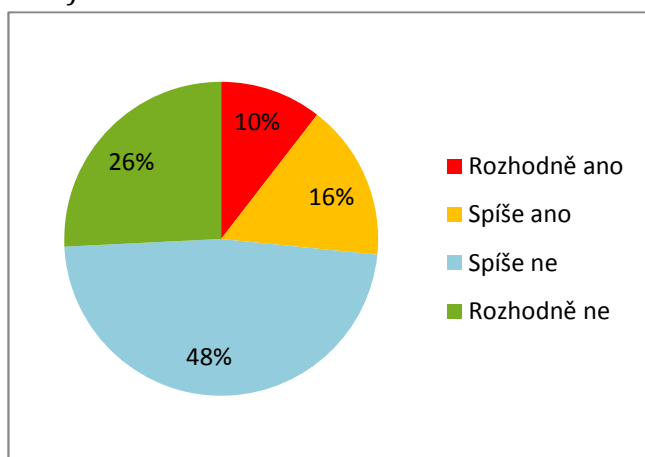
► 45% respondentů se kloní k odpovědi, že se jich otec ptal na jejich názor a mínění ohledně „něčeho“.

18.) Hádali jste se spolu často?

Tabulka č.16: odpověď na otázku č.18

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	10	16	48	26
Relativní č. (n)	13	20	59	32

Graf č.15: relativní četnosti z tab. č.16

► 74% respondentů uvádí, že se s otcem nehádali často.

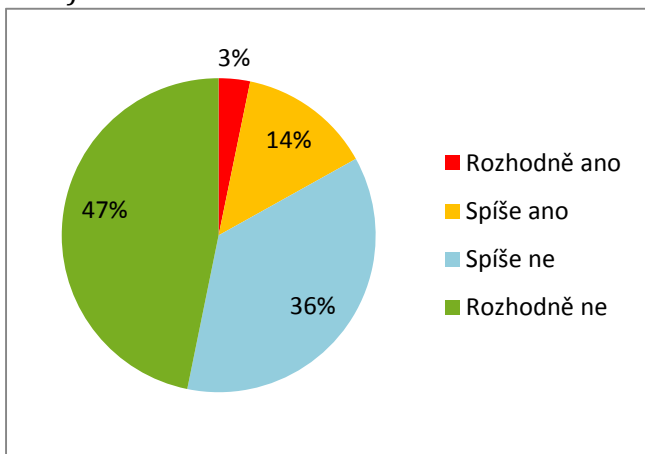
► 26% respondentů se přiklání k tomu, že se s otcem často hádalo.

19.) Trestal Vás často fyzicky či jinak?

Tabulka č.17: odpověď na otázku č.19

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	3	14	36	47
Relativní č. (n)	4	17	45	58

Graf č.16: relativní četnosti z tab. č.17

► 83% respondentů uvádí, že je otec netrestal často fyzicky či jinak.

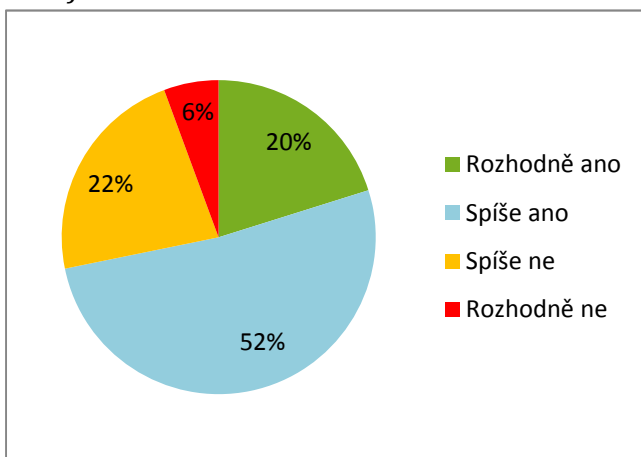
► 17% respondentů uvádí, že je otec často fyzicky či jinak trestal.

20.) "Byl k Vám otec vřelý?"

Tabulka č.18: odpověď na otázku č.20

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	20	52	22	6
Relativní č. (n)	25	64	28	7

Graf č.17: relativní četnosti z tab. č.18

► 72% respondentů uvádí, že k nim otec byl vřelý.

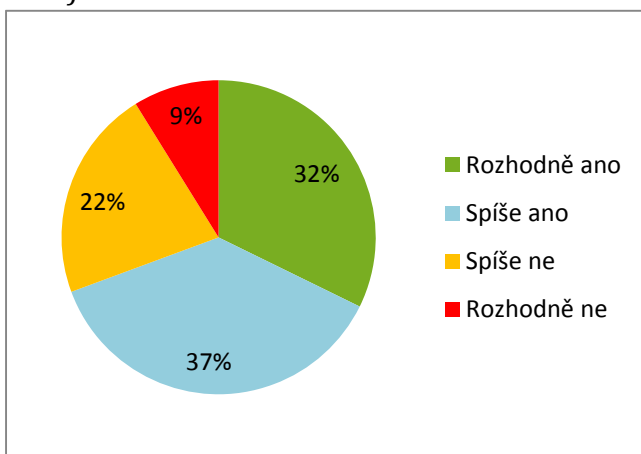
► 28% respondentů uvádí, že k nim otec vřelý nebyl.

21.) Měl jste pocit, že se o Vás otec zajímá?

Tabulka č.19: odpověď na otázku č.21

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	32	37	22	9
Relativní č. (n)	40	46	27	11

Graf č.18: relativní četnosti z tab. č.19

► 69% respondentů uvádí, že mělo pocit, že se o ně otec zajímá.

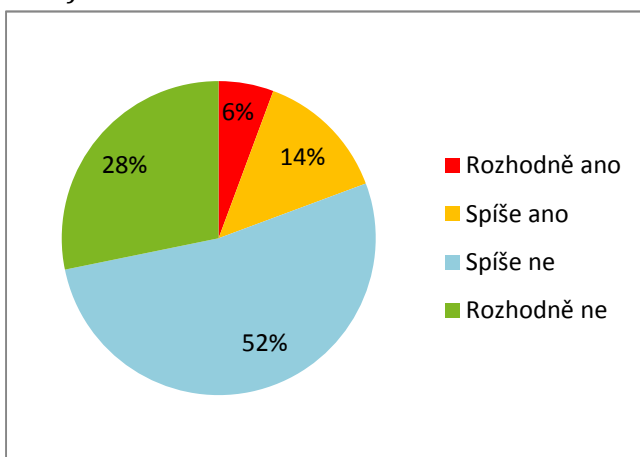
► 31% respondentů uvádí, že nemělo pocit, že se o ně otec zajímá.

22.) Dával Vám často zakazy a tresty?

Tabulka č.20: odpověď na otázku č.22

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	6	14	52	28
Relativní č. (n)	7	17	65	35

Graf č.19: relativní četnosti z tab. č.20

► 80% respondentů uvádí, že jim otec nedával často zakazy či tresty.

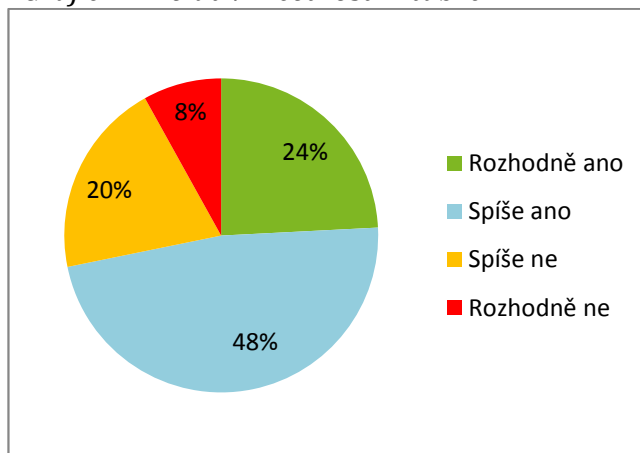
► 20% respondentů uvádí, že jim otec často dával zakazy a tresty.

23.) Respektoval Vás otec?

Tabulka č.21: odpověď na otázku č.23

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	24	48	20	8
Relativní č. (n)	30	59	25	10

Graf č.20: relativní četnosti z tab. č.21

► 72% respondentů si připadalo ze strany otce respektováno.

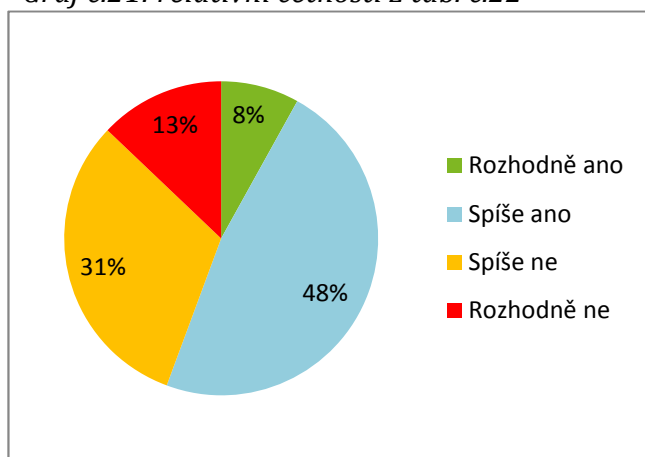
► 28% respondentů si nepřišlo ze strany svého otce respektováno.

24.) Myslíte si, že Vám otec rozuměl?

Tabulka č.22: odpověď na otázku č.24

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	8	48	31	13
Relativní č. (n)	10	59	39	16

Graf č.21: relativní četnosti z tab. č.22

► 56% respondentů si myslí, že jim otec rozuměl.

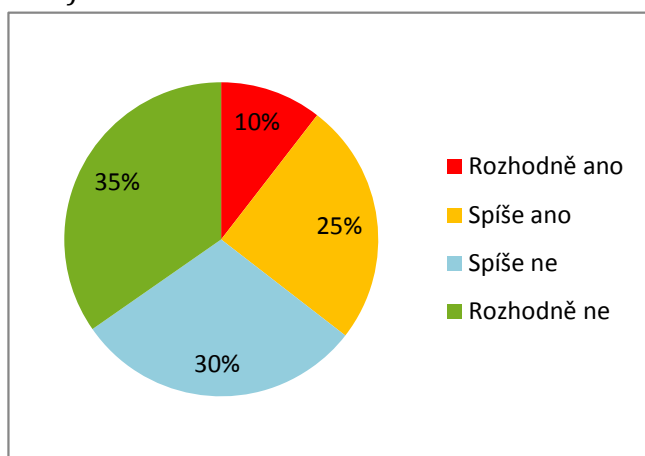
► 44% respondentů si nemyslí, že jim otec rozuměl.

25.) Bylo pro Vás obtížné, navázat s otcem kontakt či vztah?

Tabulka č.23: odpověď na otázku č.25

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	10	25	30	35
Relativní č. (n)	13	31	37	43

Graf č.22: relativní četnosti z tab. č.23

► 65% respondentů nevnímalo jako obtížné, navázat s otcem kontakt či vztah.

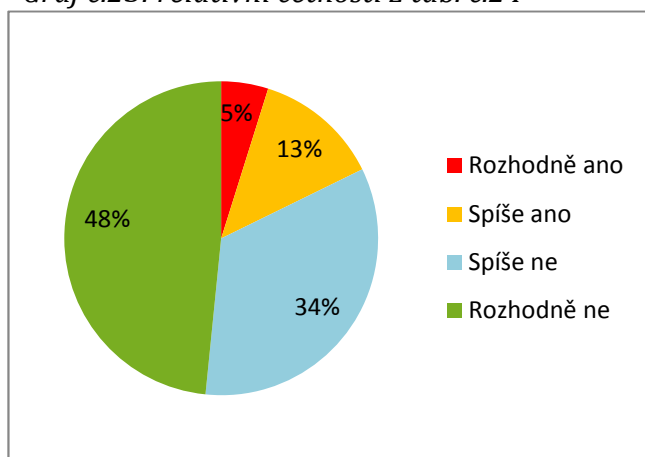
► 35% respondentů vnímalo jako obtížné, navázat s otcem kontakt či vztah.

26.) Vyzdvihoval či dával Vám za vzor některého ze sourozenců?

Tabulka č.24: odpověď na otázku č.26

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	5	13	34	48
Relativní č. (n)	6	16	42	60

Graf č.23: relativní četnosti z tab. č.24

► 82% respondentů uvádí, že jim otec nedával za vzor některého ze sourozenců.

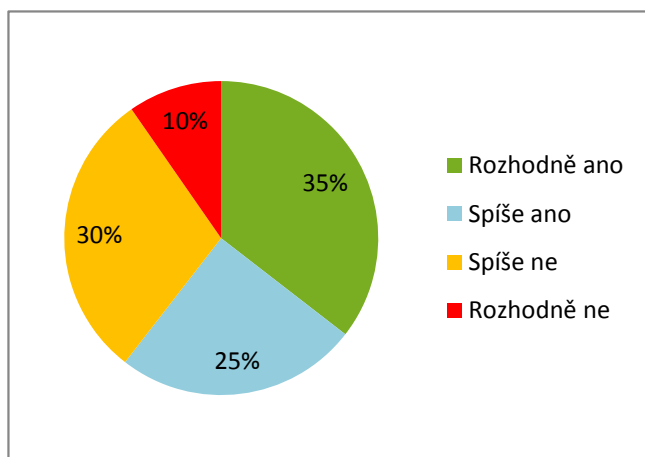
► 18% respondentů uvádí, že jim otec dával za vzor některého ze sourozenců.

27.) Vyprávěl Vám o svém dětství? O zážitcích, příhodách, "klukovinách", které zažil?

Tabulka č.25: odpověď na otázku č.27

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	35	25	30	10
Relativní č. (n)	44	31	37	12

Graf č.24: relativní četnosti z tab. č.25

► 60% respondentů uvádí, že jim otec vyprávěl o svém dětství.

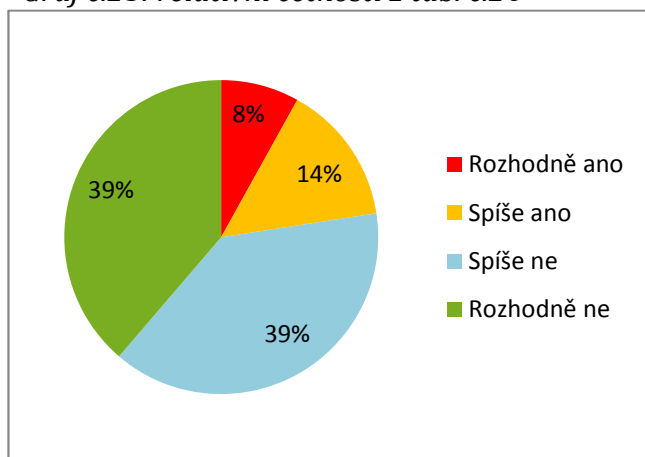
► 40% respondentů uvádí, že jim otec o svém dětství nevyprávěl.

28.) Připomínal Vám otec, jak se pro Vás obětoval nebo kolik toho pro Vás udělal?

Tabulka č.26: odpověď na otázku č.28

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	8	14	39	39
Relativní č. (n)	10	18	48	48

Graf č.25: relativní četnosti z tab. č.26

► 78% respondentů uvádí, že jim otec nepřipomínal, kolik toho pro ně udělal a jak se pro ně obětoval.

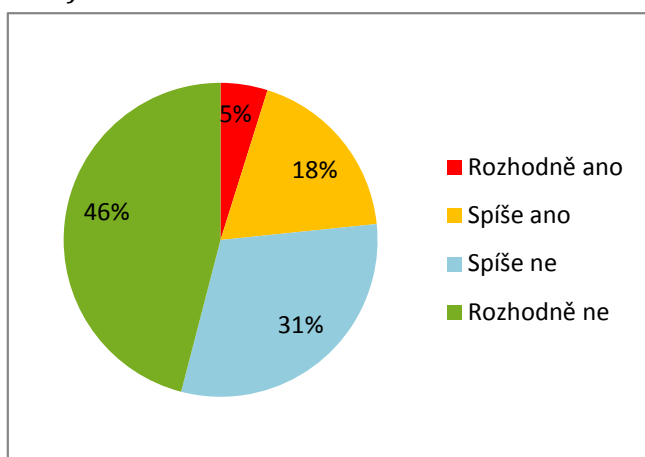
► 22% respondentů uvádí, že jim otec připomínal, kolik toho pro ně udělal a jak se pro ně obětoval.

29.) Připadal jste si pro otce jako zklamání?

Tabulka č.27: odpověď na otázku č.29

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	5	18	31	46
Relativní č. (n)	6	23	38	57

Graf č.26: relativní četnosti z tab. č.27

► 77% respondentů uvádí, že si nepřipadalo pro svého otce zklamáním.

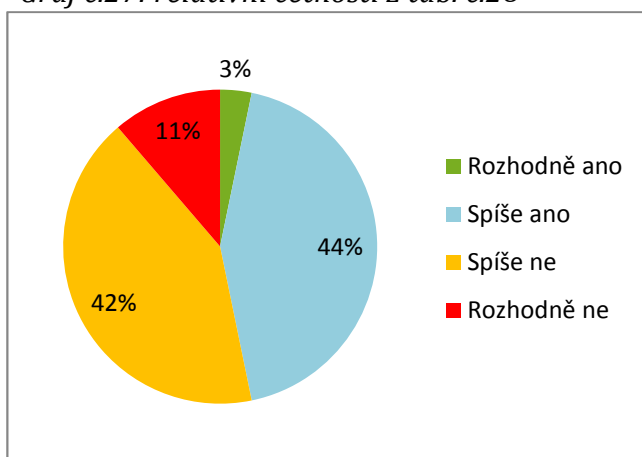
► 23% respondentů uvádí, že připadali pro svého otce jako zklamání.

30. Chválil Vás otec často?

Tabulka č.28: odpověď na otázku č.30

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	3	44	42	11
Relativní č. (n)	4	54	52	14

Graf č.27: relativní četnosti z tab. č.28

► 53% respondentů uvedlo, že je otec nechválil často.

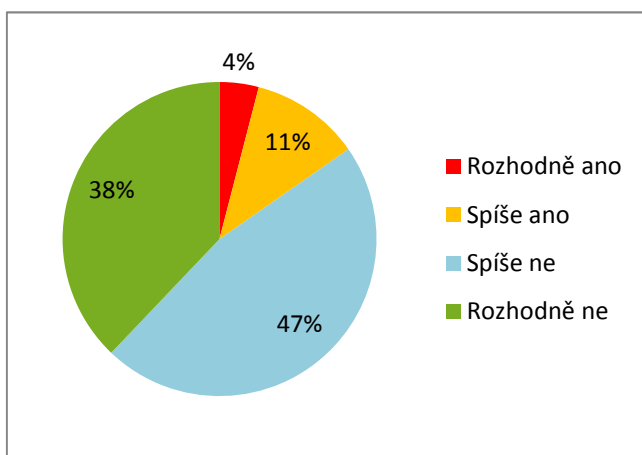
► 47% respondentů uvedlo, že je otec chválil často.

31.) Choval se k Vám otec odtažitě?

Tabulka č.29: odpověď na otázku č.31

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	4	11	47	38
Relativní č. (n)	5	14	58	47

Graf č.28: relativní četnosti z tab. č.29

► 85% respondentů uvádí, se k nim otec nechoval odtažitě.

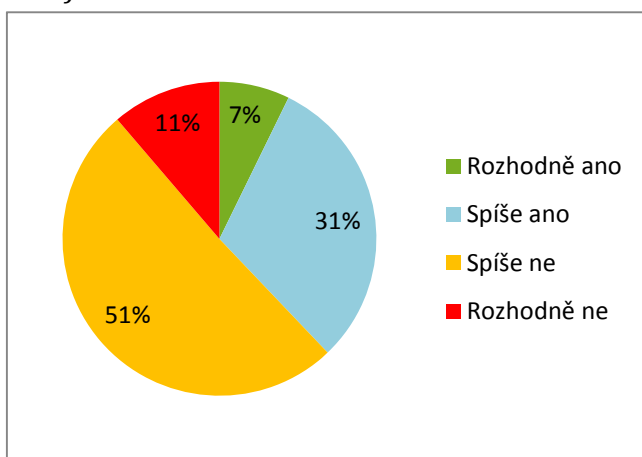
► 15% respondentů uvádí, že se k nim otec choval odtažitě.

32.) Dával Vám otec najevo, jaké city k Vám chová?

Tabulka č.30: odpověď na otázku č.32

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	7	31	51	11
Relativní č. (n)	9	38	63	14

Graf č.29: relativní četnosti z tab. č.30

► 62% respondentů uvedlo, že otec nedával najevo, jaké city k nim chová.

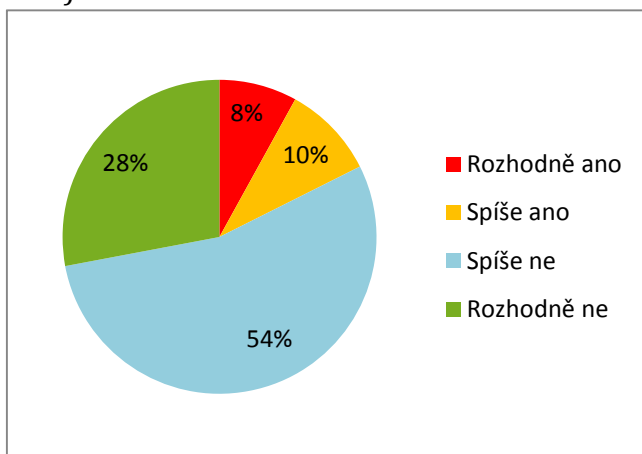
► 38% respondentů uvedlo, že otec dával najevo, jaké city k nim chová.

33.) Stěžoval si na Vás otec?

Tabulka č.31: odpověď na otázku č.33

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	8	10	54	28
Relativní č. (n)	10	12	68	35

Graf č.30: relativní četnosti z tab. č.31

► 82% respondentů uvedlo, že si na ně otec nestěžoval.

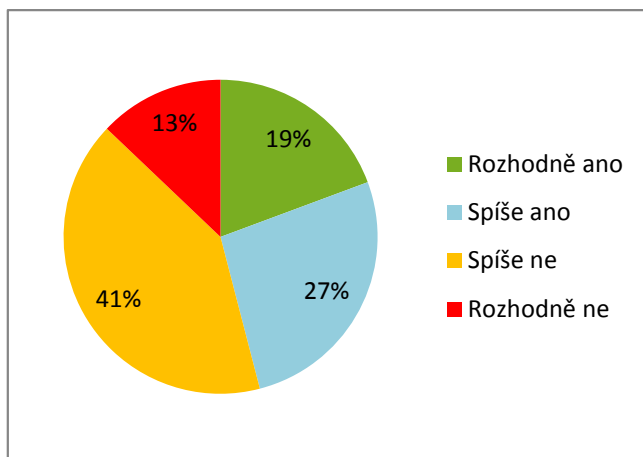
► 18% respondentů uvedlo, že si na ně otec stěžoval.

34.) Měli jste spolu fyzický kontakt – objetí, poplácání po zádech, „pošťuchování“?

Tabulka č.32: odpověď na otázku č.34

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	19	27	41	13
Relativní č. (n)	24	33	51	16

Graf č.31: relativní četnosti z tab. č.32

► 54% respondentů se kloní v odpovědích k tomu, že se svým otcem nemělo fyzický kontakt, jako je objetí, poplácání po zádech či „pošťuchování“.

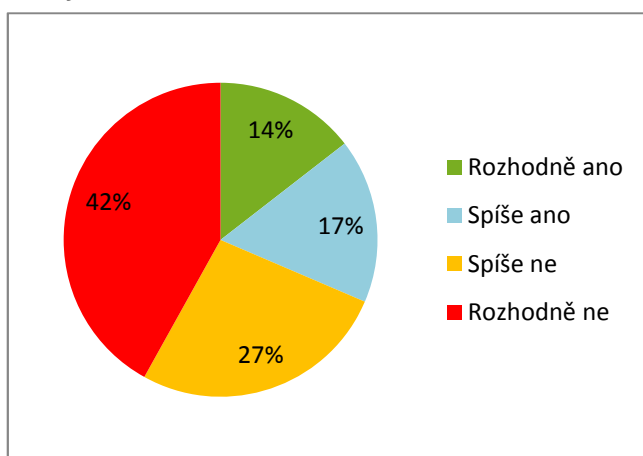
► 46% respondentů se kloní v odpovědích k tomu, že se svým otcem měli fyzický kontakt, jako je objetí, poplácání po zádech či „pošťuchování“.

35.) Viděl jste někdy svého otce plakat?

Tabulka č.33: odpověď na otázku č.35

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	14	17	27	42
Relativní č. (n)	18	21	33	52

Graf č.32: relativní četnosti z tab. č.33

► 69% respondentů se kloní v odpovědi k tomu, že svého otce plakat nevidělo.

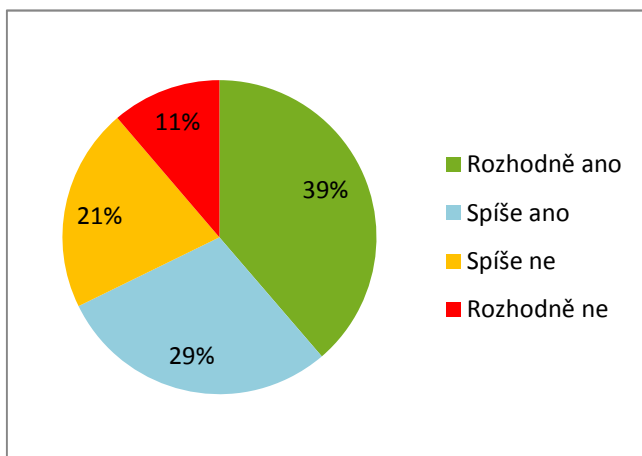
► 31% respondentů se kloní v odpovědi k tomu, že svého otce plakat vidělo.

36.) Cítil jste ve svém otci oporu?

Tabulka č.34: odpověď na otázku č.36

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	39	29	21	11
Relativní č. (n)	48	36	26	14

Graf č.33: relativní četnosti z tab. č.34

► 68% respondentů uvedlo, že ve svém otci cítili oporu.

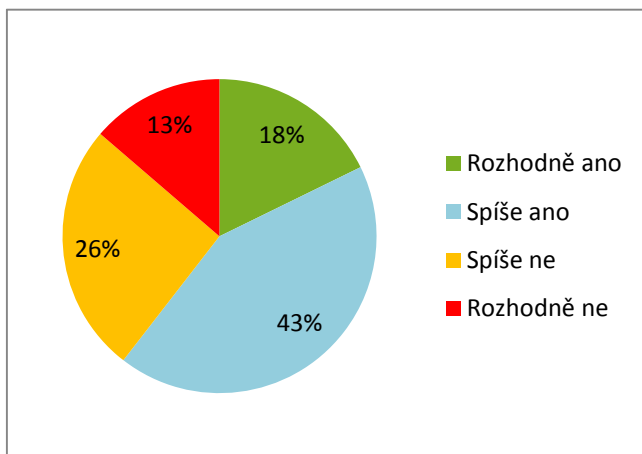
► 32% respondentů uvedlo, že ve svém otci necítili oporu.

37.) Povzbuzoval Vás, když se Vám něco nepovedlo?

Tabulka č.35: odpověď na otázku č.37

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	18	43	26	13
Relativní č. (n)	22	53	32	17

Graf č.34: relativní četnosti z tab. č.35

► 61% respondentů uvádí, že je otec povzbuzoval, když se jim něco nepovedlo.

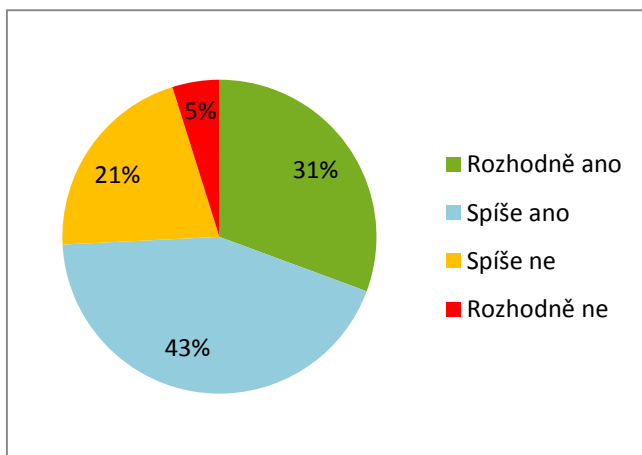
► 39% respondentů uvádí, že je otec nepodporoval, když se jim něco nepovedlo.

38.) Důvěřoval Vám otec?

Tabulka č.36: odpověď na otázku č.38

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	31	43	21	5
Relativní č. (n)	38	54	26	6

Graf č.35: relativní četnosti z tab. č.36

► 74% respondentů si myslí, že jim jejich otec důvěřoval.

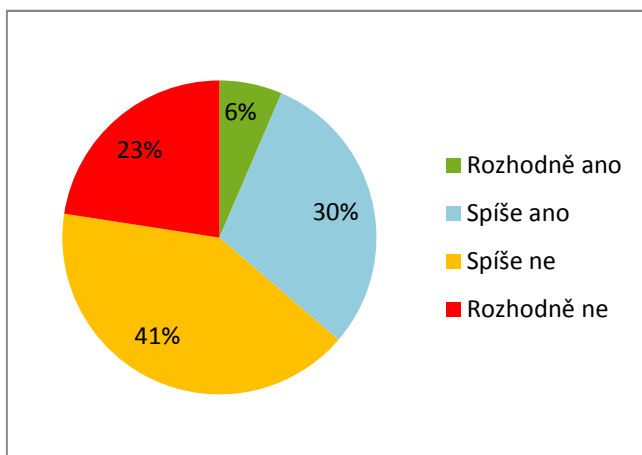
► 26% respondentů uvádí, že jim jejich otec nedůvěřoval.

39.) Nechal Vás při hře vyhrát?

Tabulka č.37: odpověď na otázku č.39

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	6	30	41	23
Relativní č. (n)	8	37	51	28

Graf č.36: relativní četnosti z tab. č.37

► 64% respondentů uvádí, že je otec nenechal při hře vyhrát.

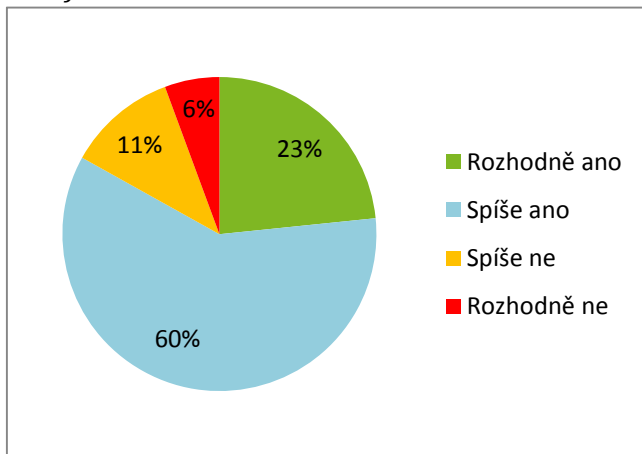
► 36% respondentů uvádí, že je otec nechal při hře vyhrát.

40.) Myslíte si, že měl Váš otec ze společně stráveného času radost? Bavilo ho to?

Tabulka č.38: odpověď na otázku č.40

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	23	60	11	6
Relativní č. (n)	29	74	14	7

Graf č.37: relativní četnosti z tab. č.38

► 83% respondentů si myslí, že měl jejich otec ze společně stráveného času radost.

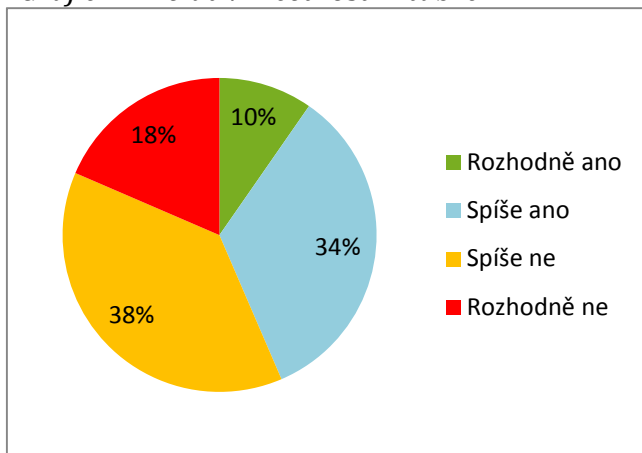
► 17% respondentů si nemyslí, že měl jejich otec ze společně stráveného času radost.

41.) Dával Vám hodně dárků nebo peněz?

Tabulka č.39: odpověď na otázku č.41

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	10	34	38	18
Relativní č. (n)	12	42	47	23

Graf č.38: relativní četnosti z tab. č.39

► 56% respondentů uvedlo, že jim otec nedával hodně peněz nebo dárků.

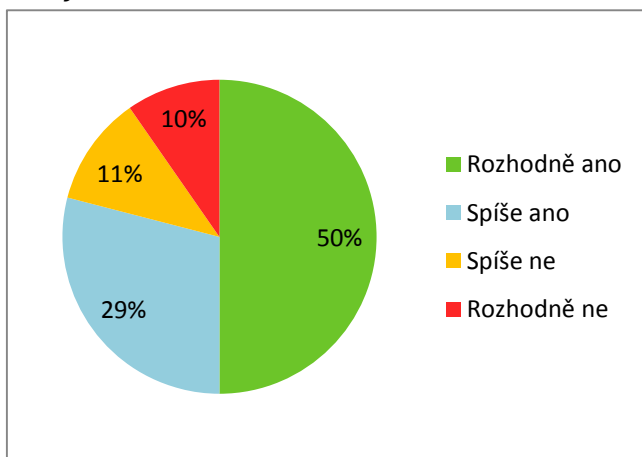
► 44% respondentů uvedlo, že jim otec dával hodně dárků nebo peněz.

42.) Myslíte si, že Vám byl Váš otec dobrým tátou?

Tabulka č.40: odpověď na otázku č.42

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	50	29	11	10
Relativní č. (n)	62	36	14	12

Graf č.39: relativní četnosti z tab. č.40

► 79% respondentů si myslí, že jim byl jejich otec dobrým tátou.

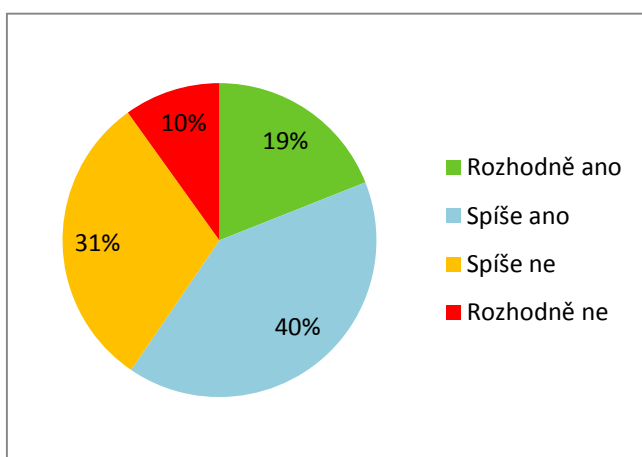
► 21% respondentů si nemyslí, že jim byl otec dobrým tátou.

43.) Myslíte si, že Vás otec zná?

Tabulka č.41: odpověď na otázku č.43

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	19	40	31	10
Relativní č. (n)	23	49	37	12

Graf č.40: relativní četnosti z tab. č.41

► 59% respondentů si myslí, že je jejich otec zná

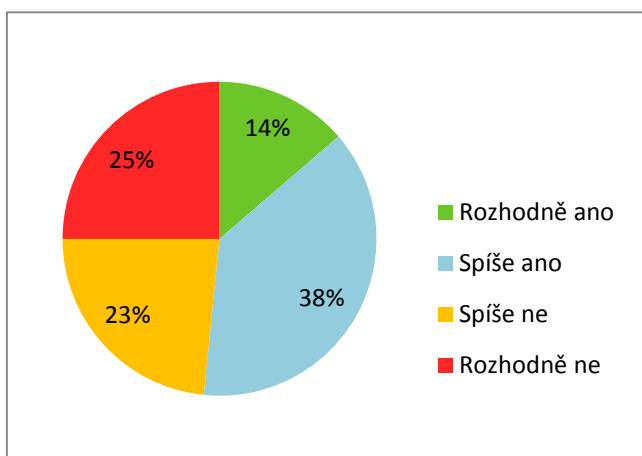
► 41% respondentů si nemyslí, že je jejich otec zná.

44.) Budete brát svého otce jako vzor, při výchově vlastního potomka?

Tabulka č.42: odpověď na otázku č.44

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	14	38	23	25
Relativní č. (n)	17	47	29	31

Graf č.41: relativní četnosti z tab. č.42

► 52% respondentů uvedla, že bude brát svého otce jako vzor, při výchově vlastního potomka.

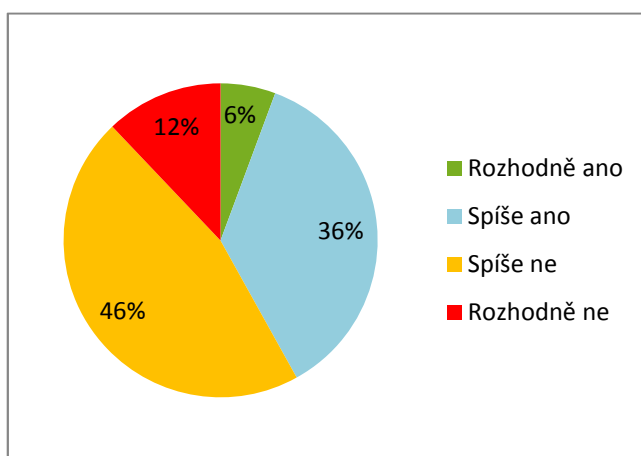
► 48% respondentů uvedlo, že nebude brát svého otce jako vzor, při výchově vlastního potomka.

45.) Vyhledával jste aktivně jeho přítomnost?

Tabulka č.43: odpověď na otázku č.45

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	6	36	46	12
Relativní č. (n)	7	45	57	15

Graf č.42: relativní četnosti z tab. č.43

► 58% respondentů uvedlo, že nevyhledávalo aktivně přítomnost svého otce.

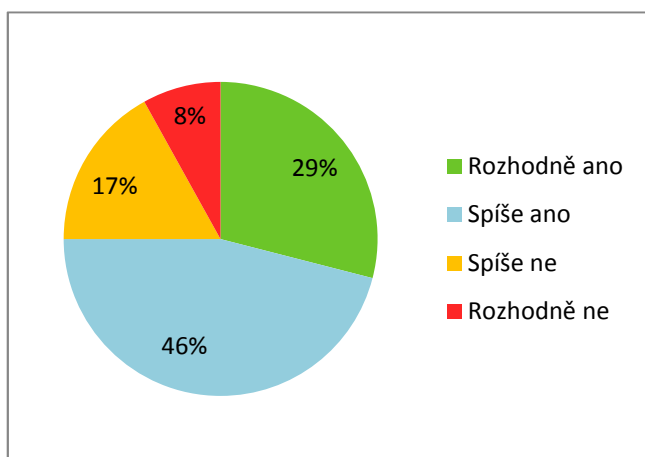
► 42% respondentů uvedlo, že aktivně vyhledávalo otcovu přítomnost.

46.) Případal jste si ze strany svého otce milovaný?

Tabulka č.44: odpověď na otázku č.46

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	29	46	17	8
Relativní č. (n)	36	57	21	10

Graf č.43: relativní četnosti z tab. č.44

► 75% respondentů uvedlo, že si připadali ze strany otce milovaní.

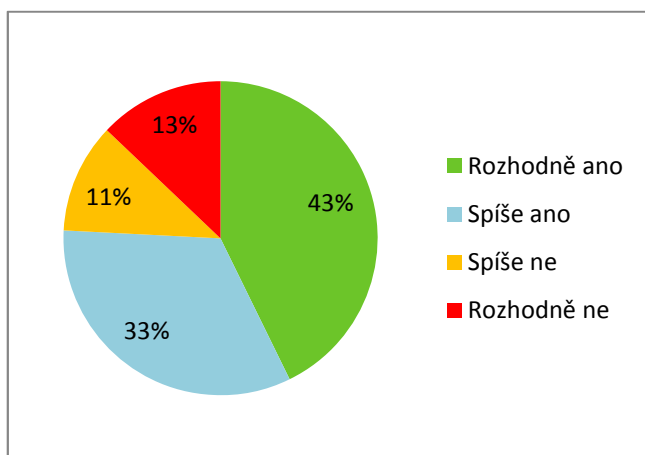
► 25% respondentů uvedlo, že nepřipadali ze strany otce milovaní.

47.) Jste spokojený s tím, jak vypadá vztah mezi Vámi a Vaším otcem dnes?

Tabulka č.45: odpověď na otázku č.47

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	43	33	11	13
Relativní č. (n)	53	41	14	16

Graf č.44: relativní četnosti z tab. č.45

► 76% respondentů uvedlo, že jsou spokojeni s tím, jak dnes vypadá jejich vztah s otcem.

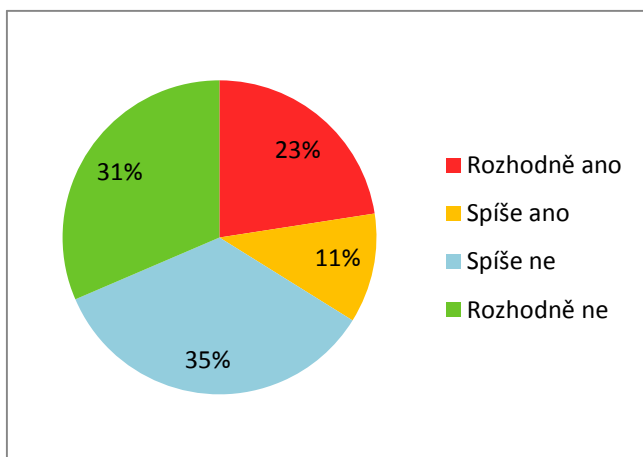
► 24% respondentů uvedlo, že nejsou spokojeni s tím, jak jejich vztah s otcem vypadá.

48.) Změnil byste na Vašem vztahu něco?

Tabulka č.46: odpověď na otázku č.48

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Absolutní č. (%)	23	11	35	31
Relativní č. (n)	18	14	43	39

Graf č.45: relativní četnosti z tab. č.46

► 66% respondentů se klonilo k odpovědi, že by svůj vztah s otcem nezměnili.

► 34% respondentů uvedlo, že by svým vztahu s otcem něco změnili.

49) Co byste na Vašem vztahu s otcem změnil?

„Chtěl bych větší blízkost, poplácání po zádech, větší zájem o moje problémy, jsme teď spíš jako mladej a starej kamarád. Respektuju ho, je poutavá osobnost, ale chtěl bych větší intimitu.“

„Chtěl bych, aby se mnou trávil více času, když jsem byl malý. Ale to musel stavět barák, takže na mě neměl prakticky žádný čas.“

„Jeho negativní postoj k mým názorům a potřebám.“

„Jeho občasné chování...“

„Komunikace, důvěra, podpora, otevřenost, srdečnost.“

„Komunikaci.“

„Měl hádky řešit s větším klidem a nebrat je jako něco zlého a já taky.“

„Míru vstřícnosti, oboustranně.“

„Mít společně víc času.“

„Možná bych s ním chtěl trávit ještě víc času.“

6. VÝSLEDKY

V této kapitole věnuji odpovědím na jednotlivé výzkumné otázky.

1) Jak vypadá vztah mezi dnešními muži a jejich otci? Jsou a byli s tímto vztahem muži spokojeni? Změnili by na tomto vztahu něco?

Kvalitativní část:

„A“ – **Resp. č. 1** – z rozhovoru lze usuzovat na to, že respondentův otec byl tvrdý muž, který se často uchýloval k fyzickému násilí. Jeho slovo platilo jako zákon a všichni se mu museli podřídit. Respondent se s ním dostával často do konfliktu, ale s jejich vztahem byl spokojený. Nic by na něm neměnil. Uvědomuje si, že v aspektech ohledně tvrdosti a neústupnosti se chová stejně, jako jeho otec a to i ve výchově vlastních dětí.

„A“ – **Resp. č. 2** – vztah s otcem označil jako „dobrý, bezvadný“. Ve vztahu mu chyběla „citovost“. Několikrát zdůraznil, že otec byl až zbytečně tvrdý a nikdy nechválil. Nikdy se mu nesvěřoval, bál se výsměchu, či fyzické konfrontace. Na vztahu mu vadí, že postrádal fyzickou blízkost a něhu, respondentu ze začátku dělalo problém obejmout přítelkyni či kamaráda. Čím je starší, tím si říká, že měl otec v leccems pravdu a mohl ho více poslouchat. Svého otce za vzor při výchově nepovažoval a chová se prý spíše zcela opačně.

„A“ – **Resp. č. 3** – vztah s otcem označil jako „dobrý“ mrzí ho, že se s otcem moc nevidají a nemají spolu hlubší vztah. Jsou prý spíše na úrovni vzdálených přátel. Otce nevnímá jako někoho, kdo by ho vychovával. Ale ve výsledku je za svého otce rád. Až bude mít vlastní děti, bude považovat otce za vzor pouze částečně, určitě chce mít podobně kamarádský vztah se svými dětmi, ale daleko hlubší a propracovanější.

„B“ – **Resp. č. 1** – svého otce považoval za autoritu a odborníka, ale také za kamaráda a přítele. Trávili spolu hodně času, převážně prací na poli. S otcem si prý byli celkem

blízcí. Když bylo třeba, tak se otec uchýlil k fyzickému trestu. Náklonost se mezi nimi projevovala spíše verbálně. Otec byl prý docela tvrdý, ale ne hrubý. Uvádí, že kdyby každý táta vypadal jako ten jeho, tak je to v pořádku. Na otce si prý nemůže stěžovat. Ve vztahu ke svým dětem, se prý chová zcela stejně, jako jeho otec.

„B“ – Resp. č. 2 – je spokojen, chybí mu, že se mu otec v dětství moc nevěnoval. Otce považuje za dobrého tátu. K otci si chodil pro rady. Mnoho společných zájmů neměli. S otcem se nehádali. Fyzický kontakt s otcem považoval za samozřejmý. Svého otce bral jako vzor, při výchově vlastního syna.

„B“ – Resp. č. 3 – je zcela spokojen, na vztahu s otcem by nic neměnil. Několikrát uvedl, že je moc rád, že má za otce právě jeho. Bude ho brát jako vzor, při výchově vlastních potomků.

Kvantitativní část:

Zde uvádím pouze ty výsledky, které mají dle mého větší výpovědní hodnotu.

83% resp. vnímá svůj vztah s otcem jako dobrý.

79% resp. uvádí, že jim by otec dobrým tátou.

76% resp. je spokojeno s tím, jak dnes vztah mezi jimi a otcem vypadá.

63% resp. je spokojeno s tím, jak v době jejich dětství a dospívání jejich vztah vypadal.

31% resp. by na vztahu se svým otcem rozhodně nic neměnilo.

35% resp. by na vztahu se svým otcem spíše nic neměnilo.

75% resp. uvedlo, že si připadali ze strany otce milovaní.

52% resp. bude brát svého otce jako vzor, při výchově vlastního potomka.

68% resp. cítilo ve svém otci oporu

46% resp. mělo se svým otcem fyzický kontakt, jako objetí, poplácání po zádech..

47% resp. uvedlo, že je otec často chválil

65% resp. nevnímalo jako obtížné navázat s otcem kontakt či vztah.

72% resp. uvedlo, že je otec respektoval

69% resp. mělo pocit, že se o ně otec zajímá.

72% resp. uvádí, že k nim byl otec vřelý.

41% resp. si k otci chodilo pro rady.

66% resp. považovalo otce za svého přítele.

Výsledky práce nám poukazují, že přibližně dvě třetiny mužů jsou spokojeny s tím, jak jejich vztah s otci vypadá. Muži jsou za své otce převážně vděční a většina z nich si myslí, že jim byli dobrými otci. Většina mužů, by ve vztahu s otcem, chtěla změnit dvě hlavní oblasti – komunikace, blízkost. Většina mužů si myslí, že s otcem netrávili dost času a chtěli by mít s otcem bližší a intimnější vztah.

2) Jak vypadá vztah mezi dnešními muži a jejich syny? Jsou a byli s tímto vztahem muži spokojeni? Změnili by na tomto vztahu něco?

„A“ – Resp. č. 1 – respondent si myslí, že spolu se synem vycházeli dobře. Syn mu dnes občas vyčte jeho tvrdost, fyzické tresty a neústupnost. Respondent by chtěl, aby jeho syn konečně dospěl a přijal nějakou odpovědnost. Nikdy nedělal rozdíly mezi vlastními a nevlastními dětmi, všechny považoval za svoje. Respondent uvádí, že syn byl dvakrát ve vězení kvůli tomu, že nepracoval (za komunistů). Prý zná akorát svá práva, ale povinnosti ne. Respektuje ho, ale nadšený z plno věcí není. Myslí si, že by o něm děti neřekli, že byl dobrý táta, ale on sám si to myslí. Ví, že k nim byl tvrdší, ale prý i spravedlivější.

„A“ – Resp. č. 2 – Vztah se svým synem označil jako „dobrý, výborný“. S rodinou nežije a se synem se vidí tak dvakrát do měsíce, což ho mrzí, chtěl by se s ním vídat daleko častěji, ale syn má svoje zájmy a moc často se tedy nevidí. Dřív, když spolu ještě žili měli vztah se synem až „nadstandardně dobrý“. Sám sebe jako moc dobrého otce nevnímá, ale za špatného, by se také neoznačil.

„B“ – Resp. č. 1 – Vztah se synem je prý hodně podobný vztahu, který měl se svým otcem. Syn se s ním často chodil a ještě stále chodí radit. Respondent uznává, že se svým dětem věnoval asi na padesát procent. Většinu času pracovat a s dětmi byla spíše manželka. Na svého syna je hrdý. Když bylo potřeba, uchýlil se k fyzickým trestům, což se nestávalo moc často. Myslí si, že byl pro svého syna dobrým otcem. Na jejich vztahu by asi nic nezměnil. Možná by chtěl, aby se syn lépe učil.

„B“ – Resp. č. 2 – Uvádí, že se svým synem má dobrý vztah. Navzájem si jsou blízcí. On učí syna manuální záležitosti a syn ho zase učí zacházet s počítačem. Často si spolu povídají. Myslí si, že mu věnuje dostatek pozornosti, když byl syn malý, tak stavěl barák a neměl na něj tolik času. Svého syna bere spíše jako partnera a kamaráda. Když byl syn menší, nechával ho občas vyhrát, dnes už ne, učí ho, že nic není zadarmo. Na vztahu se synem by nic neměnil, je zcela spokojený.

Většina mužů, se považuje za dobré otce. Došla jsem k závěru, že nejstarší generace otců, zaujali ke své otcovské roli tvrdší a rigidnější přístup, než jejich synové, při výchově vlastních synů. Jejich synové dávají přednost méně autoritativní výchově a se svými syny také více komunikují a věnují jim i větší množství fyzické náklonosti, než se jim dostávalo od jejich otců.

DISKUZE

„Vztah muže a otce a „vztah muže a syna“ – jsou poměrně obsáhlá témata a při jejich hlubším rozpracování, by rozsah této práce neodpovídal požadovanému rozsahu kvalifikační práce. Zaměřila bych se tedy nejspíše pouze na jedno téma, kterému bych věnovala dostatek prostoru.

S tohoto důvodu, není vztah muže a jeho syna, rozpracován do takové míry, jaké bych chtěla. I k tomuto tématu bych vytvořila kvantitativní dotazník, zaměřený pouze na aspekty vztahu muž-syn.

Některé otázky v dotazníku nemají příliš velkou výpovědní hodnotu a odpovědi na ně, nepředstavují pro toto téma zvláště podstatné informace.

Také může být zavádějící fakt, že naše paměť není obrazový či sluchový záznam a naše vzpomínky se postupem času mění. Nejstarší respondenti se vyjadřovali ke svému dětství a dospívání, což je poměrně vzdálená doba a jejich vzpomínky mohou být zkreslené. Oproti tomu nejmladší respondenti popisují svůj vztah s otcem v současnosti – na přelomu jejich dětství a dospívání.

ZÁVĚR

V této kvalifikační práci, nazvané Vztah dnešních mužů s jejich otci a syny jsem si kladla za cíl získat náhled na situaci ohledně toho, jaký vztah mají muži se svými otci a jaký vztah mají se svými syny. K tomu to jsem použila kombinaci kvalitativních a kvantitativních metod.

Tato práce mi umožnila nahlédnout do dané problematiky mužského světa. Došla jsem k závěru, že otcové minulých generací přistupují ke svým otcovským rolím s větší tvrdostí a rigiditou, než jejich synové, ke svým synům. Bylo pro ně snadnější sáhnout k fyzickému řešení konfliktu. Se svými dětmi netrávili mnoho času – krom pracovních povinností - a na děláni něčeho „jen tak“, pro zábavu většinou nezbývalo času. Jejich synové tuto roli částečně opustili a svým potomkům se snažili více věnovat, jsou svým dětem přístupnější a otevřenější. Svou náklonost dávají najevo nejen verbálně, ale i fyzicky, skrze doteky.

Výsledky ukázaly, že přibližně dvě třetiny respondentů jsou se svými otci a vzájemnými vztahy, spokojeni. Většina respondentů si také myslí, že jsou svým synům dobrými otci, což bylo díky rozhovorům s jejich syny převážně potvrzeno.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:

BADINTER, E. (1998). *Materská láska: od 17. století po současnost*. Bratislava: Aspekt. ISBN 80-85549-04-2

BALLNIK, P. (2010). *Das Papa-Handbuch für Kinder ab 3: Alles, was Väter und Kinder verbindet*. München: Gräfe und Unzer. ISBN 978-3-8338-1364-1

BIDDULPH, S. (2007). *Mužství – jak zvládat všechny mužské role*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-209-6

ČERNÁ, P. (2001). *Rozvod, otcové a děti*. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 80-86432-11-4.

DUDOVÁ, R. (2008). *Otcovství po rozchodu rodičovského páru*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. ISBN 978-80-7330-136-1

DUDOVÁ, R. (2006). *Rozporuplné diskurzy otcovství*. Gender, rovné příležitosti, výzkum. roč.7. 2/2006. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. ISSN-online: 1805-7632.[online]. Dostupné z: http://www.genderonline.cz/uploads/d09dfdc108a117657cc76f21a211a233083ff6f_rozporuplne-diskursy-otcovstvi.pdf

FORET, J. (2011). *Marketingová komunikace*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-3432-0

FORMÁNKOVÁ, L. & RYTÍŘOVÁ, K. (2004). *Abc feminizmu*. Brno: Nesehnutí. ISBN 80-903228-3-2

HAMŠÍK, I. (2011). *Pánové, za to, v jakém stavu jsme, si můžeme sami*. Reflex.

HENDL, J. (2005). *Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2

JANOŠOVÁ, P. (2008). *Dívčí a chlapecká identita*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-2284-9

KLABOUCH, J. (1962). *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis. ISBN neuvedeno

MATOUŠEK, O. (1997). *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Slon. ISBN 80-86429-19-9

MIOVSKÝ, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. s.197-205. ISBN 80-247-1362-4.

MOŽNÝ, I. (1990). *Moderní rodina*. Brno: Blok. ISBN 80-7029-018-8

Otec. In. Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. [Cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Otec>

OAKLEYOVÁ, A. (2000). *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, ISBN 80- 7178 – 403 – 6.

Příbuzenství. In. Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. [Cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99%C3%ADbuzenstv%C3%AD>

RADIMSKÁ, R. (2002). *Mateřství, otcovství a moc*. Gender, rovné příležitosti, výzkum. 4/2002. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. ISSN-online: 1805-7632. [online]. Dostupné z: http://www.genderonline.cz/uploads/62bc55a798272cd0a0524f1555f45e01713be30b_rocnik03-4-2002.pdf

SEDLÁČEK, L. & PLESKOVÁ, K. (2008). *Aktivní otcovství*. Brno: Nesehnutí. ISBN 978-80-903228-9-1

SEGAL, L. (1990). *The Good Father: Reconstructing Fatherhood*. In: *Slow Motion*. United States of America: Rutgers University Press. ISBN 0-8135-1619-6

STRAUSS, A & CORBINOVÁ, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Brno: Albert. ISBN 80-85834-60-X

SVOBODA, M. (1999). *Psychologická diagnostika dospělých*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-327-7

WARSHAK, R. A. (1996). *Revoluce v porozvodové péči o děti*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-089-8

ZOJA, L. (2005). *Soumrak otců: archetyp otce a dějiny otcovství*. Praha: Prostor. ISBN 80-7260-145-8

SEZNAM PŘÍLOH

KONCEPT POLO-STRUKTUROVANÉHO ROZHOVŘU

Příloha č. 1

RESPONDENT Č. 1 – VZTAH K OTCI

- a) Jaký vztah jste měl se svým otcem během svého dětství, dospívání a posléze v dospělosti?
- b) Byl jste spokojený ohledně toho, jak Váš vztah s otcem vypadal? Myslíte si, že Vám byl dobrým tátou?
- c) Chtěl byste něco na vztahu se svým otcem změnit? Co by to bylo?
- d) Bral jste svého otce jako vzor při výchově vlastního syna?
- e) Jaký si myslíte, že měl vztah Váš otec s jeho otcem – tedy Vaším prarodičem?

RESPONDENT Č. 1 – VZTAH K SYNOVI

- a) Jaký vztah jste měl se svým synem během jeho dětství, dospívání? Jaký vztah máte se svým synem nyní?
- b) Jste spokojený ohledně toho, jak Váš vztah se synem vypadá? Chtěl byste něco na vztahu se svým synem změnit?
- c) Myslíte si, že jste byl svému synovi dobrým otcem?
- d) Jak si myslíte, že vypadá vztah mezi Vaším synem a jeho synem - tedy Vaším vnukem?
- e) Myslíte si, že Vás Váš syn bere jako vzor při výchově vlastního syna? – *tomuto tématu se věnuje otázka č. 23.*

RESPONDENT Č. 2 – VZTAH K OTCI

- a) Jaký vztah jste měl se svým otcem během svého dětství, dospívání a posléze v dospělosti?
- b) Byl jste spokojený ohledně toho, jak Váš vztah s otcem vypadal? Chtěl byste něco na vztahu se svým otcem změnit? Myslíte si, že Vám byl Váš otec dobrým tátou?
- c) Bral jste svého otce jako vzor při výchově vlastního syna?
- d) Jaký si myslíte, že měl vztah Váš otec s jeho otcem – tedy Vaším prarodičem?

RESPONDENT Č. 2 – VZTAH K SYNOVI

- a) Jaký vztah jste měl / máte se svým synem?
- b) Jste spokojený ohledně toho, jak Váš vztah se synem vypadá? Chtěl byste něco na vztahu se svým synem změnit?
- c) Myslíte si, že jste svému synovi dobrým otcem?
- d) Myslíte si, že Vás Váš syn bude brát jako vzor při výchově vlastního syna?

RESPONDENT Č. 3 – VZTAH K OTCI

- a) Jaký vztah máte svým otcem?
- b) Jste spokojený ohledně toho, jak Váš vztah s otcem vypadá? Chtěl byste něco na tomto vztahu změnit?

Myslíte si, že Vám byl Váš otec dobrým tátou?
- c) Bral jste svého otce jako vzor při výchově vlastního syna?
- d) Jaký si myslíte, že měl vztah Váš otec s jeho otcem – tedy Vaším prarodičem?

Vztah synů a jejich otců

Prosím o vyplnění níže uvedeného dotazníku, mapujícího vztah synů a jejich otců.

Dotazník bude použit výhradně k vypracování Bakalářské práce na téma:

"Vztah dnešních mužů s jejich otci a syny."

Dotazník je určen pouze pro MUŽE.

Při odpovídání na otázky týkající se minulosti, vycházejte z doby Vašeho dětství a dospívání. U každé položky vyberte jednu možnost a označte ji. U ostatních polí vypište odpověď ručně.

Děkuji.

1.) Věk:.....

2.) V dotazníku se budete vyjadřovat ohledně vztahu k vlastnímu, biologickému otci?

a) Ano b) Ne

3.) Žil s Vámi Váš biologický otec většinu času, co jste vyrůstal?

a) Ano b) Ne

4.) Myslíte si, že máte se svým otcem dobrý vztah?

a) Rozhodně ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Rozhodně ne

5.) Byl jste spokojený s tím, jak vypadal vztah mezi Vámi a otcem v době Vašeho dětství a dospívání?"

a) Rozhodně ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Rozhodně ne

6.) Trávili jste spolu hodně času?

a) Rozhodně ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Rozhodně ne

7.) Měli jste společné aktivity či zájmy?

a) Rozhodně ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Rozhodně ne

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 1 – VZTAH K OTCI

Muž: 73 let

1) „Jaký vztah jste měl se svým otcem během Vašeho dětství a dospívání?“

„No moc velký ne. Já jsem vyrostl na vesnici u dědečka a u babičky a do Ústí k rodičům jsem se přistěhoval vlastně až v době, když jsem musel nastoupit do školy. Od té doby, co mě máma přestala kojit, jsem byl u báby na vsi... Jináč takový normální vztah. Občas se mnou hrál fotbal, občas mi nařezal, když jsem to potřeboval - asi jsem to potřeboval. Chodil do práce na směny, takže jsme se viděli třeba jen jednou, dvakrát za týden.“

2) „Z jakého důvodu jste vyrůstal u dědy a u babičky?“

„Protože naši bydleli v Ústí v podnájmu a všichni bychom se tam nevešli. Brácha ten byl starší o čtyři roky, takže ten tam s nimi bydlel, protože musel chodit do školy a já musel zůstat u dědy a u babičky na vsi. Tak mně tam bylo dobře, mně tam nic nescházelo. Já měl každý den k obědu maso, to v Ústí ho dostával jen táta. Všechno bylo na lístky. Vždycky když jsem jel na víkend do Ústí, tak jsem vozil provijant.“

„Já s tátou vycházel celkem dobře... tak jako vychází kluci s tátou. Kór když jsem potom dospíval. Když jsem chodil druhým rokem do učňáku, tak jsme jednou s klukama koupili láhev čůča... Malinko jsem byl napitý a říkal jsem si „A já, ten mě zase zmydlí“. Já přišel domů a koukal jako blázen: „Seš velkej chlap, řezat tě nebudu, tak se podle toho chovej. A když se někdy vožereš, tak kdybys měl přijít až za dva dny, tak přijdeš v pořádku a střízlivej. Jak sem vlezeš vožralej, tak tě zmlátím.“ A to jsem říkal svým klukům taky. „Běžte, klidně se vožerte, já vám to neplatím.. když si na to vyděláte, tak se vožerte, ale přijdete domu v pořádku a né, že přijdete zasraný, poblitý, špinavý a budete padat, motat se a mít tady kecy. Přijdete, až budete fit.“

3) „Měl jste s otcem nějaké společné zájmy nebo koníčky?“

„To né, on měl fotbal a já měl judo. Možná zahrádku, já se učil jezeďákem, tak jsem povídal tátovy, že bysme si mohli udělat zahrádku. Tak jsme spolu dělali zahradu před barákem, rozryli jsme to, pohnojili jsme to...pak jsme taky něco zasadili... a bylo. Taky jsem ho učil jezdit na motorce.“

4) „Myslíte si, že jste si byli s otcem blízcí?“

„Jistě. Tak kolikrát jsem byl nasranej, když mě seřezal ale dneska, když si to tak uvědomuju, tak říkám: „Měl mi dávat víc a hlavně častěj.“ Škoda každé rány, která padne vedle.“

5) „Podporoval Vás ve vašich zájmech? Připadaly mu důležité?“

„Ježiš, to já nevím, jestli mu připadaly důležité, ale vždycky říkal: „když někam začneš chodit, tak si nemysli, že toho za čtrnáct dní necháš, protože tě to přestane bavit nebo protože se ti to nelíbí.“ Takže když něco, tak důsledně udělat, dodělat, splnit. Když řeknu, že v osm přijdu - kdepak v osm deset, to už bylo pozdě - tak v osm. A já taky nemám rád, když je něco jinak, než se řekne. V tomhle jsem asi po něm.,

6) „Připadalo Vám, že Vám otec věnoval dostatek pozornosti?“

„Mně to stačilo, akorát mi nikdy nechtěl udělat prak, že bychom se nedoplatili. Tak jsem si ho udělal sám a hned jsem si s ním střelil do palce. A jedinou radou, kterou pro mě měl, bylo: „Bolí to moc?“ tak povídám, že jo a on na to: „Tak kopni bosou nohou do zdi. Ono to určitě přestane.“ Taky že jo, mě bolel ten palec od nohy třikrát tolik. Měl někdy takové fóry, no...”

7) „Považoval jste ho za kamaráda či přítele?“

„Ani za to, ani za to. Za tátu, za autoritu. Ten když řekl, že je to zelený, tak tomu museli všichni věřit a nikdo si nedovolil říct, že ne. On byl hlava rodiny, on byl šéf. Dneska je to úplně jiný. „

8) „Svěřoval jste se mu nebo jste si k němu chodil pro rady?“

„To jo, pro rady jo. On uměl poradit, to on zase jo. Ale jak říkám, nejlépe jsem se cítil u báby a u dědy. Tam jsem byl až do vojny pečeněj-vařeněj, jak v sobotu skončilo vyučování, proběh jsem barákem, hodil jsem tam tašku, dostal jsem pět korun a běžel jsem na nádraží. Lístek stál korunu šedesát, nasedl jsem do vlaku a už jsem jel k dědovi a babičce. Ale že bychom se s tátou hádali nebo tak, tak to ne. Akorát trval na tom, že když se něco řekne, tak se to musí udělat a žádné výmluvy. Bez keců udělat.“

9) „Probíral jste s otcem třeba to, když jste byl do někoho zamilovaný?“

„To né, takové věci se doma neprobírají. Kdepák, holky. ..smích..“

10) „Dával Vám otec často úkoly a zákazy?“

„No občas nějaký zákaz byl, ale spíš tresty - ne jako dneska zákaz koukání na televizi - ale dal mi třeba plátek od pilky na železo, takový ten malý, bez držadla, čistě jen to želízko. „Támhle jsou větve a to rozřežeš“ řekl „A jestli ten plátek zničíš, tak tě seřežu“ On vždycky říkal, že kdyby mě měl za všechno řezat, tak mě musí utlouct. Já byl hroznej. Drškatej, nevychovaněj, sprostěj... kolikrát jsem řekl: „Já se vám tady na to můžu vysrat“ a plesk už jsem jí měl. Na vesnici tam mi prošlo všechno, tam se mluvilo normálně. Tam se nechodilo vyčůrat, tam se chodilo vychcat, ne? A když jsem to řekl doma, bylo zle.“

„Když jsem kouřil a táta se mě ptal, kde jsou ty cigarety, řekl jsem, že u sousedů v květináči a táta na to: „Tak je přines, ty troubo, tam zvlhnou a budou k hovnu.“ A pak ještě dodal, že příště si mám koupit partyzáanky, aby mi je mohl zase zabavit. No a jednou se naštvál a nechal nás s bráchou vykourit vyržínku, dva dny jsem blil a sral a do dvaceti šesti let jsem nevzal cigáro do huby. Až ta bába, co jsem se s ní oženil a jsem s ní šťastně rozvedený, mě zase naučila kouřit. Táta říkal: „Já Vám nebudu zakazovat kouřit, já vás to rovnou odnaučím.“

Já byl na výprasky zvyklý odmala z domova i od dědy, ten se semnou nesral, jasně řekl, když vykoukne ze vrat, budu se ráchat v rybníku a zavolá: „Pojď na večeři.“ Tak vyběhnu a budeš tam. Ty větší mi povídali, vždyť je to jen děda, toho se nemusíš bát, vykašli se na něj. Tak jsem to párkrát zkusil, to jsem si dal. On měl bič na dva páry koní, přišel k tomu rybníku, já si myslel, že uteču na druhou stranu, ale on tam dosáhl, vyťal mi takové dvě přes hřbet, tak jsem vylítnul z vody, dal mi ještě párkrát přes lýtka. Když jsem došel domu, tak bába vždycky říkala: „Dědku, podívej se na to, jak ten kluk vypadá, vždyť mu s těch nohou div neteče krev.“ A on na to odpověděl, že příště ten kožený řemínek ještě namočí a prosekne mi s ním kůži na prdeli, jestli to ještě zkusím. Když řekne, že půjdu, tak půjdu.“

11) „A když jste byl menší, jak jste vnímal to, že vy žijete u babičky a brácha žije s rodiči v Ústí?“

„No on musel chodit do školy a já nemusel. Já byl rád, že tam nemusím být. Ve smradlavém městě... rozumíš. Já byl na vesnici šťastnej jak blecha. Zase, naši přijeli na víkendy, nebo mě děda s babičkou vzali a odvezli mě na víkend k nim, jenže tam to bylo na víkend na prd... V sobotu ráno jsme tam přijeli a večer už jsme museli zase pryč, protože bychom se tam nevešli. Jeden pokoj, záchod, a malinká kuchyň. A koupalo se v neckách v kuchyni. „

12) „Myslíte si, že Vám otec rozuměl?“

„A tak jo, myslím, že jo. Holt jsem ho sral, že jsem byl takovej..úplně jinej. Jsme tam vyrostl jako dříví v lese a on mě chtěl pak kultivovat, jenže mu to moc nešlo, tak to pak vzdal no..“

13) „Myslíte si, že Vás otec respektoval?“

„Jo, jako to jo. Já dostal třeba na Vánoce autíčko. Ten velkej blbec - brácha - ho rozebral hned druhý den. A už ho nesložil, ale já jo, já to zpravil a táta mu vždycky říkal: „Nešahěj na to, vždyť to neumíš, támhle ten trouba neumí ještě ani číst a psát a zpraví to a ty nezpravíš nic.“ A to mu zůstalo do smrti. Táta mi vždycky říkal: ty alespoň když řekneš, že to uděláš, tak to uděláš. Když přivezli uhlí, tak jsem se neptal, kdo ho bude skládat nebo kdy. Vzal jsem lopatu, starý hadry a už jsem to ládoval. Bez debat, o tom nikdo nediskutoval ani já ne. Táta přišel, já jsem zametal – to jsem to musel ještě pokropit – páč kdybych to nepokropil, tak by přišel a řekl by: „To to nemůžeš alespoň pokropit?“

14) „Pochválil Vás za to třeba otec?“

„Jó to jo, to on řekl: „To jsi udělal dobře.“

15) „Přišel jste si s ním někdy jen tak bezdůvodně popovídat? Že jste si třeba sedli..“

„To néé. Já jsem neměl čas s nimi kecat. Já měl kluky, pak holky, taky motorku. To oni s mámou seděli doma, taky se moc nepotkávali, protože oba dělali na směny, někdy se potkali jednu za týden nebo i déle. Máma kolikrát řekla: „až přijde táta z práce, tak ať si ohřeje oběd.“ Já na to povídám, že mu to ohřeju. Pak přišel táta a ptá se, co dělám, tak říkám, že mu ohřívám oběd a táta na to „Jo, jo a hned mi půlku sežereš.“...smích...“

16) „Povídal Vám otec o své dětství? Různé příhody, klukoviny, které podnikal..“

„Jó, to jo. Ale spíš, když na to přišla řeč.“

17) „A přišel si s Vámi někdy jen tak popovídat?“

„No že by mně vyhledával kvůli tomu, aby si se mnou pokecal, to ne. Jako že bychom si sedli takhle extra a breptali o tom, co jsme dělali a tak, to ne. On se na to taky někdy zeptal, ale to spíš když se pobíhalo po domě a tak.“

18) „Připadal jste si pro otce jako přítěž?“

„To vůbec ne, já byl jeho mazánek. Páč jediný já jsem si ho dovolil nasrat tak, že byl na mrtvici. Tamty ne, ty se ho báli, až srali, ale já se ho nebál. Když mi bylo tak deset nebo dvanáct let a on vzal řemen a řezal do mne, tak jsem se otočil a povídám mu: „Nějak funíš, už nemůžeš, co?“ To ho mohl šlak trefit. Máma ta mu vždycky říkala: „To víš, znáš moje bráchy, to jsou tvrdý palice a ten to od nich všechno na té vesnici pochytal. „Tak jste mě tam neměli nechávat.“ povídám. „A kde by si chtěl bejt? Vždyť jsme se sem nevešli“. No a pak se narodila ještě ségra, ta první půlrok spala jenom v kočárku, protože se jinam nevešla. A pak táta dostal byt ve vile a to byl kvartýr. Ty pokoje, to byly ratejny, tam se dalo jezdit na kole.“

19) „Vyčítal Vám otec něco? Nebo si na Vás stěžoval?“

„Mně neměl co vyčítat, když jsme se na něčem dohodli, tak to tak bylo“

20) „Ponižoval Vás někdy?“

„Tak to nikdy ne, v tomhle byl charakter, to mi raději vrazil pár facek, než by někomu vyprávěl, jak jsem blbej.“

21) „Dával Vám najevo, jaké city k Vám chová? Měli jste spolu nějaký fyzický kontakt, jako poplácání, objetí, pohlazení..?“

„To jo, jistě. Obejmul, dal pusu, to bylo normální. Nejvíc mě vždycky překvapil, když šel okolo a pohladil mě po vlasech a pronesl: „No jo, ty seš náš trouba.“ On mě tím vlastně pochválil...smích...“

22) „Cítil jste ve svém otci oporu?“

„Tak to v každém případě. Když jsem mluvil pravdu a nelhal jsem, tak jo. Občas jsem taky zalhal, ale to když se táta dozvěděl... „

23) „Jak byste popsal svého otce?“

„No jak bych ho popsal. Normální chlap, jak řekl, tak bylo. Oni šli dvakrát za rok na ples a to bylo všechno, kam vytáhli paty. Jinak seděli doma a poslouchali rádio. „

24) A byl řekl byste, že byl většinu času veselý, nebo zachmuřený?

„Normální, takový, jako já. Když je důvod, tak se zasměju, když není, tak se nebudu chechtat.“

25) „Dával Vám hodně dárků nebo peněz?“

„No peníze, ne. Když jsem chtěl jít do kina, tak jsem to řekl a dostal dvě koruny a šel jsem. Dárky se dávaly ze zásady takové, které potřebuješ – boty, čepice, kabát.. nedávali se žádné

supertelefony a multibooky. Zaprvé to nebylo a zadruhé nebyly peníze. Pochoutka byla, když si dostala ke svačině housku s dvěma kolečky salámu.“

26) „Myslíte si, že Vám byl Váš otec dobrým tátou, byl jste spokojený s Vaším vztahem?

„Určitě. To si piš, že jo. Nikoho jiného bych nechtěl.“

27) „Chybělo Vám něco ve vztahu s otcem?“

„Ani ne, nikdy neřekl: „Tohle nesmíš.“ ale vždycky řekl: „Rozmysli si to, jsi na to dost velkej.“

28) „Chtěl byste něco na svém vztahu s otcem změnit?“

„Ne. Nic bych na něm neměnil.“

29) „Chtěl byste ještě něco zmínit ohledně vašeho vztahu s otcem?“

„Já nevím, asi ne..“

30) „Bral jste ho jako vzor při výchově vlastních dětí?“

„No sakra že jo.“ Do kolika let, ležel na skříni řemen, kterým mě řezal můj táta. Pak ho ty smradi někam schovali, ale říkám – stejně jako můj táta – já se na vás můžu vysrat, řezat Vás nebudu, jste dost velký.“

31) „V čem jste se choval ve výchově vlastních dětí podobně jako Váš otec?“

„No, když jsem něco řekl, tak to platilo. Když jsem řekl, že půjde jeden z nich nakrmit, tak to prostě tak bylo, neexistovalo žádné diskutování jako „Já jsem byl včera, ať jde on.“ Prostě jsem řekl a to smrděla guma v zatáčce, jak se jim podhrabovali kola, aby to bylo hotový.“

32) „Jak si myslíte, že vypadal vztah mezi vaším otcem a jeho otcem – tedy vaším prarodičem?“

„Tak to těžko, protože děda zahynul v první světový válce, tak ho táta vlastně ani pořádně neznal. On šel do učení vyučit se na švicara. To je jako stájník ale u krav. To bylo vážené řemeslo. Když se vyučil tak poznal mají mámu a pak se vzali. Táta taky dojížděl každý den 45 kilometrů na kole do práce a pak zase 45 kilometrů zpátky. Neměli to lehký, kolikrát si říkám, že si užili bídy a všeho. Ale nikdy jsem neslyšel, že by se s mámou hádali, nebo na sebe křičeli. To jsem na nich obdivoval. A pořád si měli co říct.“

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 1 – VZTAH K SYNOVI

1) „Jaký vztah jste měl se svým nejstarším synem během jeho dětství a dospívání?“

„No, ze začátku mně nesnášel. On je totiž vyženěnej.“

2) „A kolik mu bylo let, když jste ho vyženil?“

„No to mu byly tak čtyři, protože jsem pro něj chodil do školky. Jo když jsem přijel na motorce, tak to jo, to miloval. Ale když jsem za sebe posadil na motorku mámu, tak by se byl zvenčnul, to se mohl zbláznit, že mu maminka někam odjede...“

3) „Jaký vztah máte se svým nejstarším synem nyní?“

„Já si myslím, že jsme vycházeli dobře. I teď. Akorát teď mi občas vyčte, že jsem ho vždycky seřezal, tak mu povídám „No. Asi sis to zasloužil.“ Taky mu vadilo, že všechno co jsem řekl, muselo být hned. Ale když měl hlad, tak byl rád, když bylo všechno hned, když potřeboval nový boty, tak to byl taky rád, když to bylo hned. Ale on je pořád nezodpovědný. Už je to dospělej chlap a pořád je to nezodpovědný lempl... a ještě by s toho chtěl udělat přednost.“

4) „Měli jste společné zájmy, koníčky, něco, čemu jste se věnovali společně?“

„Chodili jsme na výlety a ještě jsme dělali judo. Já jsem judo vyučoval, tak jsem je honil po tělocvičně. On hlavně ani žádné zájmy neměl, nejraději si sedl a čučel do televize. To mám teďka já. Jó, když si ho k něčemu dohnala, tak jo, to to udělal, ale vždycky jen to, co musel, nikdy nic víc. Taky jsme spolu pracovali na zahradě, já sekl, on obracel. Krmili jsme králíky. Chodili jsme na houby. Hromadu času jsme spolu trávili.“

5) „Bylo Vám příjemné trávit s ním čas?“

„Jo, než začal chodit do učení, tak jo. Pak začal dělat machra, tak jsem ho musel taky trochu zkrotit. On si myslel, že je mistr světa, když je mu patnáct. Učitel si na něj stěžoval, ale to on si synáček ohlídal, aby byl u schránky první. Jenže se mi to doneslo, tak jsem se stavil u něj ve třídě a říkám, že jim tu předvedu, jak rád a hezky poslouchá. „Když řeknu skoč, tak skočíš.. A neodmluvil, věděl, že bych ho tam seřezal přede všema a že bych mu tam tu ostudu udělal. To se zkrotit, ale pak jim přesunuli školu a on měl být na internátu. Já řekl, že bude jezdit domu, ale máma pořád že ne, že tam bude na internátu, že se tam alespoň otrká. Tak jí říkám: „Tenhle se potřebuje otrkat?“ Každých čtrnáct dní byl nějaký průšvih. To jsou takové potíže růstu.“

6) „Jak myslíte, že vnímal, že má jiné příjmení, než zbytek rodiny? Myslíte si, že to mělo na váš vztah nějaký vliv?“

„No, mě to nevadilo, já nedělal rozdíl v tom, jestli je vlastní nebo nevlastní. Já ho měl jako svého, já ho měl od mala. Pamatuji ho ještě jako dvouletého, ale vyzvedávat ze školky jsem ho směl až v těch čtyřech letech. Dřív s tím jeho táta nesouhlasil, ale pak jsme si jednou promluvili a on řekl, že možná bude nejlepší, když se nám bude vyhybat. Já mu na to řekl, že má dělat jak chce, jestli se s ním chce vídat, má na to právo. Ze začátku přišel vždy druhou sobotu nebo neděli a vyzvedl ho, ale potom už s ním ani kluk nechtěl chodit. Tak se s mámou dohodli, že už tam chodit nebude. Já povídám, že je to jenom dítě, nic jiného to není a jestli je „(příjmení)“ nebo není, to nemění nic na tom, že je můj. Já chtěl, aby se jmenoval jako „(příjmení)“ jako já. Ale máma nechtěla, že by na něj prý táta nemusel platit. Jsem jí povídal, že je nějaká hloupá...prý platit... až ten kluk začne myslet, tak si bude připadat, že jsme o něj nestáli, nebo že ho nechceme, nebo že ho tady jen trpíme.“

7) „Měl jste pocit, že to takhle někdy Váš syn vnímal?“

„Já mám pocit, že pak někdy jo, no..když už byl starší.. ale nikdy se na to nezeptal, proč má jiné příjmení než my všichni. Zase asi od mámy věděl, že to byla její záležitost a že ona to vyřídila, tak

se mě na to nikdy neptal. Já chtěl, aby se jmenoval „(příjmení)“, on to chtěl taky, ale máma ne. Ta řekla, ať táta platí, když si užil. No jo, táta si užil a co kluk, každej kouká – ty jsi „(příjmení)“, ty jsi „(příjmení)“, ty jsi „(příjmení)“ a ty jsi kdo? To jsi bratranec na návštěvě nebo co, když se jmenuješ jinak? Taky se kolikrát ptali: „A to je tvůj kluk?“ tak říkám, že jo, že je můj. „A proč se jmenuje jinak.“ „Protože jsem ho vyženil.“ Povídám. „Takže není tvůj.“ „Je, já ho živím, já ho šatím, já mu nařežu, když je třeba, já s ním hraju fotbal, takže je můj.“

8) „Je něco, co na svém synovi obdivujete?“

„To že nekouří a nikdy nekouřil.“

9) „Povídali jste si spolu někdy jen tak?“

„Ale to jo, jenže on neměl o čem. Jeho celkem nic nezajímalo. No a toho druhého? Toho taky ne. To je taky takový bulík. Ted' mají keců, když přijdou, že by si ty držky roztrhli, ale když se jich na něco zeptáš, tak mlčí. Bud' aby mně nenasrali, nebo neurazili, nebo co já vím.“

10) Dával jste mu za vzor některého ze sourozenců?

„Ne, proč? To je jako když vyhrožuješ: „Podívej se na toho nebo na tu...“ Proč?, když si to neuvědomí sám, tak to nemá cenu, stejně by to šlo jednou stranou tam druhou ven.“

11) „Vyprávěl jste mu třeba o svém dětství?“

„Tak samozřejmě.“

12) „Chodil se Vám svěřovat, nebo si pro rady?“

„Tak pro takové ty praktické rady jo, ale že by se svěřoval třeba s holkama, to ne.“

13) „A povídal Vám někdy o nějakých lumpárnách, co provedl?“

„To se nechlubil...smích...to bylo nebezpečný.“

14) „Ptal jste se ho někdy na to, jaký má názor na nějakou věc, či problematiku?“

„Jako kluk žádnou neměl a když udělal maturitu a pak ještě postgraduál, jak tomu říkám. On byl totiž prvně v base a potom znova v base, takže na nástavbě. A to přišel už vyškolenej, to mrskal těma paragrafama. Oni ho zavřou za to, že nemaká a dodneška má tu nemoc... né on dělat nebude. Nebude na někoho dělat, nebude platit daně, on se na to může vyprdnout. On nic neřeší...Zaplat' pánbůh, že už přestal dělat děti. On aby nemusel platit na kluka, tak nechodí do práce. Tak je to logický, já bych ho kolikrát vzal a praštil bych s ním o zem. Taky jsem mu kolikrát řekl, že nechci nic slyšet o tomhle tématu, ať se se mnou baví o kozách, který má na statku ať se semnou baví o jeho ošklivých chlupatých psech, ale ne o tomhle. V base na postgraduálu se naučil to, co ještě neuměl, to na co má nárok ví dokonale, ale povinnosti? On mi kolikrát řekl, ať za ním přijedu na statek, ale do toho bordelu? Tráva neposekaná, všechno skoro spadlý, kdyby alespoň ta hovna po psech posbíral. Nepojedu takovou dálku, abych se tam díval na ten jeho čurbes. To on neřeší.“

15) „Myslíte si, že jste svého syna respektoval?“

„Tak já ho respektuji jako normálního dospělého chlapa, ale že bych byl nadšený s toho, že nedospěl a už velký je, tak to tedy nejsem. Já nevím, jak uvažuje.“

16) „Řekl byste, že jste na svého syna hrdý?“

„To ne, to nemůžu říct. Ale že bych je zavrhnul to ne, jsou to parchanti, každej má nějakou chybu, něco v nich je taky dobrýho, ale oni jsou jiný než já.. Jsou holt vykřížený. Jejich máma je napůl polka, napůl maďar, narodila se v Německu. To je prostě křížovatka a když tohle ještě navíc nosí kalhoty.. Chtěla doma šéfovat, to jsme byli pořád v sobě. Když dětem řekla, že mají něco udělat, to ne. To musela rvát a oni si z ní dělali akorát prdel. Já písknul z okna a přihnali se od hráze všichni s jazykem na vestě. Máma ta pořád jen vrískala, pak do ní vjel vztek, tak je zmlátila všechny a bylo. Jsem jí říkal: „Tohle je opičí láska víš, to je pořád samý mazánku a tůtůtu a ňuňuňu a Myšulínek“ – jako druhý syn. Já jí povídám jaký Myšulínek? Pěknej parchant to je, podívej se mu do žákovské.“

17) „Měli jste spolu fyzický kontakt? Obejetí, poplácání po zádech...?“

„Ale jo, když byli smradi malý, tak jsem je pořád choval. Jistě že. Normálně i dneska, když přijedou, tak je obejmou, dáme si pusy na přivítanou. Ale máma, ta kolikrát, když byli starší, přišla a konkrétně tomu nejstaršímu řekla: „Neposlouchej ho, vždyť není tvůj táta.“ Tak jí povídám co to tady mele a kdo že ho asi celá léta šatil a živil.. Tak si z kraje myslel, že mu můžu políbit prdel a pak zjistil, že to není dobrý nápad. Já se s nimi nesral, jestli to byla dcera, nebo jeden z kluků. Ten kdo to potřeboval, dostal a když potřeboval dvakrát, tak dostal dvakrát.“

18) „Dával jste synovi hodně dárků nebo peněz?“

„Peníze nikdy, a dárků, to bylo stejné jako u nás. Co bylo třeba se koupilo, občas nějaká hračka. Když chtěli jít do kina tak si řekli. Musíš mít přehled, kam jdou a s kým jdou a kdy se vrátí a když jim dáš peníze, tak tenhle přehled ztratíš. To my jsme měli doma rajzovku, ta naše holka chodila pořád někde po procházkách, už byla skoro tma a ona pořád nikde, tak jsem sedl na motorku a potkal jsem jí ve vedlejší vesnici a to chtěla jít domu ještě přes les, prý se nebojí, ale my se báli.. Tak jsem jí jenom vynadal, ani jsem jí nenařezal.“

19) „Myslíte si, že jste byl dobrý táta?“

„Tak to já říct nemůžu, to musejí říct oni a to oni asi neřeknou“ ...smích... „Jó ten nás řezal, ale na to druhé si nevzpomenou.“

20) „A jste Vy sám spokojený s tím, jak jste se ke svým dětem choval?“

„Já jo, já se k nim choval tak, jak bylo potřeba, byl jsem k nim tvrdší... přísnější.. Samozřejmě, ale také spravedlivější. Žádný nedostal jen tak ze srandy, nebo kvůli špatné náladě.“

21) „Jste spokojený s tím, jak vztah mezi Vámi a Vaším synem vypadá?“

„Vůbec ne, chtěl bych, aby se trochu srovnal konečně už. On sem přijede s autem, mrzne a ptá se, jestli mu dám pivo, tak se ptám, kam jede a on že jen k mámě – ta bydlí dva kiláky odsud. Tak říkám pojd', jedno ti dám. A když přišel nahoru, tak vidím, že už je ožralej a on na to, že moc ne.“

Tak jsem mu sebral klíčky, dali jsme dvě piva a on že pojede domu, tak jsem mu řekl, že to teda nepojede. On na to vypadl, zabouchl a spal až do rána v autě. Pak příležitost zmrzlej, tak jsem mu udělal kafe a pak mohl jet. Já mu budu něco povídat...já mu nic povídat nebudu, on si na to přijde časem, ale jemu to bude trvat hodně dlouho. Jako vztah je dobrej, ale sere mě, že si neuvědomuje, jak sám sobě škodí. On až půjde do důchodu, tak nic nedostane. Neplatí si povinné ručení na autě, prostě nic. Má všechno na háku. 47letý chlap. Rozumíš tomu, já ne.

22) Jak si myslíte, že vypadá vztah mezi Vaším synem a jeho synem – tedy Vaším vnukem?

„Já nevím, vůbec netuším. Nevím, jestli se stýkají nebo se navštěvují. Já jsem akorát párkrát slyšel, když brblal, že na něj platit nebude. Tak hergot je to jeho kluk, tak ať se stará. On si myslí, že k němu ten kluk půjde a bude tam šťastněj, když si ho celá léta nevšiml a nedal mu ani korunu a ta máma to tam musí táhnout sama. Ale to mu asi nevdá.“

23) „Myslíte si, že Vás berou Vaše děti jako vzor, při výchově vlastních potomků?“

„Tak to netuším... to nevím, a asi bych ani nechtěl, aby je tak mlátili, ale já bych se nerozpakoval, je zmlátit znovu. Když jim seberu žvýkačku, tak na to si nikdo zítra nevzpomene.“

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 2 – VZTAH K OTCI

Muž: 47 let

1) „Jaký vztah máte se svým otcem?“

„S vlastním, nebo nevlastním?“

2) „Můžete začít klidně o vztahu s Vaším vlastním otcem“

„Žádněj. Poslední dobou si pohrávám s myšlenkou, že bych ho rád poznal. Tak pět let. Už jsem jednou skoro bral za kliku. Vím, kde má dílnu, ale pak jsem se před tou klikou posral. Přišly na mne takové myšlenky jako, že jsem ho 40let neviděl a on si bude myslet, že po něm něco potřebuji nebo chci a tohle ve mně hnízdilo asi dva dny a pak jsem to nedal. Když jsem odjížděl, tak mě to pak štválo. Každou chvíli si s tím pohrávám a říkám si, že to nic není. Prostě přijdu, řeknu: „Já jsem synek.“ Zajdeme na pivo, zapaříme.“

3) Kdy jste viděl svého vlastního otce naposledy?

„Asi čtyři roky mi byly.“

4) „Proč s Vámi nežil?“

„To by ses musela podívat na mámu...smích... Já si myslím, že oba byli stejně prudký a takový vztah je skoro automaticky odsouzen k zániku. Ani jeden si nic nenechá líbit. Takže si pamatuju, že se k sobě chovali dost drsně.“

5) S nevlastním tátou máte jaký vztah?

„Dobrej, bezvadenej, bych řekl. Ten vlastně nahradil tátu, kterého jsem neměl. Nebo On byl můj táta, nikdo jiný vlastně ne. Takže ho беру jako tátu. Toho biologickýho bych bral asi jako nějakého mýtického chlapíka, který byl někde na začátku. Ale jinak by mi asi nic neříkal.“

6) „Když se teď budeme tedy bavit o Vašem nevlastním otci, tak jaký vztah jste s ním měl během dětství a dospívání?“

„To bylo trochu divočejší. Já si moc do věcí mluvit nenechal a je taky pravda, že se o mně nikdo nějak moc nestaral. Jako nějaké učení do školy, to nikdy moc neprobíhalo.“

7) „S ostatními sourozenci se učili?“

„Ty jo, já bych řekl, že asi ani s jedním moc ne. Naštěstí, protože oni na to neměli nervy. Třeba ségra, když jí táta učil matiku, měla s toho modřiny ještě týden. To dospívání bylo takové...já nevím... je pravda, že jsme tvrdé hlavy a všichni jsme měli nějakou představu, ze které jsme moc nechtěli slevit.“

8) Kolik času jste spolu trávili?

„Když jsem byl malej, tak myslím, že docela dost. To si vzpomínám, že měl bral na sáňkování a tak, ale když jsme se přestěhovali, tak pracoval u jezestáků a když nebyl na poli, tak byl v hospodě.“

9) Měli jste s otcem nějaké společné koníčky, nebo aktivity, u kterých jste společně trávili čas?

„Jó, měli jsme judo, ještě když táta vedl oddíl juda...asi tři roky nebo dva...a možná sport, že jsme se rádi dívali na televizi – na hokej, na fotbal. Ale tím to končilo... naše společné chvílky.“

10) Byl jste spokojený s tím, kolik vztahu jste trávili se svým otcem?

„To jo, to stoprocentně.“

11) Byl jsi rád, když jsi s tátou dělal něco společně?

„To jsou věci, které byly už tak hrozně dávno, že si ten pocit asi ani nevybavím. Tak je pravda, že když jsem dostal vzduchovku, tak bylo příjemný, když se mnou chodil střílet a měl jsem za sebou někoho, kdo mi řekl, jak se co dělá, co se střílí, co se nestřílí. Taky mě bral na statek s koňmi, psi a tak a tím mě dostal, to jsem miloval.“

12) „Myslíte si, že jste si byli s tátou blízcí?“

„Dřív jsem si to nemyslel, ale čím jsem starší, tím spíš si říkám, že táta měl v lecčem pravdu a v lecčem jsem mohl být trpělivější a mohl jsem ho víc poslouchat.“

13) „Myslíte si, že považoval Vaše koníčky za důležité?“

„Tak on mi fandil hodně ve sportu, když jsem dělal to judo. A on na to byl i hrdý, což jsem třeba nevěděl, několikrát jsem vyhrál nějaký pohár, tak mě sice jako neřekl nic, nějak to přešel, ale pak jsem se doslechl, že se s tím třeba chlubil v hospodě. Takže asi tím sportem jsem mu dělal určitě dobře. Ale to bylo tak všechno.“

14) A chválil Vás za to?"

„Ne, to ne. Táta nikdy nechválil. N, vlastně jednou jedinkrát, při tom judu, jsem udělal něco, co ještě ostatní neuměli, tak trochu projevil nějakou tu chválu. Ale na pochvali on vůbec nebyl. Přejde mi, že čím je starší, tím je příjemnější, dřív byl daleko tvrdší.“

15) „Jak se ta jeho tvrdost projevovale?"

„Všechno muselo být tak, jako on chtěl a nebylo jinak.“

16) Hádali jste se spolu často?

„Tak s ním se hádat nedalo. On byl tvrděj tak, že jsme prostě měli strach mu říct svůj názor, protože to končilo většinou hnedka lepancem. On nás nikdy nebyl, když jsme si to nezasloužili. Třeba že by si vylil blbou náladu.“

17) Chodil jste si k němu pro rady, nebo jste se mu svěřoval?

„Vůbec, tohle vůbec nefungovalo.“

18) Měli jste spolu fyzický kontakt jako objetí, poplácání po zádech..“

„To až teď ke stáru, ale tenkrát moc ne.“ My se ani nějak nemazlili.“

19) „Chybí Vám to?"

„To nevím. Ty děti, co to nepoznali, těm to nechybí, protože to neznají.“

20) A když se na to podíváte zpětně, co si o tom myslíte?"

„No já bych řekl, že to těm lidem chybí, protože mě třeba dělalo ze začátku problém obejmout přítelkyni nebo kamaráda. Teď už je to v pohodě, ale dřív jsem s tím měl hrozné problémy. Ale třeba přátelské obejmutí, to nepřipadalo v potaz. Tohle to mi v tom vztahu asi chybělo, no. Žádné velké přehánění, ale mělo to být trošku jinak.“

21) „Dával Vám často úkoly či zakazy?"

„On nezakazoval, on to nařezal. Ale že by řekl například, že týden nepůjdu z baráku, to jsem taky nezažil. Jako úkoly to jsem dostal, nakrmit zvířata a tak.“

22) „Myslíte si, že Vás otec respektoval?"

„Nevím, jestli táta tenhle výraz táta vůbec zná. Jestli něco respektuje...možná sám sebe...smích...to je asi stejné jako s tou chválou.“

23) „Přišel jste si s ním někdy jen tak popovídat?"

„Ne, ne, to nikdy.“

24) „ Z jakého důvodu jste za tátou nechodil?"

„Já si myslím, že jsem se bál nějakého výsměchu nebo lepáka...a lhát se ti nechce, tak rozhovor není. Se to vytratí.“

25) „Přišel někdy on za Vámi, jen tak si popovídat?"

„Jó, tak asi dvakrát, za celou dobu, co se známe. Když mi umřela prababička a nechtělo se mi na pohřeb, tak se přišel zeptat proč, ale nevysvětlil jsem mu, že nemám rád takové smutné věci, že bych se obešel i bez nich a prababička určitě taky, že každý pohřeb pro mne byl nehoráznou

depresí. Ať je to jak chce, takhle malé dítě bych na pohřeb vůbec nebral. To jsem chodil tak do páté třídy.

26) „Jak jste si připadal, když jste byl v rodině jediný s Vaším příjmením?“

„Nikdy mi to nějak nepřišlo, nikdy jsem s tím neměl problém. Vlastně ta otázka proč se jmenuji jinak, mi nikdy nepřišla na mysl. Já jsem od mala věděl, že jsem odjinud, ale neměl jsem s tím problém, žádný.“

27) „Stěžoval si na Vás otec?“

„Já si nemyslím, on byl férovej. To mi raději vlepil facku, než aby to říkal někomu jinému.“

28) „Připadal jste si někdy pro svého otce jako přítěž?“

„Né to ne, já se cítil jako, že do té rodiny patřím, nebral jsem to jako že jsem tam navíc, nebo že jsem někde v rohu. To nikdy ne.“

29) „Rozčiloval se nebo na Vás často křičel?“

„Vůbec nekřičel. Jestli se rozčiloval, tak to na sobě nedával znát, většinou ti hned jednu stríhнул. Řvala hlavně máma...smích...“

30) „Cítil jste ve svém otci oporu?“

„To je zajímavá otázka...nevím, jestli se to dá takhle nazvat, ale cítil jsem, že je tam a že kdyby se něco fakt hroznýho stalo, tak že by mi asi dokázal pomoci, ale na to nedošlo. Ale asi jo, asi jsem mu věřil.“

31) „Myslíte si, že Vám otec důvěřoval?“

„To jsou samé zvláštní otázky... já nevím... ale jo, asi mi věřil.“

32) „Nechal Vás někdy při hře vyhrát?“

„Já si ani nepamatuju, jestli jsme spolu něco hráli... možná fotbal. Ale my jsme všichni takoví soutěživí, takže bys to vlastně ani nepoznala, že jsi to nevyhrála tak, jak máš. Takže nevím.“

33) „Jak byste popsal svého otce?“

„Já bych řekl, že byl vtipnej, né extra veselej, ale uměl asi navodit dobrou náladu. Akorát ráno ne, to byl takový zachmuřený, ale v poledne už to šlo.“

34) „Dával Vám dárky nebo peníze?“

„Mnoho ne, spíš ne než jo. Takové ty povinné – narozeninové, vánoční...“

35) „Když jste potřeboval na něco peníze, tak jste si přišel říct?“

„To jo, ale vždycky k mámě, k tátovi nikdy.“

36) „Viděl jste někdy svého otce plakat?“

„Jednou jedinkrát, když umřel jeho tát. To bylo poprvé a naposledy, děda je tvrdý chlapík, on asi moc nepláče. Já věděl, že je takový, on mi vyprávěl o svém otci a ten se s ním taky moc nemazlil, takže to přešlo samozřejmě dál.“

37) „Myslíte si, že Vám byl otec dobrým tátou?“

„Jo, to určitě. Nikdo není dokonalý a čím jsem starší, tak to chápu čím dál víc a nemůžu si přát nic jiného. To že si mně moc nevěšovali, mně naučilo samostatnosti což je docela výhoda, taky se ze všeho hned nerozsypu.“

38) „Změnil byste něco na vztahu se svým tátou?“

„Možná tu jeho tvrdost, no... občas aby mně pochválil, kdyby mně dřív objímal, tak bych se taky nezlobil, ale jako v zásadě nic. Taky mě docela mrzelo, že pak přestal dělat trenéra, že se na to vyprdnul. Já měl ten sport rád a když to přestal dělat, tak jsem s tím skončil a pak jsem ho dělal zase až na učňáku. Já jsem za tátou dokonce myslím i několikrát přišel, jestli by mi něco neukázal, ale byl jsem odmítnut. Že je utahaný, nebo někde něco a tak. On dost času trávil u těch jezedačků.“

39) „Jak si myslíte, že vypadal vztah Vašeho táty s jeho tátou?“

„Já si myslím, že to je úplně stejný, jak kdybys to hodila přes kopírák. On byl na takový ten tvrdý přístup k dětem a rodině naučený z domu, bych řekl. Teď už by to do něj člověk asi něřekl, ale byl takovej hodně vostrej no.“

40) „Považoval jste svého otce za vzor, při výchově vlastního syna?“

„No moc ne... Já si myslím, že táta byl dost tvrdý...zbytečně tvrdý bych řekl. Možná jinak ani nešlo. Já s dětma nikdy netrávil tolik času, abych si to mohl říct, že to mé rozhodnutí byla správná cesta – nějaké mé výchovné postupy. Ale táta byl opravdu moc přetvrzelej, takže já se asi snažil být daleko měkčí na synka a zkoušel jsem být větší kámoš.“

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 2 – VZTAH K SYNOVI

1) „Jaký vztah máte se svým synem?“

„Dobřej, výbornej. Půjčuju si ho jen když on chce, vlastně nepůjčuju, je to 16letý skoro dospělý kluk, tak mu akorát brnknu a on najde tisíc výmluv proč nepřijede, občas se potkáme ve městě, kde bydlí, v kině jsme byli naposledy před dvěma lety, občas zajdeme na večeři, občas chodím na jeho tréninky a na zápasy, on hraje hodně basket.“

2) „Jak často se se synem vídáte?“

„No moc často ne, tak jednou dvakrát do měsíce, ale někdy je to i lepší“

3) „Kolik bylo synovi let, když jste s nimi přestal žít?“

„To mu mohlo být tak sedm, osm.“

4) „Jak vypadal vztah mezi Vámi a synem v době, kdy jste s nimi ještě žil?“

„Já bych řekl, že nadstandardně dobře.“

5) „A dělalo vám problém ho třeba obejmout, nebo pochválit, když to Váš táta nedělal?“

„To né, to vůbec né. Nebyl problém ho obejmout, nebo vzít do náručí.“

6) „Myslíte si, že by se dalo říct, že jste si se synem blízcí?“

„Tak pro mě je blízký, teď jde o to, jak to bere on. Pro mne je to jeden jediný potomek, kromě dcery teda, kterou vídávám ještě míň než jeho...jednou za půl roku...možná ani to ne. Takže to tak беру, že je to vlastně jedinej můj blízkkej.“

7) „A myslíte si, že jste si blízcí i psychicky? Ne pouze příbuzenstvím...jestli mezi sebou máte intimnější vztah“

„Já jsem ho loni zlanaril na statek a on se mě zeptal, jestli si sebou může vzít kamarádku. Já si do té doby myslel, že je pořád „takhle“ malej, že se pořád někde honí za mičudou...no... takže toho o něm asi moc nevím. Ona to není asi taky úplně jenom moje vina, ona ho totiž asi dost navádí má bejvalá žena.“

8) Jak často spolu mluvíte?“

„Tak po telefonu, to alespoň jedenkrát týdně, že mu zavolám. Ale to jsou takové rozhovory, kdy přesně vím jak to bude vypadat. Takový to jak je? Jo, dobrý. Co novýho? Nic. Nechceš přijet? Hele, já něco mám... Já už přesně vím, jak to bude probíhat, si říkám, že ho musím nějak těma otázkama překvapit, se ho asi zeptám německy..nebo nevím..“

„Nebo mi třeba zavolá, když jedou někam na turnaj a potřebuje peníze na cestu. Což je taky dobrý, říct si o peníze není žádná ostuda, ale chtěl bych aby volal, no..“

„No moc se nepřekvapíme..ani jeden.. Nebo když může on, tak já zase makám v lomou... Takže se prostě úspěšně mjíme, no. Ale já si myslím, že se to bude dost zlepšovat, protože ona ho dost ovlivňuje bejvalá, ale on už má taky svůj rozum, je to 16letý chlap a hodně se odpoutává.Minule jsme si super popovídali, šli jsme na limonádu a já mu objednal jedno pivko. Jedno pivko pod dohledem tatky myslím si je schůdné. No a pivko prolomilo ledy, jsme si pokecali o všem.“

„On je ke mně daleko otevřenější, než bych byl já k tátovi, to je bezesporu. Taky řekne, co chce. To já bych se tátovi bál říct.“

9) “Změnil byste něco na vztahu se svým synem?“

„Rozhodně, chtěl bych s ním být víc. Mít na něj daleko víc času. Já udělal chybu tím, že jsem si nenechal napsat papír od úřadů, jak často ho mám mít. Já nikdy nechtěl jít do žádného konfliktu. Takže já si pak těžkám na to, že s ním nejsem, ale vlastně jsem to taky trochu zavinil já.“

10) „Jak si myslíte, že to vnímá váš syn? Stěžoval si někdy, že spolu netrávíte dost času?“

„Mně nikdy. Ale brácha říkal, že se minule potkali ve městě a řekl synkovi, že jede ke mně na statek a on povídá, že by jel taky. To se ještě nestalo, tak říkám bráchovi, jestli to byl opravdu on a nesplet si ho s někým jiným. To byla asi spíš taková fráze, že by jel taky..

„Rozumíš, já mu nabídnu do měsíce dva víkendy a on nikdy nemá čas... Ale nikdy nenabídne jinou variantu. Pro něj je to taky zapadákov. Když tu byl se slečnou, tak to ho to bavilo, ale to jsem ho skoro neviděl.“

11) „Myslíte si, že jste svému synovi dobrým otcem?“

„Ty jo, no řekl bych, že moc dobrý asi ne, ale zase špatný taky nejsem. Tam je blbý, že na sebe prostě nemáme tolik času, kolik by bylo třeba.“

12) „Proč jste se s jeho mámou rozešli?“

„Tak tam je to jasný. Ona byla šílená, nebo vlastně do dnes je. Hrozně žárlila a já se pak už nemohl ani zeptat prodavačky v jakém regále mají mlíko. Když se zeptáš jí, tak ti řekne, že jsem nezřízeně chlatal, což byl ro mne jistej únik.“

13) „Myslíte si, že Vás bude Váš syn brát jako vzor, při výchově vlastních dětí?“

„Tak to netuším, na to asi nedokáží odpovědět. Otázka je, jestli jsem mu vlastně nějakým vzorem byl... vzhledem k tomu, že jsem se u nich taky moc nezdržel, tak neví no.“

SKUPINA „A“ – RESPONDENT Č. 3 – VZTAH K OTCI

Muž: 16 let

1) „Jaký vztah máš se svým tátou?“

„Jako dobrý, ale moc se spolu nevidáme. Víš jak, on bydlí tam na vesnici a já tady ve městě. Jako docela často mi volá, to jo. Taky mě k sobě zve, jenže já když mám volný víkend, tak chci jít někam s přítelkyní, nebo jdeme někam s klukama a tak.“

2) „Jsi spokojený s tím, jak vztah mezi tebou a tátou vypadá?“

„Tak jako jo, ale víš co... kdybych s ním byl častěji, tak bych se nezlobil, ale já mám čtyřikrát do týdne trénink s basketem, nebo jsem pořád někde na soustředění nebo na zápasech a když mám volno, tak jsem raději s přítelkyní.“

3) „Dává ti hodně dárků nebo peněz?“

„To moc ne. Jako peníze jo, ale to mu třeba volám, že jedeme na soustředění a že bych potřeboval peníze na cestu. Víím, že mamka je na něj dost naštvaná, protože se prý pořád opožd'uje s placením a tak... „

4) „Jaké to pro tebe je? Když to slyšíš?“

„Tak já si dělám svoje a moc se o to nestarám“

5) „Myslíš si, že máte s otcem blízký vztah?“

„Tak to asi ne, přijde mi, že toho o sobě vlastně moc nevíme. Jak se moc nevidáme, tak nemáme nějak o čem mluvit a vždycky je to takové povrchní, jako: Čau, jak je? Jo dobrý, co ty? Jó, taky dobrý.“

6) Jaký je táta otec? Jsi s ním spokojený?

„No jako jsem, i nejsem. Na jednu stranu je to pohodář, ale na druhou stranu zase až moc velkej a když potřebuju něco zařídit, musím přes mamku. On má všechno tak nějak na háku. Ale je v pohodě, je to spíš takovej kámoš, i když teda spíš takovej vzdálenej kámoš.“

7) „Probíráte spolu třeba holky?“

„Hele to moc né, on se mě vlastně ani nikdy nezeptal, jestli se mi nějaká líbí. Myslím si, že s dědou tohle taky neřešili. Ale jednou jsme spolu šli na pivo a to jsme si pokecali dobře, to bych bral klidně častěji. To bylo dobrý.“

8) „Myslíš si, že tě otec respektuje?“

„To si myslím, že určitě jo On mi vlastně nikdy nic nerozkazuje, ale taky se mnou moc není – aby mi mohl říkat, že mám něco dělat.“

9) „Jak spolu třeba trávíte čas?“

„Spíš netrávíme. Občas zajdeme třeba do kina, ale to chodím raději s přítelkyní... Táta se na mě chodí taky dost často koukat, když hraju.“

10) „Myslíš si, že je na tebe táta hrdý?“

„Já bych řekl, že za ten sport určitě, to on se semnou takhle i dost chlubí.“

11) „Máte spolu nějaký fyzický kontakt?„

„Tak když se vidíme, tak mě táta třeba obejmě, což je prima, ale není to prima, když se potkáme někde na ulici ve městě s bandou. To je takový trapný no... v 16 letech, to s trochu vzpouzím...“

12) „Budeš brát svého otce jako vzor při výchově vlastních dětí?“

„Ty jo, to nevím, protože on mě vlastně táta moc nevychoval. Jako do těch sedmi let jo, ale to bylo takový vychovávání nevychování. Vždycky se choval spíš jako kámoš, což je dobrý, ale nevím, jestli se to dá nějak přirovnat k výchově... Jako určitě bych chtěl, abych měl se svýma dětma podobný vztah, jako mám s tátou, ale daleko propracovanější. Třeba děda, byl hodně ostřej, co vím od táty a od strejdy. Oni se ho všichni báli a vlastně se ho bojí dodnes a to bych teda nechtěl, já zase vím, že když bych potřeboval, tak za tátou přijít můžu a můžu „to“ říct. Ale zase spolu nemáme asi tak propracovaněj vztah, abych měl potřebu za ním chodit.“

13) „A co ještě víš o tom, jaký vztah měl tvůj táta se svým otcem?“

„No nic moc ne, jen to, že byl hodně tvrdej. Taky je dost mlátil. Třeba mě táta nezmlátil nikdy. Taky že se sním právě nedalo o ničem diskutovat, což já s tátou můžu v pohodě. Když k němu jet nechci, nebo na to nemám čas, tak to prostě řeknu a on řekne ok a je to. To by u dědy asi neprošlo.“

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 1 – VZTAH K OTCI

Muž: 74 let

1) „Jaký vztah jste měl se svým otcem, během dětství a dospívání?“

„No jakej vztah? Vždycky jsem si ho vážil, protože jsem ho bral jako odborníka truhláře. Když jsem něco provedl a měl na mně vztek, tak mi taky jednu lupnul a když jsem mu udělal po vůli, tak ke mně byl hodnej. On byl takový veselejší, hlavně na veřejnosti. Doma byl spíš takový tvrdší.“

2) „Trávili jste spolu hodně času?“

„Většinou jo, měli jsme hospodářství, takže jsme spolu museli pracovat. Jako někdy to bylo dobrý, ale když bylo venku hezky a já musel makat s tátou a ostatní lítali po lukách, tak mě to moc nebavilo. Al musel jsem, to nebylo zbytí.“

3) „A dělali jste spolu i něco jiného, krom práce? Třeba, že jste šli na ryby, nebo tak..“

„To tenkrát moc nebylo, on jako truhlář dělal pořád. Takže třeba jsem tam byl s ním a snažil jsem se něco okoukat. Tenkrát krom práce, práce a zase práce nic jiného nebylo.“

4) „Myslíte, že byl otec rád, když jste k němu do dílny jen tak přišel a koukal jste, jak pracuje?“

„Jo to on byl rád, že mě to zajímá.“

5) Řekl byste, že jste si byli s otcem blízcí?“

„Jo, celkem jo.“

6) Měl jste pocit, že se o Vás zajímá?“

„On dost kamarádil s naším kantorem, takže měl celkem přehled a občas jsem dostal taky jednu za ucho. Mě ta čeština nikdy moc nešla.“

7) „Říkal jste si někdy, ž byste chtěl, aby se Vám víc věnoval?“

„To ani ne. Já byl rád, když jsem mohl někam vyběhnout s klukama. Jak jsme byli pořád na tom poli...“

8) „Považoval jste ho za svého kamaráda nebo za přítele?“

„Jako kamaráda, jako přítele, za obojí.“

9) „Svěřoval jste se mu? Chodil jste si k němu pro rady?“

„Podle toho, co to bylo. Když jsem potřeboval poradit, jak něco zpravit, tak to jsem za nim šel. Jinak ne.“

10) „Probíral jste třeba s otcem to, že jste byl do někoho zamilovaný?“

„Kdepak, já když jsem si našel manželku, tak máma i táta byli proti. Táta tolik ne..“

11) „Hádali jste se spolu často?“

„Ne, to bylo spíš vyřízený ručně a stručně a nějaké velké domlouvání nebylo.“

12) „Dával Vám otec tresty? Ukládal povinnosti?“

„To ne, co bylo třeba, to se udělalo, ale aby mi denně něco diktoval, to ne. Ale před válkou, to mě docela usměrňoval. Když dal zákaz a já ho nedodržel, to byl potom vejprask. Za nás ten vejprask byl dost často, my byly čtyři děti a občas jsme vydali za deset..“

13) „Myslíte si, že Vám otec rozuměl?“

„Celkem jo.“

14) „Respektoval Vás?“

„No, když si myslel, že je to rozumná věc, tak ano. Když si myslel, že je to blbost, tak mě o tom přesvědčoval. „

15) „Dával Vám za vzor nějakého ze sourozenců?“

„Tone, to vůbec.“

16) „Vyprávěl Vám o svém dětství?“

Taky, samozřejmě, když jsme se dostali do nějaké situace, ve které se to hodilo. On říkal, jak to chodilo za jeho mladých let, co museli dělat a jak. Byl muzikant, takže byl dost živěj.“

17) „Připomínal Vám, kolik toho pro Vás udělal, nebo jak se pro Vás objetoval?“

„Tak na to si vůbec nepamatuju, že by něco takového dělal.“

18) „Stěžoval si na Vás?“

„Tak to nevím, ale oceňoval, že si dokážu všechno sám zpravit – kolo, sáňky. Co se týče technický práce šmírácký, tak tomu on neodolal. Taky se dost kolikrát divil, že jsem něco dokázal opravit.“

19) Měli jste spolu nějaký fyzický kontakt, jako poplácání po rameni, obejmutí..?

„Tak to ne, to bylo jenom řečí. Někaké objímání, to u nás nebylo. Nato jsme nebyli. Já po tom ani nikdy nezatožil.“

20) „Viděl jste někdy svého otce plakat?“

„To ne, on byl dost tvrdáček, máma ta jo, ta brečela každou chvíli. Ale táta ten byl tvrdší, i když neříkám, že by byl nějak hrubej, ale on byl zvyklý s těch funusů, na kterých hrál.“

21) „Jak jste vnímal otcovu tvrdost? Vadilo Vám to někdy?“

„Ani ne.“

22) „Myslíte si, že Vám byl dobrým tátou?“

„Já si myslím, že jo, nemůžu si stěžovat“

23) „Chybělo Vám něco ve vztahu s otcem?“

„Já si myslím, že ne.“

24) Jak si myslíte, že by měl vypadat správný táta?“

„Já si myslím, že kdyby každý tát vypadal, jako můj táta, tak je to v pořádku.“

25) Věděl byste, jaký vztah měl Váš otec se svým tátou?“

„Tak to nevím, děda umřel hodně brzy, takže to opravdu nevím.“

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 1 – VZTAH K SYNOVI

1) „Jak byste popsali Váš vztah se synem?“

„Já bych řekl, že je to dost podobné vztahu, který jsem měl se svým tátou. Kolikrát za mnou přišel, že chce s něčím poradit. To on si zase poradit nechá dost, třeba v zedničtině a tak.. Dřív radil se třeba o tom, jak udělat luk, prak, nebo sáňky...dneska přijde s tím, jak postavit barák.“

2) „Když byl menší, měli jste nějaké společné koníčky nebo záliby?“

„Já bych řekl, že dětem se celkově víc věnovala manželka, já jsem od rána do večera pracoval. Když jsem přišel z práce, tak tam na nás čekaly domácí úlohy, což byl vždycky velkej problém. My spolu vycházeli dobře, občas taky dostal nařezáno, když provedl nějakou lumpárnu. Ale nějaké velké drama nikdy nebylo.“

3) „Řekl byste, že jste mu věnoval dostatek pozornosti?“

„No, tak padesát na padesát. Víc se dětem věnovala manželka, já byl od rána do večera v práci a s dětma jsem moc nebyl.“

4) „Svěřoval se Vám?“

„No o lumpárnách to se nezmiňoval, to ne. O těch jsem se většinou dozvěděl až z druhé ruky a to pak bylo horší.“

5) „Měl nějaké povinnosti, které musel plnit?“

„Jo, když bylo třeba, tak se zaúkoloval, to bylo jasné, ale on už vyrůstal v době, kdy zemědělství nebylo. Takže oni měli plno volného času. U nás bylo nejhorší, že jsme přišli ze školy a museli jsme na pole. Ta další generace už měla povinnosti pouze s učením a jinak už byla zábava.“

6) „Jste na svého syna hrdý?“

„Ale jo.“

7) „Myslíte si, že to ví?“

„Já si myslím, že jo.“

8) „Hádali jste se spolu často?“

„Ani ne, někdy jsme měli rozdílné názory, to samozřejmě, ale nějaké velké rozpory, to ne.“

9) „Měli jste spolu nějaký fyzický kontakt? Obejmutí, poplácání po zádech?“

„Když bylo potřeba, tak dostal pár facek a bylo to. Jinak když byl starší, tak pak už ne.“

10) „Povzbuzoval jste ho, když se mu něco nepovedlo?“

„Tak když něco pokazil, tak to holt příště musel udělat lepší.“

11) „Myslíte si, že jste mu byl dobrým tátou?“

„Já si myslím, že jo.“

12) „Myslíte si, že se k otcovství stavíte podobně, jako Váš otec?“

„Já si myslím, že úplně stejně.“

13) „Změnil byste něco ve vztahu se synem?“

„To nevím, byl bych radší, kdyby se líp učil a mohl jít studovat. Jinak nevím, co bych změnil“

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 2 – VZTAH K OTCI

Muž: 44 let

1) „Jsou Vaši rodiče rozvedení? Žil s vámi váš biologický otec?“

„Naši rozvedení nejsou. Táta s námi žil.“

2) „Jaký vztah jste měl se svým otcem, když jste dospíval?“

„Dobrý. I dnes máme dobrou vztah, on bydlí kousek od nás, přes ulici. Když něco potřebuje tak přijde, když něco potřebuju já, tak zase přijdu já a dobrý.“

3) „Byli jste si se svým otcem blízcí?“

„Blízcí... Žádné problémy jsme neměli. Ano dá se říct, že byli. Žádné rozpory jsme neměli.“

4) „Byl jste spokojený s tím, kolik času jste spolu trávili?“

„My se vídali denně. Když přišel z práce a já přišel ze školy. Pak když už jsem byl na intru, tak jsme se viděli jenom v sobotu a neděli.“

5) „Měli jste s otcem nějaké společné zájmy / koníčky? Něco, čemu jste se věnovali společně?“

„To ani ne. Na to nebyl čas. U nás se muselo pracovat. Nějaká zábava samozřejmě taky byla, ale že bychom dělali něco společně krom práce, to asi ne. Když jsem byl menší, tak táta stavěl barák a na nějaký hraní se mnou neměl čas. Třeba tátu bavili motorky a truhlářina, takže tam jsme spolu jako času trávili docela hodně, ale to bylo spíše takové účelové trávení času, ale taky to bylo dobré.“

6) „Měl jste pocit, že se o Vás otec zajímá?“

„Určitě. Vlastně když jsem chtěl něco dělat, tak mi v tom nebránil, dalo by se říct, že mě v tom podporoval.“

7) „Přál jste si, aby Vám otec věnoval více pozornosti?“

„Kolem těch patnácti až dvaceti už asi ne. Ale když jsem byl malej to jo, jenže to stavěl, takže na to neměl čas. Ani jsme si moc nehráli. Veškerý volný čas věnoval baráku, takže bohužel... Já jsem spíš vyrůstal s mámou.“

8) Chodil jste si k němu pro rady? Svěřoval jste se mu?

„Pro rady určitě. Svěřovat se, to asi nebylo proč. Ale tak různě jsme spolu debatovali, nebo když jsem potřeboval něco probrat, tak jsem věděl, že můžu přijít. Ale že bych ho vyhledával, abych si s ním jen tak popovídal, to asi ani nebylo potřeba.“

„Přišel třeba někdy on za Vámi?“

„To ne. Ale když na to přišla řeč a byla nálada, tak to jsme si popovídali o takových tě různých zážitcích a jaké to bylo, když byl on kluk a co kde rozbili a vyvedli.“

9) Hádali jste se spolu často?

„To ne.“

10) „Přišel za Vámi někdy a chtěl slyšet váš názor na něco?“

„To ne.“

11) „Jak na tom byl Váš otec se zákazy? Dostával jste často nějaké?“

„Do těch patnácti jsem nějaký zákaz samozřejmě dostal, pak už ne. Ale když už jsem nějaký zákaz dostal, tak v tom byl táta důsednej.“

12) „Myslíte si, že Vám Váš otec rozuměl?“

„Myslím si, že jo. Řekl bych, že mě i v určitých ohledech docela respektoval. Třeba když jsem dělal něco, o čem si asi myslel, že je to blbost, tak mi do toho nemluvil.“

13) „Připadal jste si někdy pro svého otce jako zklamání či přítěž?“

„Rozhodně ne. Kam na ty otázky chodíte?“

14) „Připomínal Vám někdy, že se pro Vás obětoval a kolik toho pro Vás vykonal?“

„To ne. Takovej táta nikdy nebyl. Když něco nechtěl udělat, tak to neudělal a né aby to udělal a pak mi to pořád připomínal.“

15) „Upozorňoval třeba na něco, co se Vám nepovedlo?“

„Tak každý má chyby, takže určitě ano. Debatovalo se o tom.“

16) „Stěžoval si na Vás?“

„Ne, to ne.“

17) „Dával Vám najevo city? Měli jste spolu nějaký fyzický kontakt? Obejmutí, poplácání, kamarádské pošťuchování?“

„Samozřejmě, to rozhodně ano.“

18) „Viděl jste někdy svého otce plakat?“

„Ne, já ani nevím, jestli někdy plakal...“

19) „Cítil jste v něm oporu?“

„Ano“

20) „Povzbuzoval Vás, když se Vám něco nepovedlo?“

„Určitě, občas mě povzbuzoval křikem, ale většinou jsem to vnímal jako dobrý stimul.“

21) „Považoval jste svého otce za kamaráda či přítele?“

„Dá se říct, že ano.“

22) „Myslíte si, že Vám Váš otec rozuměl?“

„Ano“

23) „Důvěřoval Vám?“

„Ano“

24) „Když jste spolu hráli nějakou hru, nechal Vás občas vyhrát?“

„My spolu snad ani nic nehráli, na to nebyl čas.“

25) „Jak byste popsal svého otce?“

„Jak..Táta byl spíš společenský.“

26) „Dával Vám hodně dárků nebo peněz?“

„Tak přiměřeně, když jsem něco potřeboval, tak jsem se na ně mohl obrátit.“

27) Myslíte, že byl Váš otec dobrým tátou?

„Ano, určitě.“

28) „Berete ho jako vzor při výchově vlastního syna?“

„Ano, chovám se dost podobně. Nebo se alespoň snažím, táta byl objetavý, spravedlivý. Takový, jaký by měl táta být. Takž se jím inspiroji. Akorát se snažím s klukem trávit víc času.“

29) „Kdybyste mohl, co byste ve vašem vztahu změnil? „

„Asi nic, já byl s tím vztahem, co jsme měli spokojenej. Akorát tedy se mnou mohl trávit víc času, když jsem byl malý. Ale to prostě v té době nešlo, stavěl barák a pracoval. Ale jinak jsem byl spokojenej.“

30) „Jaký si myslíte, že měl Váš otec vztah se svým otcem?“

„Já si myslím, že dobrý. „

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 2 – VZATH K SYNOVI

1) „Jste ženatý, nebo rozvedený?“

„Jsem ženatý. Žiju s manželkou a máme spolu kluka, patnáct let.“

2) „Jaký máte se synem vztah?“

„Já si myslím, že dobrý.“

3) „Jak jste prožíval těhotenství Vaší partnerky?“

Tak těšil jsem se, samozřejmě.. když jsem se dozvěděl, že to bude kluk, tak jsem se těšil o to víc. Ale ona kdyby to byla holčička, tak by to vyšlo na stejné. Prostě jsem se těšil“

4) „Máte spolu nějaké zájmy / koníčky? Něco, čemu se věnujete výhradně spolu?“

„To je horší, kluka baví hlavně počítače a já jsem spíš na tu manuální práci. Teď je na intru, takže se spolu vidíme vlastně jenom o víkendech. Ale pomáhá mi venku na zahradě a taky v garáži.“

5) „Těšíte se, když se má vrátit z internátu? Baví vás, když děláte něco spolu?“

„Samozřejmě, že ano.“

6) „Jste si se synem blízcí“

„Já myslím, že ano.“

7) „Měl jste třeba problém, že jste nevěděl, jak s ním navázat kontakt?“

„Rozhodně ne. To bylo vždycky v pořádku.“

8) „Připadají Vám koníčky/záliby Vašeho syna zajímavé? Když Vám o nich vypráví, posloucháte?“

„Tak zajímavé... Já moc na ty počítače nejsem, samozřejmě bych byl rád, kdyby měl víc manuálních zájmů, ale ty počítače jsou dneska nutnost.“

9) „Přijdete si někdy za synem jen tak popovídat? Přijde někdy on za Vámi?“

„Ano, povídáme si docela často. Když je tedy doma.“

10) „Myslíte, že má Váš syn pocit, že se o něj zajímáte?“

„Doufám, že ano“

11) „Myslíte, že mu věnujete dostatek pozornosti?“

„Když byl malý on, tak jsem stavěl barák zase já. Stejně jako můj táta. Ale teď doufám, že mu věnuju tolik pozornosti, kolik potřebuje. Taky je mu už patnáct, tak má jiné zájmy.“

12) „Považujete svého syna za kamaráda? Myslíte, že on to vnímá stejně?“

„Teď ano, dříve jsem byl spíše rodič, takže jsem mu nějaké ty zákazy občas udělal, ale dnes už ne.“

13) „Chodí se k Vám svěřovat? Radit se?“

„Jo, to jo. Ale svěřuje spíše manželce. Ale taky spolu probereme třeba holky a tak.. Občas poví i o nějaké lumpárně, kterou vyvede. Ale svěřuje se spíš manželce, já jsem přes ty rady“

14) „Má úkoly/povinnosti, které musí plnit? Když nesplní co má, dostane trest? Jste v trestu důsledný, nebo se nad nesplněním povinností moc nepozastavujete?“

„Dnes už mu zákazy vlastně ani nedávám. Občas tedy samozřejmě řeknu: „takhle ne“ a přes to vlak nejede. Ale jinak bych řekl, že má volnost a může si dělat prakticky všechno co chce. Ale to je taky proto, že mu důvěřuju a zatím mě nezklamal.“

15) „Myslíte si, že svého syna respektujete?“

„Ano, myslím si, že ano. Už ho neberu jako dítě, ale spíše jako rovnocenného partnera... teda většinou se o to snažím. Občas taky vymyslí nějakou blbinu,“

16) „Povídáte si někdy se svým synem o vašem dětství? - různé příhody, které zažil, klukoviny, které vyváděl?“

„Ano.“

17) „Jste na svého syna hrdý? Myslíte si, že to ví?“

„Ano, jsem. Jestli to ví, nevím, ale doufám, že jo...“

18) „Řekl jste mu to někdy?“

„Přímo asi ne. Ale asi mu to řeknu.“

19) „Musíte na něj často křičet, nebo se kvůli němu rozčilujete?“

„Ne, on je v tomhle ohledu zlatej. Samozřejmě, že na něj občas zvýším hlas, ale to spíš, když spolu něco děláme v garáži a já chci aby něco chytil a on neví jak a drží to blbě. Ale to si myslím, že je u chlapů normální.“

20) „Hádáte se spolu často?“

„Ne. Samozřejmě, že občas máme na něco jiný názor, ale spíš to prodebatujeme. Když se hádáme, tak je to právě v té dílně...smích...“

21) Dáváte si navzájem najevo své city? Máte spolu nějaký fyzický kontakt? – občas se obejmete, poplácáte po rameni, pošťuchujete se..

„Tak občas jo, nějaké to poplácání a tak, to tam taky bude.“

22) „Plakal jste někdy před svým synem? viděl jste v poslední době svého syna plakat?

„Ne na obě otázky. Já nemám proč a myslím, že on taky ne... ani manželka nic neříkala. On je takový pohodový kluk.“

23) „Myslíte, že ve vás cítí oporu?

„Myslím, že ano.“

24) „Snažíte se ho povzbudit nebo mu pomoci, když se mu něco nepovede, nebo zastáváte názor, že neúspěchy ho alespoň zocelí a naučí ho více zabrat? „

„To dělal spíše můj táta. Taky ho občas „povzbuzuji“ tím, že na něj zakřičím, ale většinou mu řeknu, že to příště půjde líp.“

25) „Necháváte ho občas vyhrát, když spolu něco hraje?“

„Dřív, když byl menší, tak to jsem ho nechával, teď už moc ne.. Musí se taky naučit, že nebude všechno zadarmo a bez práce.“

26) „Jaký je váš syn většinu času? Zachmuřený, veselý, samotářský, společenský?“

„Většinou je veselý.“

27) „Kupujete mu často něco, nebo mu dáváte hodně peněz?“

„Přiměřeně, ale zatím vše co potřeboval nebo chtěl, většinou dostal.“

28) „Myslíte si, že jste dobrým tátou a že je Váš syn rád, že má za otce právě Vás?“

„Myslím si, že jsem a snad to tak bere i on. Ale to se musíte zeptat jeho.“

29) „Je něco, co Vám ve vašem vztahu se synem chybí?“

„Ne, jsem spokojený s tím, jak to je.“

30) „Kdybyste mohl, co byste ve vašem vztahu změnil?“

„Nic.“

31) „Je ještě něco, co byste chtěl zmínit?“

„Myslím, že ne.“

SKUPINA „B“ – RESPONDENT Č. 3 – VZTAH K OTCI

Muž: 15 let

1) „Jaký máš vztah se svým tátou? Jak bys ho popsal?“

„Se svým tátou vycházím dobře, problémy s ním nějak nemám. Když potřebuje, tak mu pomůžu a když potřebuju já, tak on mě taky. Jsem moc rád, že mám za tátu zrovna jeho. Dá se říct, že všechno umí, všechno opraví.“

2) Kolik času spolu trávíte?

„Teď jsem na intru, takže víkendy a o prázdniny.“

3) „Máte něco, čemu se věnujete společně? Nějakou aktivitu, zábavu..“

„Děláme spolu třeba dřevo, jezdíme spolu do lesa. Zajímáme se o motorky, taky o počítače jeví hodně zájem, občas se přijde na něco zeptat a poradit se, jak má třeba založit mail a tak různě.“

4) „Baví tě s tátou trávit čas, nebo bys dělal raději něco jiného?“

„Né, určitě mě to baví. Já jsem s tátou strašně rád, hlavně, když spolu něco děláme. Předává mi tím taky zkušenosti a občas taky já jemu, s tou novou technikou. Tomu zase on moc nerozumí, ale snaží se.“

5) „Myslíš, že to tátu taky baví?“

„Já myslím, že jo. Že občas je rád. Někdy by asi dělal taky raději něco jiného..“

6) „Užijete si s tátou taky srandu? Bavíte se spolu?“

„Jo, hodně na dovolených, nebo když jsou nějaké akce, jako narozeniny, když se sejde celá rodina. Ale i když jsme třeba jenom já, máma, táta, tak to taky.“

7) „Myslíš, že jste si s tátou blízcí“

„Já myslím, že jsme si hodně blízcí. Máme toho hodně společného a taky se doplňujeme, třeba jako v té technice, on mě naučí opravit auto, já jemu ukážu jak s počítačem, nebo telefonem a tak.“

8) „Považuje tvoje koníčky, zájmy za důležité?“

„No občas si mě za to dobírá, když třeba hraju na počítači, tak to se mu moc nelíbí, no..smích...“

9) „Myslíš, že se o tebe táta zajímá?“

„Jo, určitě. To je myslim samozřejmé... občas má strach“

10) „Chtěl bys, aby ti věnoval víc pozornosti, nebo jsi spokojený?“

„Já jsem spokojený, myslím si, že se sobě věnujeme akorát.“

11) „Považuješ ho za svého kamaráda“

„Tak napůl. Na jednu stranu jo, ale na druhou stranu je to můj táta, takže musím poslouchat a když řekne, že to tak bude, tak to tak bude. Ale když jsme spolu, tak se dá říct, že jsme spíš kamarádi.“

12) „Chodíš si k němu pro radu? Svěřuješ se mu?“

„Pro rady hodně. Svěřovat taky, ale to spíš mamce, nebo kamarádům, ale pro rady jdu za tátou.“

13) Přijde se někdy poradit on s tebou?

„Třeba když mu něco nejde, tak jo, tak se zeptá, ale většinou ne.“

14) „Hádáte se spolu?“

„Párkrát jsme se pohádali, ale většinou jen kvůli nějaké kravině. Třeba že mu něco nejde a já se mu do toho pletu, tak je s toho strašně nervní.“

15) „Dával ti tresty, zákazy?“

„To už je hodně dávno a to většinou mamka dávala tresty, tatka ne. Dá se říct, že můžu dělat skoro všechno, co chci.“

16) Přijdeš si s ním někdy popovídat sám od sebe?

„Jo, to já si s ním rád povídám. Když je čas, nálada a je všechno v pořádku.“

17) „Přijde někdy o n za tebou?“

„Jo taky kolikrát, když jsem třeba v pokoji, tak přijde abychom měli chvíli pro sebe.“

18) „Myslíš, že tě respektuje?“

„Jo, taky. Respektuje mé soukromí a když řeknu, že se o něčem nechci bavit, tak to respektuje.“

19) „Vyprávěl ti o svém dětství? O tom, co zažil, co třeba vyváděli s klukama?“

„Taky. Hodně, když na to přijde řeč, například u těch rodinných oslav.“

20) „Připadal sis někdy pro svého otce jako zklamání nebo přítěž?“

„To myslím, že ne. To tady ještě asi nenastalo.“

21) Připomínal ti, že se pro tebe musel obětovat, nebo kolik toho pro tebe vykonal?

„No udělal toho pro mě hodně, ale nikdy mi to nepředhazoval. Když něco provedu, tak to mi to potom připomíná třeba týden, ale jinak ne.“

22) „Křičel nebo křičí na tebe?“

„To ne.. občas zvýší hlas..“

23) „Máte mezi sebou nějaký fyzický kontakt? Obejmutí, poplácání, pošťuchování?“

„Jo, to mi máme, to je normální.“

24) „Viděl jsi někdy tátu plakat?“

„To ne, to jsem neviděl.“

25) „Cítíš v něm oporu?“

„Určitě.“

26) „Když se ti něco nepovede, přijde a povzbudí tě? Nebo třeba řekne, že jsi to měl udělat líp.“

„Jo, to on kolikrát provokuje, že jsem to měl udělat líp, ale jinak mě určitě povzbuzuje do života a tak.“

27) „Důvěřuje ti táta?“

„Já myslím, že jo“

28) „Nechává tě při hře vyhrát?“

„Jo, to kolikrát jo. Třeba když hrajeme žolíky nebo prší, hlavně na dovolené.“

29) „Jak bys popsal svého tátu?“

„Je hodnej, spravedlivej, pečlivej, skoro až puntíčkář dá se říct.“

30) „Dává ti hodně peněz nebo dárků?“

„Dárky určitě a peníze taky, nemůžu si stěžovat.“

31) „Myslíš si, že je dobrý táta?“

„Myslím, že pro mě je nejlepší. Jiného bych nechtěl. Určitě je dobrý táta.“

32) „Když budeš mít syna, budeš brát svého tátu jako vzor při výchově?“

„Určitě ho budu brát jako vzor, ale na jednu stranu bych něco změnil. Možná bych trávil se svým synem víc času, snažil se mu ještě víc pomáhat a aby mi pomáhal on.“

33) „Chtěl bys něco na tvém vztahu s otcem změnit?“

„Ne, jsem spokojený“

34) „Když si představíš ideálního tátu, je mu tvůj táta podobný?“

„Já si myslím, že v rámci možností ano. Mám ho hodně rád a asi bych ho fakt nevyměnil za žádného jiného.“

35) „Jaký si myslíš, že měl tvůj táta vztah se svým tátou (s tvým dědou)?“

„Já myslím, že dobrej. Děda ho toho hodně naučil, oni si vypomáhají i teď, když je něco třeba, tak přijde děda, nebo táta dojde k němu a tak. Řekl bych, že měli dobrý vztah, ale myslím si, že děda tátu hodně sekýroval. Oba se věnovali motorkám a motorům, na to dědu užije.“

49) Co byste na Vašem vztahu s otcem změnil?

- ▶ (n=39) odpovědělo: „Nic“
- ▶ (n=9) odpovědělo „Asi nic“
- ▶ (n=5) odpovědělo „Nevím“
- ▶ (n=7) odpovědělo „Vše“
- ▶ (n=6) se k odpovědi nevyjádřilo.

▶ Další odpovědi, které nejsou výše započteny, zněly následovně:

„Nic bych neměnil.“

„Nic mě nenapadá.“

„Nic vyhovuje mi.“

„Nic, je to perfektní.“

„Nic, připadá mi optimální.“

„Vůbec nic bych neměnil.“

„Momentálně nic.“

„Nyní už ne. V nynějšku máme dobrý vztah.“

„Už nic. Je pozdě.“

„Už nic.“

„Nejspíš nic.“

„Nejspíše nic, beru život tak, jak jde...“

„Hodně věcí...“

„Mnoho věcí.“

„Dost věcí.“

„Vše od začátku?“

„Vše, táta umřel, když mi byly 4roky.“

„Vše, vztah mezi mnou a otcem je moc komplikovaný.“

„Aby byl vztah otevřenější, důvěrnější.“

„Aktivnější přístup co se týče dosahování mých cílů - motor, pohon kupředu. Byl příliš laxní.“

„Alkohol a méně zájmů.“

„Častěji se s ním vidět.“

„Cca 90% všeho!“

„Celé dětství (z jeho strany).“

„Celkový postoj svého otce vůči potomkům a manželce.“

„Důvěru ke mně.“

„Hlubší komunikaci.“

„Hovno“

„Chtěl bych větší blízkost, poplácání po zádech, větší zájem o moje problémy, jsme teď spíš jako mladej a starej kamarád. Respektuju ho, je poutavá osobnost, ale chtěl bych větší intimitu.“

„Chtěl bych, aby se mnou trávil více času, když jsem byl malý. Ale to musel stavět barák, takže na mě neměl prakticky žádný čas.“

„Jeho negativní postoj k mým názorům a potřebám.“

„Jeho občasné chování...“

„Komunikace, důvěra, podpora, otevřenost, srdečnost.“

„Komunikaci.“

„Měl hádky řešit s větším klidem a nebrat je jako něco zlého a já taky.“

„Míru vstřícnosti, oboustranně.“

„Mít společně víc času.“

„Možná bych s ním chtěl trávit ještě víc času.“

„Není co měnit, jsme 2 totálně odlišné povahy.“

„Nestranil bych se fyzického kontaktu, protože to je jediné ten ňouma chápal v období dospívání.“

„Teďka, když je starší, tak je klidnější a už se nad věcmi víc zamýšlí, takže je to lepší.“

„Nyní je již pozdě na to, aby se něco změnilo. Pokus o vytvoření lepšího vztahu by měl udělat, v období dětství a dospívání, otec.“

„Občas bychom si mohli jít zahrát fotbal. A mohl by neoplácet mamce nepříjemnosti a byla by asi větší celková pohoda.“

„Vztah.“

„Otce“

„Sebe, rozbil bych se o děložní čípek.“

„Pravděpodobně nic, žádný vztah nemůže být dokonalý a zároveň ve vztahu se svým otcem spatřuji převažující pozitiva a jeho vzor pro mě byl přínosem.“

„Rád bych se s ním opět vídal. Několik let jsem ho neviděl.“

„S otcem jsem nežil od útlého mládí. Cítím se okraden.“

„S otcem jsem žil do 13 let.“

„Těžko něco vybrat, ale byl jsem vcelku spokojený.“

„Trávení více času společně.“

„Větší komunikace jako adolescent.“

„Větší otevřenost.“

„Více času se od něj učit.“

„Více důvěry.“

„Více charismatu, větší smysl pro ironii a sarkasmus, chybí mi v něm mužský vzor.“

„Více otevřenosti v některých tématech. Například ohledně peněz. Myslím si, že mě nenaučil hospodařit s penězi, nepomohl mi utvořit si reálnou představu o jejich hodnotě. Nikdy jsem se nedozvěděl jaký má plat a kolik dělají celkové výdaje za chod domácnosti. To bylo doma tabu. Vždy řekl jen, že sice nejsme chudí, ale že nemůžeme utrácet za zbytečné věci.“

„Vidět se s otcem více než 1-2x za dva měsíce.“